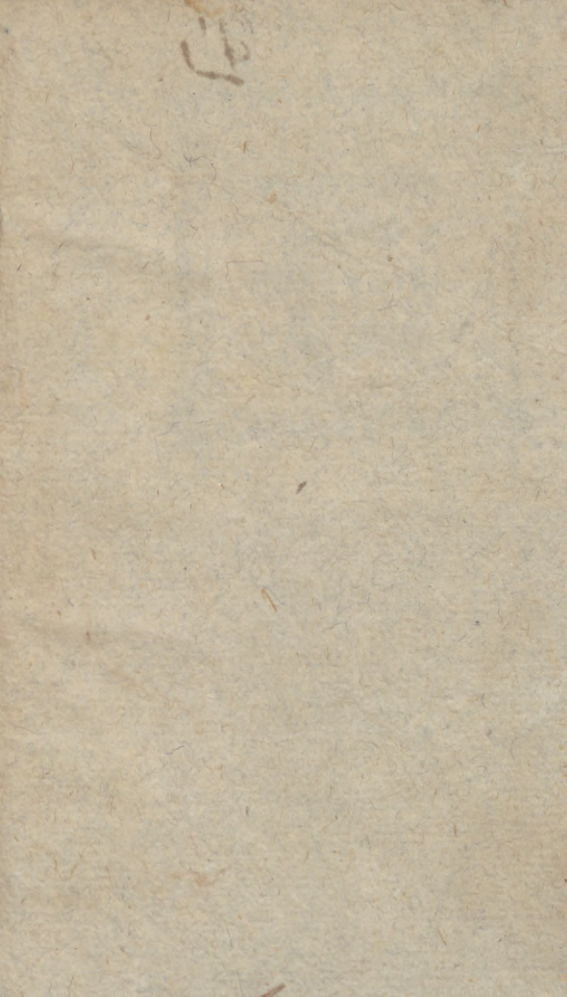

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 120-1.

41

אמר

המחבר בראותי הדרת יקרת שפרת זה הספר זלדושו
 היקרים הנחמדים מזהב ומפז כבמרים ותועלותיו הרבים
 וברים לכל הגברים זקנים וצעירים כי בו יבין כל אדם לפתור סלומו
 אשר בענייניהם סתומות וגם עמו נגלו כל תעלומות והמון כסתרות
 שמבראשית ועד היום הזה לא דבר בהם שום סכס וסוזה והרי הוא
 חדש ממש שכתבדשו גזרותיו אמרתי אני בלבי עת לעשות לי
 להדפיסו ולשלחו ככל גבול ישראל למען ירבו הקורים בו והנפכים
 ממנו אלא שבבואי זה יבעתי ולא מצאתי בי כח בממנו והוכי כ עני
 ואביון אני וע"כו בערתי חכמי בעצרת אל סי גואלי ועשיתיו משל
 אחרי"ע כהכני משתחווה מתפלל מתחנן לפני כל רואהו פתוח
 יפתח ידו ויקחהו באופן שלא יאמר איש ממנו ספשי הלא מוצר היא
 ותמי כפשי ובשכר זאת אל סי חלקבו טורינו שלם לנו הגואל ויקיים
 בנו קרא דכתיב ויהי אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר וכבאו
 בניכם ובנותיכם זקניכם סלומות ילמון
 בחוריהם סזיכות יראו :

ושרתי עליו זה שיר שבח תפארתו ונביו
 להראות העמים והגרים את יפיו :

ראו ספר מדבר בסלומות
 משכתיהו אנלתיהו בחכמות :

באמרותיו והלכותיו מחולק
 דבריו הם מתוקים לנגמות :

ומלותיו דבש למיך וכופת
 וטוב טעמו בלבי הוא נעמות :

זהו מביא חדשים ל בקרים
 בעת רואות אנשים ג פעמות :

ומביאם מהרה מ ינוס
 ומביאם לאורה מ עלמות :

והוא מועיל לכל פתי ובער
 ולחכם ולמבין סתומות :

והוא סדש חדשים מ אמרו
 ולא נשכו בשמים ה קדומות :

ויען ש דרושו הוא מחובק
 בענייני סלום כל איש כסומות
 שמו הטוב והנכון וגלות

האלהים מוצק תמיד לדעת אמתת כל הדברים וכל מה
 שאזא מקודר מהמערכה מהטוב והרע המתרגש לבא
 בעולם והאמת האלהים קבוצה להשיג כל זה מעצמו על השלמות לכן
 האמת השם עליו להודיעו זה על דרך הצפעה ממנו יפסק זה אם
 בכבודו ואם בפלות עד אין דבר בא לעולם אין מכריזין אותו
 מלמעלה במ"ש במלשח הזהר ת"ח דלית לך מלה בעלמא דעד לא
 יתי בעלמא דללא איהו תליא בעלמא או על ידא דכרוזא והא איתמר
 דכל מלה ומלה עד לא יתי לעלמא מכריז עליה ברקיעא ומתמן
 איתפסט בעלמא ואתיהב על ידא דכרוזא וכלא בניג דכתיב כי לא
 יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה קולו אל עבדיו הכפאים בזמנא
 דנביאים אשתכחו בעלמא ואם לאו אף על גב דנכבוא לא שריא
 סכימן עדיפס מכפאים ואי לא מיתיהב בעלמא הא על ידי איכון
 פפיו שמי' משפטי מילי והא אוקמוה ואחד אגליטו מארצו ופתחוקו
 מעל אדמתו פסקה ממנו כבואה ואורים ונאמים נפשו אבל עם כל
 זה נשאר בידינו שפע התלומות הפשוטים שבהם מודיעים לנו כל אלו
 הדברים כמו שאמרנו ז"ל פ"ק דאג'נה אמר רבא אע"פ שאנכי
 הסתר אסתיר פני מהם ביום ההוא אמר הק"ב בשלום אדברבו כמו
 שיתבאר אבל כל זה לא שוה לנו כיון שדברי תלומות גברו מנו ואין
 אתנו יודע בהם דבר וזה מפמה טעמים אסמהרסקת הבכת הקיירו
 והדמויים שדרכן לבא ברשמים זרים ורחוקים בהיות צורה אחת מהם
 ומשל לכמזלים רבים כמו שיבא... ואם להיות ראוק להמפא אנשים
 חזקים בכח השערה והכר האנשים בפרטי מעשיהם וענינם הנריק
 לזה כמו שיבא גם כן וגם מערוז הדברים בטלים הנאים בהם
 וגם שלהיות הדברים שאפשר שיכלוס המולם בלתי בעל תכלית אין
 מקום לשום ספר וחקמה לדבר בו אלא דרך כלל אבל הפרטים הם
 לעולם בעלמים מעיני כל פותר ואין דרך לדעתן אלא מסברתו
 והשערות ואי אפשר בלא טעויות ברוב הפעמים ולזה נדק אבוסמד
 שכתב בטבעיות שפתרון החלומ' אי אפשר שידע אלא צמין מהסברא
 ויגבר בו השבוא והנה אף ע"פ אין כילות למעלה למנוע ממנו
 השערהזה נסתר ממנו למסרוכיו והתראלותינו לטרוח וללמוד ולהבין
 בעניינם זהו המין פירשו אליהו באומרו כי באחת ידבר אל ובשנים
 לא יארכה בשלש שנות לילה בכפול תרדמה על אנשים בתלומות עלי
 מאפי' וציון חן דמוקדם יתום אמר שהקלוז ברוך הוא
 ימבר' חן און אנשים בכלל מעדכו אופן הגלוי הוא

שחוס ומתוס ואין מבין זה אמר ובמקורם יתוס ר"ל ובצדל שיה
 מופרים ובלתי חפזי מלהבינם הוא חוסם עמינם עד שיהיה הוא פניה
 להסיר אדם מעשה פירושו הוא הפוך באלו אמר להסיר מעשה אדם
 כלומר שוסר המעשה הקמוצו בו מהאדם וזהו מבשר וכסה ר"ל וגוף
 ועצמות אותן הדברים הם מבוסים וכסתרי' מהאדם עד שלא ישמש
 בו מקני' שלא יבינוהו ואפשר שזהו פירוש לא יארכה ר"ל האדם לא
 יראה הסודעה הזאת ולא יבין אותה ומפני זה היה מכהן והרגל בימים
 קדמונים שהיו אבשים מה מעבודדים ומתעסקים בחכמה ו והכלות
 איה כדי שכל הסולם חלוט יק' אליו והוא יודיע לו אמתת כוונת פלמו
 ולא יהיה הסודעה הזאת לאכזים לבטלה זה שאי אפשר שכל העולם
 יהיו בקיאים בזה אלא אחד מעיר וב' מתעסקה וכול' האי ועדן אולי
 כמו שהיה הענין ביוסף ודניאל ור' ישמעאל ובר' סדיא ור' ועשרים
 ימותי חלומות שהיו בירושלם כנזכר בהרואה וזה להיות ירושלם מקום
 השפע האלהית וכל סגן בהיות שכיבת ה' וארון בריתו בעובס היו
 סמנאים שמה כל כך פותרי חלומות באופן מהשלימות אומר ר' כהנאי
 זכן בכל דור ודור היו החכמים מתלמדים בחכמה זאת ויודעים ע
 ענינה לטובה הנזכרת והם המודיעים לעם הסתערוכות ויהם יאתה לא
 לבלם ואפשר שזהו כונת יוסף באמרו הלא לאכזים פתרושים שהוא
 מגזית נפתח אלהים לפרעה שהוא לשון אדמות ומכמה וכן אבי א
 אמרתי אלהים אתם רוצה לומר טבמים ונדעי דעת עליך וירצה
 הלא לבעלי החכמה פתרוכים וחומר החכמה הזאת ויוקרה היה סגן
 להסיר אדם ממעשה ומלאכה זאת עד שבעוכותיו הגענו למן הזה
 שדבר ה' יקר אין חוץ כפתר' וכראה בעיני' שמה כמו ישעיהו כ"ט
 צפרשפת התמהמה ותקחו שהודיע בה מה שהיה לנו מהעדר דיעת
 החכמה הזאת לבמרי' שלא ידעו ולא יבינו פתרוכי' הסלמות כלל ואפי'
 יהיו להם ספרים המודיעים דרכי הפתרון ויש סמך אלענין חלוט כמו
 הכביא צפרשה הזאת ממה שמך אותה לפסוק והיה כו' כאשר יחלוט
 כו' שהודיענו בזה דלרשינן סמוכים והפרשה הזאת אע"פ שאפשר
 שלענין שאמרו המפרשים באמרה הנה יש לכו' לומר שאף לענין חלוט
 רמזה כמו שאבאר ואתה תבין ותראה שאלות הפרשה מורות על הפי'
 הזה שיעדתי יותר ממה שאורות על מה שפירשו המפרשים בהם ויקו
 פירושה הנה לפי שחכמת הפתרון לפנים בישראל ~~הוא~~ חכמת גדול
 והכל היו בקיאים בה כמו שאמרו ויהי ~~הוא~~ שימא ופי' אלא
 למה אלא שכלם אינם יודעי' מאומה לכן התחיל הכביא אלא ~~הוא~~ מקו

ותמהו על מה שאמר בלומר התאמרו והאריכו ממאבותכם ומשבו ב
 בלבבכם בעיני כלי שתכוננו בדבר הזה ואמר שתכוננו בו תמהו
 בענמיכם לומר איך אפשר להיות הדבר העתיד הזה אשר אומר וכן
 אמר השתעשעו וואעו שהוא ענין דבור מלאן רז"ל משתעי ורובה לומר
 דברו בענמיכם ודברו עם אמרים בדבר הזה שאמר איך אפשר להיות
 או יהיה השתעשעו וואעו מכיעת הדבור כדי למאב בזה ואמר כך דברו
 בו והתמיל ענין הכבואה העתידה וכל כך היה מאמת אותה שהיה כראה
 לו שכבר היה וראה אותה ולכך כל הפרשה בלאן עבר אף על פי שהיה
 עתיד כמו שהוא דרך הכבואות לעיל עבר במקום עתיד וזה שכתוב
 שכרו בלא יין נעו בלא שכר ירצה כל כך יהיו נעדרים בזה שיהיו כ
 כשכורים שאינם יודעים בין ימינם לשמאלם אף בשעה שאינם שותים
 ואמר פירש מהו ענין העדר ידיעתם באומרו כי נסך עליכם ה' רוח
 תרדמה שפירושו אותו רוח הקדוש או רוח הבכואה הבאה לאדם בעת
 התרדמה בחלום חזיון לילה כסה אותה הקב"ה אליכם באופן שלא
 תבינוה ויעצם את עיניכם שלא תבינו וצמה עגם את עיניכם במה
 שעצם עיני הכביאים הנהוגים להבין משל ומליצה במראה ובמידות
 שעתה לא יבינו במראה החלומות וגם ראשיכם החושים וראיכם בספרי
 פיתרוני החלומות ופותרים לאחרים כפי מה שראיכם שם גם הם לא
 יבינו לפי שלכל אלו כסה הקדוש ברוך הוא הידיעה הזאת ולא יבינוה
 באופן שתהיה להם חזות הכל פי' שיש אנשים שטבע חלומותיהם מ
 מבוארים מזולתן כפי מדרגתן לזה אמר שחזות כל חוזה שיהיה הוא
 בדברי הספר וגו' ירצה לפי שיש ב' מיני פותרים האחד מ' שקרא בספר
 פיתרוני החלומות ובקי בפרטם השני שלא קרא ואף על פי כן הוא
 פותר מכה השערות והבנות והם השני חלוקות שהזכיר במה שאמרו
 הכביאים החושים כמו שביארתי ולזה אמר שלא יבינו לא זה ולא אותו
 כי היודע ספר יאמר שתום הוא ושאינו יודע יאמר לא ידעת ספר
 ונתן הסבה למה יכסה הקדוש ברוך הוא מישראל הידיעה הזאת לפי
 שכיון שהיא ענף נבואה לא תבא אלא ליראי יי' ולמושבי שמו וכמו
 שאמרו חכמים ז"ל בפרק היה קורא כל הלך ז' ימים בלא חלוס נקרא
 בשם בו' וכיון שהם אף על פי שצפיו ובשפתיו כבדו זכרבו שהוא העיקר
 דרשמוכא בעי' רחוק ממני לכן הנבי יוסף להפליא בו' וזהו שמתם ואמר
 ואברהם חבדו שמו' ובינת כבוכיו תסתתר שני' על יוסף איך נבון ומב'
 כמו שכתב ידעו שצפיו וצפיו הפתרון מתוך הספר והוא ה
 ה' סכס והמבין מעצמו והוא הנקרא נבון : והנה כל זה ודאי

על הדורו הללו נאמר כי הן רבים עתה עם הארץ לא ידעו ולא יבינו
 בחשיבה יתהלכו בפתרוני הסלמות עד שכמעט בעדרה ממכו ההודעה
 הזאת ולא הועילה לנו כלל כאלו לא היה והתימא על הסכמים הראשונים
 שפשו חבורים רבים על כל דרוש ודרוש כמה מינים ולא אחד בהם
 שמבר ספר בזה והנה מן הגמרא נראה שבר הדיא היה לו ספר מיוחד
 לזה דאמרינן נפל ספרא מיניה אשכחיה רבא ופזיה דהוה כתיב ביה
 כל הסלמות הולכין אחר הפה והיותו זר וקשה עלי שכל העולם
 מזולזלים בסלמות עד שמזיין אותם לדברים בטלים ומרגלא בפומיהו
 לקרא לדבר בטל שאין בו ממש חלו' על דרך השאלה - ולכן בדאיתי
 כל זה אבי הקטן מכל בני גילי שלמה אלמ' ולי קבא קבאתי ליי' אלהי
 בבאות ולעמו ישראל לכל יאבד ההודעה הזאת ממכו והסכמתי בעצמי
 לדרוש ולתור בכל הדרכים אשר בדרוש הזה באמרים מפי סופרים
 ומפי ספרים ולחבר דבריהם עם מעט קט המושג אצלי מהם במגל
 אחת קטנה תפרה כשזשנה ויהי למנה ביד כל העם באחרונה כי עת
 לחנכה וקראתי לספר הזה מפשר חלמין לפי שהכונה העקרית ממכו היא
 לתת דרכים וכללים אמיתיים שבהם ידע כל אדם לפתור סלמו' ולהבין
 כוונתם וגם הוא מביא פתרון פרטי הסלמות שאפשר שיכלוס האדם
 ר' מה מורה כל אחד מהם ועוד כותן דרכים ותיקונים לבטל כל ס
 חלוס רע ולפשר את רעתו - לכן נחלק מחלוקת ראשונה לג' חלקים -
 החלק הא' לתת דרכים וכללים להיטיב הפותר להבנת כוונת הסלמות
 החלק הב' בפירוט ענמס מה מורה כל אחד מהם - החלק הג'
 בפסקי הדינים הנחלים בהם שכוונת כלם היא לתת תיקונים לבטל כל
 חלוס רע אחר שנחלס ואתחיל :

החלק הא'

והוא יתחלק לש' שערים - השער הא' לבאר גדר
 החלוס והמינים שבו ומה ההבדל ביניהם - השער
 הב' לבאר אם יש לשמוך עליהם אם לאו - השער הג' לבאר הבחינות
 והאותיות שבהם נכיר אם החלוס צודק אם לאו - השער הד' להודיע
 מה הם הדברים הרגילים לבא בחלוס ומה הם שאינם רגילים לבא -
 השער הה' לבאר ג' הקדמו' כריך הפותר לדעתן לשידק בפירוט
 השער הו' לבאר שיש לפתור לכל אדם כפי מלאכתו וענינו - השער
 הז' לבאר אם הלכים אחר הפתרון אם לאו ועושה בזה מקרה גדולה
 ומתיר אותה - השער ח' לבאר זמן קיומן אם הוא קרוב או רחוק :

השער הא'

לבאר גדר החלוס ומיניו והבדל ליו הנה קודם שנדבר
 בחכמת הפתרון ישלדעת גדר החלוס וזכמה ח' י

בו ומה הסודל בניהם כדי שגדע על חיזה מין אלו מדברים וחלקתי
זה השער לפי פירוש הפירוש הא' לביאר הגדר והמינים הפסק
הב' שהסודל המינים האלו בניהם הם כגדלים זה מזה :

הפירוש הא'

לביאר גדר המלוס ומיני גדר המלוס כפי הפלסוף
הוא כפיית הדמיון בשינה וככלל בזה שלשה מיני
מחלומות שישיהם שלשה מדברותיו למעלה מן המדבריה הא' ו
ועליונה מכלל המלוס הנבואי כחלוס יעקב דכילל ואלמה שכל אלו
ודאי מחלומות נבואיים הם כבבאית מעניינם ואפילו לדעת המורה ש
שכתב בסוף ב' פירוש ארבעים ומשה שדכילל ואלמה לא היו נביאים
אבל מקום הוא מורה שכלו למדבריה נבואה קטנה ודיא רוח הקודש
ואם כן מחלומות למעלה מהלוס פשוט שאינו אלא אחד מן נבואה
המדבריה הב' המלוס הפשוט מחלומות יוסף ופרעה ואר המאשים
והאופיים ואף מחלומות אבימלך ולכן הארמי ודאי כל אחד מהם היה
גם כן פשוט כמו שכתב המורה פירוש מ'ה סוף שני אלא יתכן שכל
הארמי רשע גמור עובד עבודת זרה ואבימלך אומר אברהם על ארמו
וממלכתו כפי חזק יראת אלהים במקום הזה יעלו למדבריה הנבואה
וכבר ביאר שם סימני המלוס ששם נודע הדבר חלוס יעקב מאבימלך
ולכן אומר ודבר והתבונן שם הפירוש ב' וביא אלהים אל לבן הארמי או
אל אבימלך חלוס חלילה בין ויאמר אלהים לי שאל בראות הפילה
פי זה באמר פשוט ביאה ובלשון חלוס וזה האמר בלשון אמירה ובלשון
מראה ולזה פירש אופקלוס בלבן ואבימלך ואת מימך מן קדש
וביעקב ואתגלי " המדבריה הב' המלוס הקסמי של פניו השקר
באותן האמרה תראה או חלוס חלוס ואמר ימיה שמעתי את אשר א
אמר הנביאים הנבואים פשוט שקר לאמר חלמתי חלמתי החוששים
להשכיח עיני שם בחלומות אשר יספרו ומה המין היה חלוס ש
שמעיה החלמי שלדעתו נקרא כך לפי שישיה מפין עצמו לחלוס מחלומות
אלו פי כל אלו ודאי הלשון והענין מוכיח שאינם לא נבואיים ולא פ
פשוטים ואם כן הם קסמיים וסרי הסכמו ג' מדברות לחלומות ואפשר
שכלשתן רמו אל חור באמרו כי באחת דבר אל ובשתיים לא יורנה
בקדש חזון לילה הנפול תדמה על אנשים בחלומות עמי השפך או
גבה חזן אנשים ובמקרים יתום להסיר אדם מעשה ובוה מבצר יפה
וזה פי על המדבריה הנבואה אומר פי באחת דבר אל ובשתיים ה
הנבואה אומר ובשתיים לא יורנה פי ובשתי הודעות אחדות דבר ג' כ
אם על פי גמלי אדם הקדוש סתם הוא פשוט אהת מהנה אלא על

דרי עליה הוא מדבר בהם ופי' אותן אחת לאחת ועל הראשונה
 אמר בחלוס חזיון לילה ר"ל בחלוס שיט בו חזיון לילה שהוא חלוס של
 כבואה כענין חלוס יעקב דכתיב ביה במראות הלילה ועל הפשוט אמר
 בכפול תרדמה על אנשים וזה שידוע שהחלומות הפשוטים אינם באים
 אלא אחר שנשקע אדם באינה הנפולת עליו מעצמו וזהו תרדמה
 אבל על הג' אמר בתכומות עלי' משכב לפי שהם ר"ל חלומות הקסמיים
 הם באים בבחירה על האדם המכין עצמו לישן ובמעט נימא הכאה
 עליו הוא חולם בכח ההשבעה וכמו שיתבאר ואחר חזר ופירש כל
 א' מג' אלה כי על הראשונה אמר אז יגלה חזן אנשים רבה לומר כי
 בחלוס כבוא"י הוא מגלה בגלוי גמור חזן אנשים שלמים ועל השנית
 אמר ובמוקדם יקתום רנה לומר שאינו כמו חלוס של כבואה שענינו
 כגלה מאד אבל הוא קתום וקתום בשביל שהאנשים הם מוקרים ממנו
 להבינו ועל הג' אמר להקיר אדם מעשה ר"ל שזע"פ שהחלומות
 הקסמיים אינם אמתיים עם כל זה כותב הקט"ה מקום למודיעין אותם
 כדי שיראה אדם ויכיר הזקר ויסיק עצמו מן המעשה ההוא והגאון
 ההוא יבקה עצמו ממכה הרי שכרמוו בזה כל הג' הודעות שאמרנו :

הפרק הב'

לפרש החלוק וההפרש בין כל אחת מהם ועצ היות
 שאין בידינו ההקדמו' הכריכו' להשלמת זה המבוקש
 אין ראוי להתעבול מלעיין ולהזכיר בו כמסת היר עם מעוט ההקדמו'
 שבידינו ולזה אפתיל ואומר שההפרש בין חלוס כבוא"י לשאר ב' מי'
 החלומות הוא בדברים רבים אמנם מה שהשגנו מהם כפי קנה
 דעתינו הם ככללים בה' הכללים :

ההבדל הא'

שהחלוס הכבוא"י אינו בא אלא למי שהוא חכם
 בדיק גבור ועשיר כמו שאמרנו ז"ל אבל ב' מיכי
 החלומות האחרים יבואו לאדם שלא הגיע למדרגה זו יהיה חסודמוכן
 או לא כמו שהיה הענין ביוסף בן זקונים ובשר המזקים והאופים
ההבדל הב' שהחלוס הכבוא"י אע"פ שהשפעתו באמצעות מלאך
 כמו שאמר הק"ס הנה אין המלאך ההוא כראה ובא כ"א עם הא'
 והאל אומר דבריו למלאך והמלאך אומר לכביא בפני האל בדרכ כל
 כבואה שאי אפשר בלי פני האל וידענו זה לפי שמכאן זה התבאי
 בכל החלומות הכבוא"יים אמר ביעקב והנה מלאכי אלהים עלי' ויורדים
 בו והנה ה' נכב עליו ויאמר ובש"מם בגבעון כראה ה' אל שלמה
 בחלוס קלילה ויאמר אלהים ובדניאל סויה הוית עד די כרסיוון
 רמיו ועתיק יומין יתיב אבל בשאר החלוס אף על פי שגם הם באים

מאת ה' מן השמים הכה האמנעי אומר דבריו שלא בפני האל כמו
 שמניבו באבימלך ולכן הארמי שכתוב בהם ויבא אלהים אל אבימלך
 ויבא אלהים אל לבן הארמי ולא נזכר בהם שם ה' שנראה שהכוונה
 בו ודאי מה שפירש אונקלוס שתרגם ואתא מימר מן קדם ה' ולא אמר
 ואתגלי ה' כמו שתרגם ביעקב וירכה שאין הכוונה שנגלה וביא להם
 השכינה לדבר עמהם על ידי מלאכיו הבאים עמו אלא הכוונה שביא
 להם הדבור מאתו אף על פי שלא היה הוא שם ונראה שלענין
 ההבדל הזה רמו הכתוב באמרו ואנכי הסתר אסתיר פני מהם ביום
 ההוא על פי מה שאמרו חכמים זכרונם לברכה פרקא קמא דחגיגה
 אמר רבא אמר הקדוש ברוך הוא אף על פי שאסתיר פני מהם במלואם
 אדבר בו וזה שהם פירשו הפנים הנזכרים בכתוב על הנבואה כמו
 דאיתמר פנים בפנים דבר ה' ודבר ה' עם משה פנים אל פנים
 אני בנדק אקזה פניך וגומר והטעם לפי שהיא אינה באה לאדם ב
 באמצעות מלאך לבד אלא הקדוש ברוך הוא בא בעצמו ובכבודו עם
 מלאכיו ומשרתיו עושי רצונו להודיע לכביא ענין הנבואה שרונה
 להראות לו כי כן נזכר ברוב הנבואות כבוד השם בהגלות הנבואה
 לכביא ואם כן נראה מכוונת הכתוב שמה שסתיר הקדוש ברוך הוא
 לישראל בגלות הוא פניו שהוא במראה הנבואה שאינה כמנאת לכביא
 ולתם אכל ענין המלוס שהוא בשלימות המלאך הממונה עליו לבד ואין
 צי ה' נראה שם לא יסתיר מהם וזהו שאמר במלוס אדבר בו
 ויש כן הרי יבא לנו מזה אמתת ההבדל הזה שאי אפשר לנבואה בלא
 פנה' אלא מלוס פשוט אינו בא אלא על ידי מלאך ונראה שנרמו
 גם ין ההבדל הזה בדברי ה' לאהרן ומרים באמרו אם יהיה נביאכם
 ה' ביראה אליו אתודע במלוס אדבר בו לא כן כי הוא סדר בזה שתי
 המדרגות האלו כי באמרו במראה אליו אתודע רמו למדרגת הנבואה
 ובאמרו במלוס אדבר בו רמו למלוס פשוט וממה שאמר באחד אתודע
 ובשני ידבר בו נראה כי באחד כבודו נגלה ונודע לכביא ובשני אינו
 אלא דברו על ידי מלאך כמו שאמרו ז"ל על במלוס אדבר בו על ידי
 מלאך ועל מעלת משה רבינו בב' המדרגות האלו רמו ואמר לא כן
 עבדי כי על מה שאמר במלוס אדבר בו אמר פה אל פה אדבר בו
 בלומר ולא על ידי מלאך כהם כי מלומו הוא נבואי ומלומות פשוט
 ועל הבדל מראיו ממראותם אמר במראה ולא בקירות ירנה כשהוא
 רואה במראה בהקיץ לא יתאשוב לומר שקיין שלכלם פני ה' באים ל
 להודיע אין הבדל בינו לבינם אכל יש לך לדעת שיש הבדל גם בזה

והוא שכשהם רואים במראה הם רואים בחלודת כרואה במראה ה
 הזכוכית שהיא רואה משל הכרואה לא עצמו אבל משה רבינו כשרואה
 במראה אינו כרואה במרא' הזכוכית כי היא מראה כיון שאינה בחלוד'
 וכיוצא מזה פירש הרמ"ע כר"ו בפירוש איוב שלו במענה הראשון ל'
 לאלהיו וככוון הוא ויבא לנו ממנו ההבדל שאמרו אלא שקשה עלי
 לפרש בחלום לדבר בו בחלום פשוט בהיות התמלת הגזרה אם יהיה
 כביאכס ה' אבל יש לתרץ ולומר שהנה הדבר ידוע שהנביא אף על
 פי שרוב חלומותיו נבואיים לא ימנע מפני זה לחלום פעמים רבות ח
 חלומות פשוטים וסמכיה בן עזור יוכיח שדלי היה נביא וחלם חלום
 פשוט כמו שיתבאר בעזרת השם ולזה כשאמר הכתוב שהנביא ידבר
 ה' עמו במראה בחלום לא יתחייב מפני שב' המדרגות האלו הם מ
 מדרגות נבואה גמורה לא אפשר שהכוונה לומר אם יהיה נביא בכס
 הנה אפי' ה' אע"פ שבמראה אליו אתודע והוא כולל כל מראה של
 נבואה יהיה בחלום או בהקיץ הנה גם כן בחלום פשוט לדבר בו מה
 שאין כן במשה שבכל ביתי כאמן הוא ר"ל בכל הפעמים שאני מדבר
 עמו הוא במדרגת הנבואה הגמורה שאינו כשאר הנביאים שאינם
 מתמידים וקיימים בנבואתם ופעמים שאינם מוכנים לנבואה חולמים
 חלומות פשוטים אלא בכל ביתי בכל המדרגות שבביתו הוא קיים כמו
 ביתד כאמן או יר' שאינו כשאר הנביאים שאינם נכנסים לביתו בכל
 פעם שרוצים לפי שאינם ראויים לגלות להם כל הדברים אבל הוא בכל
 פעם שבא בביתו הוא נכנס בכל המקרים שבו בלא ראות ואין מוכנים
 ביאתו שם כי כאמן הוא לגלות אליו הכל ולכך הוראותיו הם בנבואה
 גמורה והם פה אל פה לדבר בו וגו' ועוד יש לתרץ ולומר שלשון
 כביאות הוא לשון דבור כגזר מביב שפטים והכי קאמר להם קב"ה א'
 אתם אמרתם שגם בכס דבר ה' יש לכם לדעת שאינו כן שאני לא
 דברתי ולא עלתה על לבי לדבר עמכם ואם עכ"פ תרצו לומר שבביאכס
 ה' רנה לומר שדבר עמכם ה' הנה הוא במדרגה קטנה מאד והיא
 שעם אותו שדבר במראה אליו אתודע שכולל מדרגת הנבואה ה
 הגמורה וגם בחלום פשוט לדבר בו על ידי שליחות מלאכי אבל משה
 לא כן שאינו מדבר בשום אחת מאלו לא במקום מדרגת החלו' פשוט
 פה אל פה לדבר בו ובמקום מדרגת מראה היא בלא חלוד' הרי שלפי
 הפירוש הזה כבר אפשר לפרש בחלום לדבר בו בחלום פשוט שאין
 כוונת הכתוב לומר שאם יהיה נביא ידבר במראה או בחלום אבל ה
 הגמורה אם דבר עמכם ה' דבר בב' מדרגות אלו ודבור ה' לאדם על

ידי מלאך כבר אפשר בלא כבואה כמו שמצינו באבימלך ולבן ויצא
 אהים ויאמר שהכוונה בו ודאי שכל הער' מאת ה' על ידי מלאך ואמר
 לשם בן זכן כראה מן הגמרא שמפרש בשלום אדבר בו בשלום פשוט
 מדרמי כתיב וסלמות הוא ידברו וכתיב בשלום אדבר בו כמו ש'
 שיתבאר' וכן כראה ממדרש הזוהר ממש על בשלום אדבר בו לא סד
 מס' לכבואה והא ודאי על סלו' פשוט נאמ' בגמרא ואם כן הרי הכל
 עלה כהוגן וכתב' ענין ההבדל ואפשר שגם כרמו בדברי אליהו כ'
 באמת ידבר אל אבל בשמים לא יאזכרה כמו שפירשנו לעיל :

ההבדל הג'

הוא אשר העיר עליו הרב'ן' מסדאי פ"ג כ"ד
 ח"ב מספרו שיש הפרש בין שלום כבוא" לפשוט
 בחוק וחולשת הרגש כח הדמיון וזה שהסלו' הכבוא" יש לו יתרון בהרגש
 כח הדמיון עד שיתפעל ממנו כל כך כאלו היה בהקין ולזה יהיה נזכר
 לו מה שמלס ולא ישכח ממנו בשום פעם מה שאין כן בשלום פשוט ש'
 שהוא בא בחולשת הדמיון עד שפעמים ישכח כל מה שמלס כנבוכד
 נכר או כפרעה שזכה וחסר קצת דברי' בסיפורו ליוסף מספור התורה
 לכו שהוא היה מה שמלס באמת והביא' הרב ראי' להבדל הזה ממה
 שאמר דוד אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקין תמונתך שהכוונה בו
 כשאני בצדק אחזה פניך או אשבעה בהקין תמונתך ירצה כשאני רואה
 פניך על דרך האמת והוא היראה במלת בצדק כלומר שיצדק באמת
 היותי רואה פניך אזוהו במחו סלו' כבואה הנה או כשאקין כראה בעיני
 שאני שבע מראות תמונתך וכראה מזה שכשאני שבע מתמונתו שהסלו'
 ההוא אינו כבוא" ידע שלכך אמר הפתוב עליו כאשר שלום הרעב
 והנה אוכל והקין וריקה כפאו שכראה שלא יתפעל האדם מהסלו' ההוא
 כלל כאלו לא היה ואפשר שכוונת אליפו להעלות המראה שלו ל'
 למדרגת כבואה ולכך היה מאריך להראות שנמצא בסלו' ההוא התבאי'
 הזה בשלמות וכמו שיתבאר בשער הג' פ"ה ב"ה ועם הסתכלות
 ההבדל הזה יותר ספק גדול בענין חכמיה בן עזור הנביא והוא על
 מה היה קומך לאמת ולקיים שבעוד ב' ימים יבאו ישראל מגלות בבל
 בהיות שלא היה אמת ולא שלמו" לומר כן שכאמר לא שלמך" עד ש'
 שלכן כראה שנדחק רד"ק לומר שכביא שקר היה ואינו נכון שהרי הכתו'
 קראו כמה פעמים נביא סתם ועוד שהרי ירמיה הנביא היה מכבדו
 בדברים עד שאמר יקם" את דבריך אשר נבאת והשזה אותו לו באמו'
 הכביאים אשר היו לפני ולפניך והוא המורה באמת שהיה מוחזק לכביא'
 אמת כיניהם וכן אמרו ז"ל פרק הנחנקים שכביא אמת היה אלא ש'
 שנתכבא

בנתבוא מה שלא באמר לו ואם כן שבביא אמת היה הדבר קושיא ל
 לדוכתא שי' לשאו' מי הכניסו לאמר מה שלא באמר לו ורו"ל תרבו בזה
 בפרק הכוזב ואמרו ששמע לירמיהו אומר כה אמר ה' הכני שובר את
 קשת עולם וכשא על זה קל וסומר ואמר ומה עולם שלא בא לא לעזור
 לבבל אמר הק"ב עליו כן בבבל ענמה לא כל שכן אז אמר כה אמר
 ה' שבתי את עול בבבל אמר עדין יש לשאול שכיון שלא שלחו
 ה' כלל מה לו להכניס ענמו בזה מצד הקל וסומר ולהפסיד עליו כל
 כך לאמיתו ישוק ולא יאמר כלום ויכית אותו לירמיהו שנשלח עליו לא
 ודאי על כרחו יש לנו לומר שהיה לו קצת הערה על זה מאת ה' ואף
 על פי שלא היה הודעה גמורה והיא שהכה הוא ראה זה בכלום בחזק
 הדמיון אבל לא היה כל כך בחזק בחזקת הנבואה וטעה בזה במשבו
 שהיה כלום של נבואה ולא היה אלא פאטו' ואולי שהיה מחזיק לו זה
 מה ששמע לירמיהו והקל וסומר שנשא עליו כמו שאמרו ז"ל ואמנם
 מה שלא נדק החלום ההוא אם מפני שלא היה נודק מבחינות אחרות
 או שלא הפין הפתרון או שכח ה' על מה שבאמר לו כדי ליתרו על א
 אמרו מה שלא שמע כי השגגה בכיובא בזה עולה זדון סוף דבר כ
 כתבאר ענין ההבדל הזה מסכים מכל דל ואמנם ענין

ההבדל הר

ומה שהם המשל הוא מבואר וברור פתרונו כ"ש ה"ס פ"ז מהלכו'
 התורה הדברים שמודיעי' לכביא במראה הנבואה דרך משל מודיעי'
 לו ומיד יתקן בלבו הפתרון וידע מה הוא מה שאין כן בקלומות ה
 הפאטו'ם שסתומים וסתומים הדברים על עת קץ פתרונו או קיומו
 וכן נרמז זה בדברי אליהו שאמר אז יגלה און אנשי' בנבואה ובמוסרם
 יתום בשאר כמו שפרשתי ומה שאמר בכלום ואבימלך ויאמר לו ז"ל
 כי לא באמר להם בפירוש הדברים ההם אלא שהראו להם עניינים ו
 זכורות הרומזים הדברים ההם אלא שלא רצתה התורה להאריך בזה
ההבדל הר שבכלום נבואי' אין בו דברים בטלים כלל אבל כל
 סלקי החלום כלם מודיעים על ענין אמתי כמו שהיה בכלום יעקב
 ואלמה ואף בכלום דכא שלדעתו הוא נבואי' ופירש ר"ם שהיו בו דברי'
 בטלים ממה שכתב ר"ש מילין אמר יש לומר שפירוש הכתוב בארץ
 סילמא כתב ר"ש מילין אמר שכאשר הקיץ דכילא משנתו כתב ענין
 פלומו בריש מילין להיות לו לזכרון עד הבקר ולא ישכח ממנו עם
 היות שכאשר אמר כך כתבו בספר כתבו כלו בשלמות לא נפל
 דבר אסד מכל מה שראה שלא נכתב שם מפני שכלו היה עקרי' ולא

פסוקי סלמות

היה בו דבר בטל אבל בשאר הסלמות אין סלום בלא דברים בטלים
 וזה פירש ירמיהו בשם האל באומר שמעתי את אשר אמרו הנביאים
 כו' סלמתי סלמתי כו' הנביא אשר אתו סלום יספר סלום ואשר דברי
 אתו ידבר דברי אמת מה לתבן את הבר באם ה' הלא כה דברי באש
 באם ה' וכפטיש יפוצן סלע * אמר שמע דברי נביאי השקר שהיו
 אומרים סלמתי סלמתי והכפל להביא ב' מיני הסלמות קסמי ופשוט
 ועל זה אמר שהנביא אשר בא אליו שבי מיני הסלמות אלו אין בהם
 אלא הספור שיספר מה שראה לא יתקיים כלל כי אחר הספור כבר
 בשלם ענינו * אבל אשר דברי אתו ידבר דברי אמת אין בו שקר כלל
 וזהו שפירש ואמר מה לתבן את הבר רבה לומר ההבדל שיש בין התבן
 והבר יש בין הנבואה לאחרים וזה שאמרו הם כמו תבן שאין בו ת
 תועלת כלל אלא למאכל הבהמות בעדרי השכל והנבואה הוא כבר
 שהוא מאכל לבני השכל ועושה פועל שלם וזה פירש באומר הלא כס
 דברי באש כו' רובה לומר שהנבואה הוא מתקיים כלו ועושה פועל
 חזק ולא ישוב ריקם עד אשר עשה את אשר נשאל עליו כמו האש ש
 שורף את אשר תמצא וכמו שיפוצן הפטיש את הסלע * ובמדרש
 הזוהר פתח ר' יוסי ואמר כי בא הסלום ברוב ענין כמה איבון סמיכין
 במלוא וממנו דרגין על דרגין עד דלמין מנהון קשוט כלהו זמנהון
 דאית בהון קשוט וכדיבן אבל לאיבון זכאי קשוט לא אתגלי כד'בו
 כלום אלא כלהו פשוט תא חזי דביאל מה כתיב ביה באדין דביאל ב
 במזא די ליליא רזא גלי ליה וכתיב דביאל חלם מזא ומזוהי על משכבית
 באדין סלמא כתב ריש מילין אמר ואי אית ביה מילין כדיבן אמאי
 אכתיב בין כתובים אלא לאיבון זכאי קשוט בשעתא דנשמתיין סלקא
 לא אתמכרן בהון אלא מילין קדישין ואודעון לון מילין דקשוט קיימין
 דלא מתעקרן לעלמין עד כאן * כמא בפירוש שבכל סלום מעולה
 ובמדרגה עליונה בסלום של נבואה וכדומה אין בו דברי בטלי כלל
 מה שאין כן בשאר הסלמות כאמור הנה אלו הם ה' הבדלים אשר
 בין סלום נבואה לשאינו נבואה ואמנם מה הוא ההפרש בין אלו השני

הנשארים הוא בד' הבדלים אחרים :

ההבדל הא'

שהסלום הפשוט והכולל בכלל האנשים המשפיע
 אותו הוא האל יתעלה באמעות מלאכיו גבורי
 כח עושה דברו המזרתיים לפכיו מסטרא דימינא אבל סלום הקסמי
 הוא בא מסטרא דשמאל באמצעות שדין ולילין ועליהם באמר הנבי
 על נביאי סלמות שקר ואכזבי לא שלמתיים ולא צויתים ואומר הסושבין
 להשכים

להשכיח את עמי שמי בחלומותם אשר יספרו ובמדרש הזהר ר' סי"א
 פתח ויאמר שמעו בא דברי אס יהיה כביאכס ה' במראה ליו אתודע
 בחלום אדבר בו תא חזי כמה דרגין לדרגין עבד קודשא בריך הוא
 וכלהו קימין דא על דא דרגא על דרגא דא לעילא מן דא וכלהו
 ינקין כדקא חזי לון אלן מימיכא ואלן משמאלא וכלהו איתמון אלן
 על אלן כדקא יאות תא חזי כל כביאים דעלמא כלהו ינקין מסטרא
 חדא מגו תרין דרגין ידען ואיבון דרגין איתסויין מגו אספקלריא
 דלא נהירא דכתיב במראה אליו אתודע מאן הוא כמה דאיתמר סזו
 דכל גווכין איתסויין בגוה ודא הוא אספקלריא דלא נהירא בחלו' אדבר
 בו דא הוא חד משתי בנבואה כמה דאוקמוה ואיהו דרגא שתיתא
 מההוא דרגא דנבואה ואיהו דרגא דגבריאל דממא על חלמא ע"כ
 וכן י' להביא ראיה על ההבדל הזה מן הגמרא פרק הרוואה אמרו
 שם רבא רמי כתיב בחלום אדבר בו וכתיב וסלומות השוא' ידברו
 לא קשיא כאן על ידי מלאך כאן על ידי שד הרי לך בפירוש שהבדילו
 שכי מיבי סלומות שעל הפשוט אמרו שבא על ידי מלאך ועליו כאמר
 בחלום אדבר בו ועל הקסמי אמרו שבא על ידי שד ועליו כאמר וזה
 והקוסמים סזו שקר וסלומות השוא' ידברו והרי היא כאילו אמר כאן
 בחלום פשוט כאן בחלו' קסמי" כי קרא דבחלום אדבר בו קסבר רבא
 דבחלו' פשוט מיירי כמו שפרשנו אותו לעיל וא"כ עלה בידנו אמתת
 ההבדל שדניבו להוכיח ואס קשה בעיך להכיח פירוש המפרשים ה
 המפורסמי' ועל כל פנים תראה לומר דקרא דבחלום אדבר בו בחלו'
 נבוא"י כתי' ועליו אמרו שבא על ידי מלאך אפילו הכי על כראך כריך
 שתודה ההבדל שאמרו שהפשוט על ידי מלאך והקסמי" על ידי שד
 וזה שעל כל פנים י' לך לומר שהקסמי" על ידי שד שהרי עליו כאמר
 והקוסמים סזו שקר וסלומות השוא' ידברו : ועוד שאין לומר על ידי
 מלאך שאס כן איזהו על ידי שד שאין לומר הפשוט שכיון שהקסמי"
 אמרת על ידי המלאך כל שכן הפשוט שהוא מעולה ממנה ומיכה ש
 שהפשוט בהכרח הוא על ידי מלאך שהרי הפשוט הזה על כראך י' ל
 להטותו לאחד משכי אלה או שהוא על ידי מלאך כנבוא"י או על ידי
 שד כקסמי" שאין לומר על ידי הקדוש ברוך הוא כיון שהנבוא"י שהוא
 מעולה ממנו על ידי מלאך ועל ידי שד אי איפשר שכיון שהוא עכף
 נבואה פשיטא שאין לשד איכות בה כלל ואפילו למדרגה היותר קטנה
 ממנה אס כן לא בשאר לנו אלא לומר שהוא על ידי מלאך כנבו"י ו
 והקסמי" לבד הוא על ידי שד והוא מה שדניבו לבאר :

ההבדל

שאיין חלום פשוט שאין בו דברי אמת אמר ה
המרכה ואחד הממע'ס מה שאין כן בחלומות
הקסמיים כי רובם או כלם שקרים והראיה על ההבדל הזה מבוארת
אם על אמתות חלומות הפשוטים קצת ראיה אמרם אין חלום בלא ד
דברים בטלים שהמובן מזה הוא שכל חלום שיהיה בעולם החסרון ש
שיש לו איכו דבר אחר אלא שיש בו קצת דברים בטלים לא שימלא ק
סלו' שכלו בטל שאם כמחשבת המון העם וכדברי רבי משה הכהן ז"ל
שאמר שרוב חלומות האנשים הכל המה מעשה תענועים יותר היה לו
להשמיענו זה הענין הגדול מלהשמיענו זה שהשמיענו לא ודאי כשם
שאיין חלום בלא דברים בטלים כך אין חלום בלא דברים אמתיים ו
וכשלא כמלא להם טעם ככון הוא שאין אנו מביינין אותו ובבראשית
רבה אמר רבי אבהו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין קד ברכש
אזל לגבי רבי יוסי בן חלפת' אמר ליה איתמר ליה ליהו' גברא בשלמ'
זיל סב פעליה לאבוך בקפודיקי' אמר ליה ואזל אבוך מיומו לקפודקי'
אמר ליה לא אמר ליה זיל מני' מכשירין מכשורא דביתך ואת משכנת
לה אמר ליה לית ביה עשרה אמר ליה זיל מני' מריסיהון לסופיהון ו
ומסופיהון לרשיהון ואי דאת משלח עשר' את משכנת לה אזל ועבר כן
ואשכח ומן הן יליף לה רבי יוסי בן חלפתא מהא דתני בר קפרא אין
חלום בלא פתרון עד כאן : הרי שרבי אבהו היה סבור שדברי חלומות
לא מעלין ולא מורידין והביאו מעשה לקשור את דבריו ותיספת דבר
קפרא גם כן : ואמנם שקרנות חלומות הקסמיים יתבאר ממה שאמר
הכתוב על אלו החלומות הנכי על כביאי חלומות שקר וכתיב ואתם לא
תשמעו אל כביאיכם ואל קוסמיכם ואל חלומותיכם כי שקר הם בבאי'
לכם ובאמר על שמעיה הנחלמי ויבטם אתכם על שקר ורבותיכו ז"ל
אמרו שהכתוב האומר והקוסמים חזו שקר וחלומות' האוי' לדברו באמר
על הנביאים על ידי אד והם אלו כמו שכתבנו זאת כן עלה בידיו ח
ההבדל הזה :

ההבדל הב

שהחלום הפשוט אינו מיוחס אל רבון החולם כי
אינו בא לאד בבחירתו אלא ברצון הש' אבל
חלום הקסמי' בא לאד' בבחירתו ורצונו בפי השבעותיו ושאלותיו יבא
לו השד ההוא ומראה לו בחלום דמיונים מה הרומים לתשובת שאלתו
וכמו שאמר ירמיה הנביא ואל תשמעו אל חלומותיכם אשר אתם מ
מחלמים זהו מבנין הפעיל משמע שהוא מחלים אותם בבחירתו :
ההבדל הד' : שהחלומות הפשוטים יש בהם הבדל כפי הבחירות
שיתבאר

שיתבאר בשער השלישי ב"ה אבל חלומות הקסמיים הכל שזים בהם
 והכל לפי בקיאות השמות והידיעה במלאכה ההיא הרי' לך גם בזה ד'
 הבדלים אחרים להבדיל בין הטמא ובין הטהור ואם כן לפי זה אין
 בידינו כי אם ב' מיני חלומות אמתיים והם הכבוא"י והפשוט' ואפשר
 שעל שניהם לבד דבר אליהוא וזה כי על הכבוא"י אמר כי באח' ידבר
 אל ועל הפשוט ובשתיים לא ישורכה ופירש בשתיים בשנית כמו בשתיים
 תתקן בי ואמר פירש אלו השתי' ואמר על הא' בחלו' סזיון לילה ועל
 השנית בכפול פרדמה על אנשים וגומר אז יגלה אין אנשים בראשנה
 ובמוקדם יתקום בשנית ופירש תכלי' השנית הזאת ואמר שהיא להסיב
 אדם מעשה כמו שיתבאר בפרק ראשון ש"ד ב"ה אבל על השלישי' לא
 דבר לפי שאיב' הודעה אמיתי' סוף דבר אין להשיב אלא ב' הודעו'
 אלו לבד ועל כן עלימו תטוף מלתי' בספר הזה אבל לפי שענין חלום
 של כבואה הוא יותר עמוק והוא נתלה בדרושי הכבואה וגם שעתה
 אינו כמנא יהיה דבורי בספר הזה על החלום הפשוט בעצם ועל ה
 הכבוא"י במקרה * השער השנית לבאר אם ראוי לסמוך על החלום
 פשוט אם לאו הוא כחלק לשלשה פרקים * הפרק הא' להראות
 שיש בזה דברי' סותרי' זה את זה הפרק הב' לבאר שראוי להטות לבד
 האומר שהחלום' בודקים ואמתי' * והם ממין הכבוא' ואם היא קטנה
 הפרק הג' לבאר אין יתורכו לפי דרך זה הסתירות הנזכרות בפ' א'
הפרק הא' להראות שיש בזה דברים סותרים * הנה מנינו
 הכתוב אומר בחלום אדבר בו וכל התורה מלאה מזה
 שמורה שראוי לסמוך עליהם והם אמתיים ומתקיימים * כי הנה מנינו
 חלומות יוסף אף על פי שלא היו כבוא"ים כתיקיימו כלם לא כפל מכל
 דבריהם ארצה ואפילו כמלא בימא ואפילו מה שחלם על הירח שהיתה
 ההוראה על אמו כתיקיים בכלהה שגדלתו כאם וכן החלום הראשון מ
 מהחלומות לא היה לבטלה אבל כתיקיים על מאורע אחד זולת השנית
 כמו שיתבאר בשער החמישי ב"ה הרי' בנדיקים וברשעים גם כן מנינו
 שהם בודקים ואמתיים ומתקיימים שהרי פרעה הרשע חלם ענין שבע
 פרות ושבע שכולים ובא הפתרון עליו שהם שבע שני שבע ושבע שני
 רעב ובאמר עליו את אשר האלהים עושה הראה את פרעה ואין ספק
 ששבע שני השבע התקיימו והיו במנרים וכן ז' שני הרעב היו ראויים
 להתקיים לולי זכות יעקב חסרו חמשה כמו שאמרו ז' ל ובשר המזקים
 והאופים גם כן מנינו שנתקיים בכל אחד מהם חלום שני' ויהי כאש
 פתח לנו כן היה * וכן בכבודכנר הרשע כתיקיימו כל חלומותיו הרי'

פתרון חלומות

מן הכתובים ומדר"ז אמרו בפרק הרואה חלום אחד מת' לכבואה
 ובבראשית רבה בנבלות כבואה חלום וראינו בר"ז שהיו מקפידים וא
 מדקדקים בעניני החלומות אמר בפ"ק לתעביות רב שמואל בראייה
 ורב הוכח בר מבוח ורבי חי"א מאסתני' הו"ו שכימי קמי דרבא אתו
 לקמיה דרב פפא הוה קאמר להו שמעתתא ולא קא תסתבר להו הו
 קא מחזו ליה להדדי שלש דעתיה אקרייה בחלמיה ואכסיד את שלשת
 הרועים בירח אחד למחר אמר להו לזלו רבנן לשלמ' והרבה כיונה בזה
 עד שאמרו פרק הרוטב הרואה חלום ונפשו עגומה עליו י"ך ויטיבט
 כו' ואמרינן בשבת פ"ק ובתעביות פ"ק יפה תענית לחלום כאש ל
 לכעורת ואמר רב סאלא וכו' ביום ואמר רב זסקף ואפילו בשבת וטרמו
 הרבה בגמרא ובשאו ונתנו בכל מיני החלומות לבאר פתרונם ומה
 מורה כל אחד מהם ואם דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין למת
 היה להם לי"א וליתן בזה ואין צריך להאריך עלזה בראיות כי הנסיון
 יספיק לאמת ולבדר שהוא כן שהרי מעש' בכל יום שאדם קולט חלום
 ומתקיים עליו ענינים מעין חלומו אשר חלם עד שמכיר בעצמו שזה
 המקרה אשר קרהו כבר חלם מה שהיה מוכה לו זה אם כן כראה ב
 באמת כי דברי חלומות מעלין ומורידין וראוי לסמוך עליהם ולהקפיד
 ולדקדק בהם יפה יפה וממקום אחר נראה הפך זה שדברי חלומות
 לא מעלין ולא מורידין אמר הכתוב וחלומות הוא ידברו ואומר כי
 בא חלום ברוך ענין ור"ז אמרו בסוף הריות ובסנהדרין ובמדרשו'
 דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין ועוד מעש' בכל יום ראינו כמה
 חלומות לא נתקיימו על האדם ואף כשפותרהו וידע הפתרון אינו מ
 מתקיים בידו לא כפתרון חלומו ולא כיוכא בו ע"כ ומדברי שמואל
 נראה שהיה הדרוש הזה מקופק בידו ופעם היה נוסה לכד הא' ופעם
 לכד האחרון אמר בגמרא שמואל כי הוה חזי סילמא בי"א אמר ה
 החלומות הוא ידברו בכחותא וכי הוה חזי סילמא בי"א אמר הוא

ידברו והא' כתיב בחלום אדבר בו :

הפרק הב'

לבאר לאיזה מהנדלים האלו ראוי לנטות ולזה אומר
 כי בהסתכלות הטוב הנה האמת הנמוך בזה הוא ש
 שהחלומות הם נדקים ואמתיים וענינם קרוב לכבואה וכדי שאבאר
 זה בשלמות אמלק הפרק לב' נתיים : הנתח הא' לבאר ולקמת
 עבמה נדלים וראיות שהודעה הזאת אלהית והיא השפעה אלהית
 מאת ה' מן השמים : הנתח הב' לבאר טעם היות החלום בעת
 השינה ולא בהקץ :

הנתח הא' הפילוסוף בן סיכא כתב שהחלומות אינם סבה אלהית
 וראיתו הגדולה שאנו רואים קצת ב"ח בלתי מדברים
 שחולמין כמו הכלבים שנראה אותם נובחים בשציה והנביחה היא ר'
 ראה על החלום כמו שאמר ארכטו' ואם היו סבה אלהית היה מן
 הנמנע שיראו לבעל חלום בלתי מדבר ולדעתנו זאת אינה ראה כלל
 כי זה לא יקרא חלום אלא שמרוב רגילותם לנבוח בהקיץ הוא טבע
 שני להם ולכן עושים כן בעת השינה כמו שנראה גם כן התינוקות
 ביונקים בעת שינתם ואף על פי שאין השדים בפייהם וזה מרוב ר'
 רגילותם בהקיץ' ואין ספק שהתינוקות אינם חולמים כמו שכתב
 הוא עצמו כן כמו שיתבאר אלא שנראה באמת שהם נבואה קטנה
 והשפעה אלהית' וראים טבעית על שהודעה הזאת אינה במקרה
 מה שכתב הרל"ג ז"ל בס' מ"י וזה אמה שבא במקרה מביאותו במעט
 מהזמן ובמעט מהדברים יחד כזכר בב' מהשמע' וכבר כתפרסם
 מעבין החלומות שאנשים רבים יחלמו חלומות נודקים ובפרט האנשים
 השחורים אשר יראו בחלום דברים רבים יסכימו כלם אל המציאות
 כפי מה שימצא בעתים וזה בלתי אפשר במה שבקרי' ואמר אזה כן
 יחוייב ממנו שיהיה בכאן נמצא מה יודע אלו הדברים הוא הפועל
 זאת ההודעה בנו ומפני שנמצאת זאת הידיעה בנו בפועל אחר שהיה
 במצאת שכן והתבאר שכל מה שיבא מהכח אל הפועל יוביאו מהכח
 אל הפועל מי שיש לו בפועל באופן מה מה שימצא בכח למתפעל יחוייב
 שיהיה בכאן פועל לזאת הידיעה אכלו הידיעה הזאת בפועל והכרח
 לומר שהפועל הזה שכל לפי שהוא יעשה פעולתו בזולת כלי גופי' עד
 כאן' וקמי הגוים הביאו עוד ראה לאמתת ההודעה הזאת ממה
 שאפילו בהקיץ אנו רואים פעמים רבות מראות ועינינו קורין - ב
 במציאות שהם ודאי אות וסימן על הדברים העתידים והוא הנקרא
 בלשונם פירש"ג "אה והביאו בספריהם רבי' מזה המין כמו מה שספרו
 בהגדות היונים כי בלידת אלכסנדר נראה נשר אחד היה יושב על
 היכל המלך פיליפי אביו ולא זו משם כל אותו יום ותמיד היה מתספף
 ופורש כפי'ו לר' רוחות העולם אשר זה ודאי היה סימן מעלתו וקלותו
 ושכבש כל העולם' ועוד אמרו כי כאשר אפלטון היה נער יונק
 קרה שיש א' בהיותו מושב בערס באו עדת דבורים עושים לבש
 ונמו על פי ופכי הנער ואמר נסעו משם ופרחו באויר מעלה מעלה
 וזה היה סימן לחכמתו הגדולה כי כמו שהדבורים מקבצים סומך ב'
 השעוה לראות והמתיקות להזכה כן החכם כל חייו משים לקבץ את

מִשְׁפָּטֵי הַדְּבָרִים לְהַבִּינֵם וּלְהוֹרֹת לְאַחֲרֵים וּמִלְמַד מִדּוֹת טוֹבוֹת לַעֲשׂוֹת
 אֲשֶׁר אֶחָד מֵאלֹהֵי כְּרֵאָה כִּשְׁעוֹה וְהֶאֱמַרְתָּ כִּדְבַשׁ וְעוֹד אָמְרוּ שְׂבוּס
 שָׁמַת גּו' לִי שֵׁי אֲרָר קִיסָר בֶּא עוֹף אֶחָד הַנִּקְרָא רִיג' יָטוּ וְהָיוּ רֹדְפִים
 אַחֲרָיו רְבִים וְהִמִּיתוּ אוֹתוֹ לִפְנֵי וְהוּא הָיָה מוֹרָה עַל מִיתָתוֹ וְכֵן הָיָה
 כִּי בָאוּ יוֹם הַמִּיתוֹ אוֹתוֹ מוֹשְׁבֵי רוּמָה בְּכָלִי בְּרָזֶל וּכְאֵלֶּה רְבִים
 וְאֶפְשָׁר שֶׁמֵּהֵמִין הַזֶּה הוּא מֵה שֶׁאָמְרוּ ז' לְהַאֲבוֹת סִימָן לְבָבִים וְכֵן זֶה
 יוֹרָה שֶׁהַמְכִיעִים חֲלָקִים שְׂבוּהָ הַעוֹלָם יִתְנוּעְעוּ לְדַמְיוֹן מִתִּיקָס לְאוֹתוֹ
 דְּבַר אֲשֶׁר יִכְעֶוּ הַעֲלִיזִים סוֹף דְּבַר הַנָּה מִכֵּל הַטְּעָנוֹת הָאֵלֹהִים יֵצֵא לָנוּ
 אֲמִיתֵת הַדְּרוֹשׁ הַזֶּה שֶׁהַסְּלוּמוֹת בּוֹדֵאִי הֵם הַשְּׁפָעָה אֱלֹהִית וְעַל פִּי הַ
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אָמְרוּ רז' לְחֹס א' מַס' לְכַבּוֹאָה וְכִבְר בִּי אֲרָר הַמּוֹרָה
 פֶּרֶק ל"ו סֶלֶק ב' הַמֵּאֲמָר הַזֶּה וְהַפְּרָאָה מִמֶּנּוּ עַל פִּי חֲכָמָתוֹ שֶׁהַכוּוֹנָה
 בּוֹ לּוֹמֵר שֶׁהֵם מִמִּין הַכַּבּוֹאָה לְאֶפּוֹקִי רְבִים מַעֲמֵי הָאָרֶץ שֶׁמִּפְרָשִׁין אוֹתוֹ
 לּוֹמֵר שֶׁהוּא כְּאֵלֹהִים אֲמָר בְּטָל בְּמִיעוּטוֹ כַּדֶּרֶךְ הַחֲכָמִים לִיקָס הַדְּבַר שֶׁהוּא
 בְּטָל לִזְהָ הַמִּין מַס' וּבִאֲמָרָם בְּטָל בַּס' אֲמָר הַרֵב עֲלִיו ז' לְוֵאל יִפּוֹל
 הַשְּׁעוֹר בֵּין דְּבָרִים הַמִּתְחַלְפִים בְּמִין אוֹ בְּסוּבָה כִּי אֵין רִאיוֹ לּוֹמֵר שְׁלוּמוֹת
 הָאֵלֶּם כִּךְ וְכֵן מִשְׁלוּמוֹת הַסּוּס וְזֶה שְׂכַבְר הַתְּבַאֵר בְּהַגִּיזִין שֶׁהַחֲלָק וְהַכֵּל
 בְּכַנְסִין תַּחַת מִין אֶחָד וְכֵן בִּי אֲרָר שֶׁסִּי מֵאֲמָר כּוֹבֵלוֹת כְּבוֹאָה חֹס שְׂבוּהָ
 דְּמוֹי נִפְלֵא פִי כּוֹבֵלוֹת הוּא הַפְּרִי עֲבָמוֹ אֵלֵּא שֶׁנִּפְל קוֹדֵם בִּישׁוּלוֹ כֵּן
 הַכֵּחַ הַמְדָמָה בַּעַת הַשִּׁיבָה הִיא פְּעוּלָתוֹ בַּעַת הַכְּבוֹאָה אֵלֵּא שֵׁשׁ בּוֹ
 קִצּוֹר וְלֹא הִגִּיעַ אֵל תְּכֵלִיתוֹ וְכֵן כְּתַבָּר זֶה בְּכַתּוּב שֶׁאֲמָר בְּמַרְאֵה אֱלֹהִים
 אֲתוֹדַע כּו' שֶׁהוֹדִיעַ הָיָה מִין מִן הַכְּבוֹאָה זוֹלָתִי שֶׁהַפְּרִיָּשׁ בֵּין כְּבוֹאָת
 מֵאֵה רְבִיבוֹ לְכְבוֹאָת אֲרָר הַכְּבוֹאָתִים וְלִפִּי שֶׁהַסְּלוּמוֹת הַשְּׁפָעָה אֱלֹהִית
 אָמְרוּ ז' לְכֵל הַלֵּן ז' יָמִים בְּלֹא חֹס בְּקֶרֶא רָשַׁע וְהַטְּעַם בּוֹהָ לִפִּי שֶׁ
 שְׂכַבְרָה שֶׁאֵינוֹ מוֹכֵן וְזֶה אֲמָר בְּפֶרֶק הַזֶּה שֶׁלִּפִּי שְׂכַבְר' הִיָּה כּוֹזֵף לֹא
 הִרְאָו לּוֹ הַחֹס וְהַרְאָוֵהוּ לְרַבִּי שְׂפָרָא :

הַנְּתַחֲבֵב' לֵתֵת טַעַם אֵל הָיָה הַחֹס בַּעַת הַשִּׁיבָה וְלֹא בְּהַקִּיץ
 וְעַל זֶה אֲמָר שֶׁהֵנָּה יִתְבַּאֵר הַסְּבָה בּוֹהָ בְּהַקְדִּימִי
 הַקְדָּמָה א' זְכַרָה הַפְּלוֹסוֹף בְּמֵאֲמָר הַג' מִסְפֵּר הַכֶּפֶשׁ וְהִיא שְׂבַחֲהֶלֶשׁ
 הַחֹמְרִיּוֹת יִתְחַזְקוּ הַשְּׂכֵלִיּוֹת וְאֵכִי אֲבַאֵר אוֹתָהּ מִן הַשְּׂכֵל מִן הַחֹשׁ
 מִן הַתּוֹרָה מִן הַכְּבוֹאָתִים וּמִן הַכְּתוּבִים וּמִדְּבָרֵי חז"ל מִן הַשְּׂכֵל
 שִׁדוּעַ שֶׁהַגּוֹף וְהַכֶּפֶשׁ הֵם הַפְּפִיִּים זֶה מִזֶּה וְיִבְחַר זֶה מֵה שִׁימָאָס זֶה
 יִמָּאָס זֶה מֵה שִׁיבְחָר זֶה וְכֵל אֶחָד לְדַרְכּוֹ פּוֹכָה הַגּוֹף כֵּל מִגְמָתוֹ לִימָשֵׁךְ
 אַחַר הַדְּבָרִים הַחֲמִרִים וְהַתְּאוּת הַגְּמִיּוֹת וְהַכֶּפֶשׁ מִגְמָתָהּ אֶחָד
 הַדְּבָרִים הַשְּׂכֵלִים וְשִׁיבְחָר שׁוֹכְאִים זֶה אֶת זֶה א"כ יִדוּעַ הוּא שְׂבַחֲהֶלֶשׁ

איזה מהם יתחזק שכנגדו * וכן כמנא בספרי המוסר שהנפש והגוף
 בדמיון כשי צרות כשתכעיס האמת תשמח האמת * מן המוש שאתה
 תראה בעת זקנת האדם לא ירדוף אחרי החמירות והתאוות הגשמיות
 אבל כל מגמתו לעבוד השם ואחר השכל ועל דרך זה כל עוד שיזקין
 יותר יתקרב אל החכמה והשכל עד שנמנא לפי דרך זה שישיג האדם
 יותר בשעת מיתה ממה שישיג קודם וזה לפי שבאותה שעה יחלשו בו
 החמירות המונעות מן הדברים השכליים ולכן מתחזק בו השכל ולזה
 תמנא כי בהיות האדם סמוך למיתה יראה דברים שכליים וכוראים
 מה שלה השיגש ולא ראש כל ימי היותו על האדמה עד העת ההיא
 כמו שמעידים קצת אנשים שהגיעו לרגע המיתה וקמו ממטתם ועל
 דרך זה הוא מבואר וידוע שישיג יותר אחר המיתה ממה שישיג קודם *
 מן התורה אמר הכתוב כי לא יראני האדם ומי שהדיוק היונא מזה
 הוא שבהיותו בחיים חייתו לא ישיג שום הגנה מהאגות האלהיות אבל
 בעת המיתה ישיג ויראה מראות אלהים * וראיתי מי שפירש על הענין
 הזה מה שכתוב בתורה בזעת אפך תאכל לחם עד שובך אל האדמה
 ואמר שהכוונה בו כי לא ישיג האדם ההאגות האלהיות הנמשלים ב
 בלחם שנאמר לכו לחמו בלחמי כי אם בעמל גדול עד שישוב אל ה
 האדמה והיא עת המות כי אז ישיג אמתיות בלי ספק שהחומר אז לא
 ימנעו מהשיגה מן הכפיא' הנה עם זה יתבאר היטב מאמר אלישיע
 ששאל לשיחו רבו פי שנים שמתמיהים העולם ואומרים שאיך שאל דבר
 כמעט שיתן לו פי שנים ממה שהיה לו ואליהו איך השיב יהיה לך כן שאי
 אפשר בזו סד אבל ממה שאמרנו הוא מבואר שלכך שאל לו פי שנים
 להיותו אז קרוב למיתה והשיב לו הקשית לשאלו דבר שאי אפשר ליתנו
 לך אבל ברגע המיתה כבר אפשר לפי שאז יהיה האגותו כפולה ומכופלת
 אבל באופן אחר אי אפשר ול"זא אם תראה אותי לוקח מאתך יהיה לך
 כן ואם אין לא יהיה * מן הכתובי' אמר דוד תוסף רוחם גועון שרנה
 לומר כי יתוסף רוחם ושכלם בהם כשיגועון ולזה ימו הכתוב גם כן
 שאמר אורך ימים אשביעו ואפיהו בישועתי יראה כשאורך ימים א
 אשביעו שיהיה זקן ושפע ימים וקרוב למיתה הנה אז אפיהו בישועתי
 הגדולה שהן המראות האלהיות ויהנה מזיו השכינה וז"ל גם כן מי
 לי בשמים ועמך לא חפצתי בדרך יראה כי הנפש תשתוקק לעלות אל
 השמים להדבק עם השכל הנפול וזה שכתוב מי לי בשמים רנה לומר
 מי יתן לי שאהיה בשמים ואמר שכל כך היה כוסף להיות גם כן אף
 שירד הקב"ה להיות עמו בדרך לא היה ספק למה שהגוף יעיקו להשיג
 ולכן

ולכן היה רוצה שיכלה בשאר ולבבו כדי שידבק עם השם וזהו כלה
 שאר ולבבו וגו' וכן היה מתפלל דוד המלך ע"ה במקום אחר באומר
 הודיעני ה' קני' ה' ל' שתגיעני שאראה קני' שהיא עת הזקנה והקץ לא
 תישאל שידיעהו מתי ימות או כמה יחיה וטעם הודיעני כטעם הראני
 כי מי שרואה הדבר יודע אותו ואלמה אמר למען תסכס באחריתך
 ואומר תאזה כהיה תערב לכפש פירוש כשאלם משבר התאזה הכה אז
 הכפש תערב לה ויהיה כהיה מלאן כהייתי וכחלתי מדברי רז"ל אמרו
 תלמידי חכמים כל זמן שמוקינין חכמה מתוספת בהם וכו' ולכן תמצא
 כל הנביאים וחכמים סמוך למיתתם שמברכין לבניהם ולתלמידיהם
 באברהם יצחק ויעקב ומה לשבטים והחכמים כגון רבי איעזר לבנו
 ורבינו הקדוש שמסר לבנו מסורת החכמה ואחר המיתה ידוע שישיג
 יותר ממה שישיג בעת המיתה ועם כל זה אינו משיג כל הראוי עד
 שיעבור י"ב חדש כי בתוך י"ב חדש נשמתו עולה ויורדת כי עדיין יש
 לה קצת התאחות בסומר סוף דבר הכל נשמע שהתורה מלאה מ
 מפקוקים ומאמרים יעידון כלם כאחד תוקף הדרוש הזה וקיומו ואין
 להאריך עליו יותר אלא לתרץ ספק אחד שיקשה אדם נגדו ממה ש
 שאמרו ז"ל פרק אין עומדין ובפרק במה מדליקין אין הנבואה שורה
 לא מתוך עבבות ולא מתוך שחוק אלא מתוך שמחה שנאמר ועתה קמו
 לי מנגן והיה כנגן המנגן וגו' וכן בזכר שם שרבו מקמי דפתח להו
 לכבדן בשמעתתא אמר מילי דבדיחותא ובדמי רבנן לסוף יתיב ב
 באימתא ופתח בשמעתא ועוד שהמפרש אמרו שמה שזכה ליעקב
 שיביא לו מטעמים היה כדי שיהיה שם ויהיב השפעתו גדולה באופן
 שיחול הברכה לא לתכלית אלא כמו שאמר הר"ב ז"ל והרן ז"ל וידוע
 שהשמה הוא תענוג נמרץ בו יתענג האדם ואין אס כן יהיה סבה
 לחול הנבואה אדרבה השמה והמאכלים והמטעמי' היה ראוי להיות
 סבה למכוע ממנו ההשכלה כי בהתח' הקומ' יסלש השכל כמ"ש התשוב'
 לזה הוא שהשמה אינה מיוססת לגוף כ"א לכפש ולכך תמצא שתתיחס
 לז"ל שנאמר ישמה' במעשי ואומרים כדרך אלהינו שהשמה במעונו
 ולכך כשישמה האדם אין כח הגוף מתסוק באותה שמה אלא אדרבא
 הכפש מתסוק ולכך היו סבה לשיחול באמצעות הנבואה והשחוק הוא
 שמיחס אל הגוף ובו מתענג גוף האדם ולכך הוא מונע ההשכלה
 ולכן אמרו לא מתוך שחוק ומכיון שהשמה היא טובה לאדם בכל ענייניו
 כמו שאמ' עבדו את ה' בשמה והשחוק הוא אסור והאדם מזהיר
 בהתרחק ממנו כמ"ש בפרק אין עומדין אסור לאדם שימלא שחוק

פיו בעולם הזה שנאמר אז ימלא שוקו פינו ויש מפרשי' פסוק לשוק
 אמרתי מהולל ולשמחה מה זו עושה על שכן השמחה ובכאי השוק ו
 ואומר שבעבור השוק יאמ' על האדם המופלג בו שהוא מהולל ומשגשג
 אבל לשמחה אמר שהיא טובה וסיוע להשפלה וז' ולשמחה מה זו עושה
 ד"ל מהו הרעה וההזק הנמשך ממנה אבל בענין אכילת המטעמים
 שיהיה סבה לשיחול עליו ההשפעה עד"ן קשה לפי שהמאכל והמשתה
 הוא מן התענוגים הנשמיים וידוע שימנעו ויערכו אלמות השכל ו
 והשגתו כמו שאמר התבא' פת במלח תאכל ובתורה אתה עמל כראיה
 שאכילת פת במלח סיוע לעמל התורה וכן הוא אומר טוב לי כי עוכתי
 למען אלמד חוקך אמר שהיה מתענה לא לחסרון המעות שלא היה לו
 לקנות מאכלים טובים אלא למען שיהיה שכלו מוכן ללמוד חוקי הש"
 ותורתו בפרקי רבי אליעזר כתוב הנער והרעב שסבל רבי אליעזר
 בשע' למודו עם היותו בן לאחד מגדולי ירושלים ומי לנו גדול ממשה
 רע"ה שיצא מ' יום ומ' לילה לחס לא אכלומים לא שיה כד"ש יהיה מוכן
 להשיג סודו' התורה כלה במעט זמן א"כ איך איפ' שאמ' שהמטעמי'
 יהיו סבה לשיחול ההשפעה וההשכלה והתשובה מבוארת גם בזה
 שאע"פ' שלענין השכל משיי' עיכוי הגוף כאמור הנה לענין הכבואה
 הוא מוכע לפי שהיא באה באמצעות הכח המדמה אשר הוא כלי אליה
 כנודע ולכן כריך לחזקו במטעמים לשיחול עליו השפע: וכאזוב ונאמר
 שכיון שכן הוא הנה נמצא טעם מבואר למה יבא החלום בעת השינה
 ולא בהקיץ כי להיותו חלק מחלקי הכבואה כמו שהכבואה לא תחול על
 האדם עד שיתבטלו כחותיו הגופניות וישזב שכלי ויהיה זה בחלום
 להיות כל הכחות הגופניות בטלים וכח הכפש המדברת גוברת ואם
 יהיה בהקיץ לא יהיה עד שכמעט תבא כפשו כמו שאמר הכתוב וכשמה
 לא נשארה ב' וגו' ונאמר ותרדמה נפלה על אפרים ובזולת זה לא
 יחול כלל אלא למי שמדרגתו גדולה עד מאד כמר"ע וקצת שאר
 הנביאים שלעולם בהם השכלי גובר על החמר כן המלומות לא יחולו
 בהקיץ בהיות כחות הגוף אז חזקים והם מעיקים לכפש אבל יבאו בעת
 השינה שהוא זמן ביטול ההרגשות והכחות הגופניות כי השינה אחד
 משנים למיתה ואז לא יעיקו הגוף כמו שיעיקו בהקיץ והו הנמצא
 לרו"ל שאז הכפש עולה לרקיע ומשתעשע עם הקדוש ב"ה וכבר
 בתעורר הר"ל לב אל הטעם הזה וסמך אותו למאמר שיהו שאמר בנספול
 תרדמה על אנשים בתחומות עלי משכב אז יגלה און אנשים להסיר
 אדם מעשה וגוה מגבר יכסה ירצה הטעם שהגלוי הוא אז בנספול

תדרמה על אנשים הוא להסיר אדם מעשה הכפש המרגשת ולהסיר
הגופניות אשר מגבר יכסה ויעלים שפע השכל כי החמר לא יערבב אז
השכל להיות הכפש בלתי טרודה בהגפת המוחשות עד כאן הכה
כתבאר טעם היות החלוט בעת השינה חזיון לילה ולא בהקיץ וכחומר
למה שהיינו לפנים שהכה מכל זה נראה מבואר שהחלומות הם מין מ
אמיני נבואה קטנה וראוי לסמוך עליהם כי הם נודקים ואמתים
והוא אשר רצינו לבאר :

הפרק הג

בהתק הסתירות ואומר שהכה בשער שאמר זה יתבאר
שכל חלוט לשיהיה נודק כריך ד' תבאים ומבלעדיהם
לא יהיה נודק ואם כן בזה יותרו כל הסתירות שבפרק הא' וזה שפעמים
ימצא חלוט שיהיו בו כל התבאים ואז הוא נודק בהחלט ופעמים שאין
בו שום אחד מהם ואז אינו נודק כלל ופעמים יש בו קצתם אל ק
קצת' ואז הוא אמבעי וכריך לבחון כל הבסיכות ההם ואז יבין אם הוא
נודק ודי בזה למה שרצינו לבאר בזה השער

השער הג

המבאר הבחנת החלוט הנודק מהבלתי נודק הוא
כחלק לה' פרקים

- הפרק הא' לבאר ההבדל אשר כפי האיש
- הפרק הב' בהבדל אשר כפי המאכלים :
- הפרק הג' בהבדל אשר כפי הממשכות
- הפרק הד' בהבדל אשר כפי הזמנים :
- הפרק הה' בהבדל אשר כפי התפעלות החולט

הפרק הא

בהבדל אשר כפי האיש הוא כחלק לב' כתמים
הכתח הא' בהבחנת המולד בהם הכתח השני
בהבחנת המדרגות

הנתח הא

בהבחנת מולד האיש
דע שחכמי התכונה אמרו שיש הפרש בחלומות
האישים כפי המול ועם היות יש בדבריהם דברים רבים הנה היות
מפורקם מהם הוא מה שאמר רא"ב בע בספר המולדות בסוף בית ג'
מי שיהיה במולדו בעל המול הזומח בבית הג' והוא ככחו ולא יביט
אליו ולא יביט אל אחד מן המזיקין יהיה הכולד עובד השם ושלומותיו
נודקים כו' עוד שם בבית ט' כי שבת בבית ט' במולד יורה על אמתת
שלומותיו והפך זה מאדים גם השמש תורה על שלומות מכוונים וכפי
תולדות הכוכב שתמצא בבית ט' ככה רוב עיני שלומות הכולד ובהם
דברים בספרי הסכמה ההיא ולא הארכתי לפי שאיני מבעליה וגם

שכפי האמת יש לנו להאמין שכל זה מביא אל הכנה או הטיה לדבר
ההוא אבל לא בהכרח

הנתח הב לבאר שכל איש מודיעים לו כפי מדרגתו *

הנה הפלוסופים כתבו שההודעה הזאת יותר צודק
לנערים ולפתיים ממה שהיא למשכילים וכן כתב הרלב"ג וטעמו
בזה לפי שהפתיים והנערים לא יגעו ולא יעפו ולא יטרמו חושיהם
להשיג דברים ולא לקבץ דברים נפזרים וע"כ בעת השינה יקבץ הכח
המדמה הדברים הנבחרים ופועל פעולתו כרכונו שכבר שקט וכח
בעת היקיצה ולא טרח בפעולות המוחשים ועל כן מדמה בעת השינה
ע"ד כחן ואמיתי מה שעתיד להיות ואין דעתם זה כחן כלל לפי
שכל טענותם בזה הם כמשכים מאותו זורש דעווע שהם סוברים
שהחלמו' אינם סבה להיות כזכור לעיל אבל לדעתנו שאנו מאמינים
שהם סבה אלהית כאמר שלמות הגדולים והמשכילים יותר צודקות
מהנערים והפתיים שכל מה שיתעסק במושכלות יותר יתקרב לש"י
ויותר יהיה ראוי שיחול עליו השפע הנבואי ההוא ויחלוס שלמות
צודקים והנה נ' סיני הסכים עמנו בחלוקה אחת שהקטנים אינם
סולמים איך שיהיה הנה דעתנו הוא מסכים שהשלמות עולים ויורדים
במדרגות האנשים כפי השכל והכנה הנמצא לכל אחד מהם ובמדרג
הזהר פתח רבי יוסי ואמר כי בא השלום ברוב ענין הא אוקמוה דכמה
איכון סמיכין בחלמא וממנן דרגין על דרגין וכו' ועוד זה וקב"ה
אודע ליה לברנש כל חד וחד בההוא דרגא דליה כמה דאיהו ובהאי
גוונא דכל חד וחד כמה דאיהו אמר ההוא יודאי ודאי לאו איהו א
אלא לברנש זכאה דחזא חלמא כדקא חזי ותא חזי דכד ברנש קאים
על ערסיה נשמתיה נפקא ושמית בעלמא לעילא ועלת לאתרא דעלת
וכמה חבלי טהיפין קימין ואזלין בעלמין ופגעין לה לההוא נשמתא
ונחת מה דחמא ואי לא אתאחדת בההוא סטרא ומודיעין לה מילין
כדיצין או מילין דזמינן למתי לזמן קריב ע"כ

הפרק הב בהבדל אשר כפי המאכלים הוא נחלק לב' נתיבים

הנתח הא' בהבדל המאכלים כפי התכונה
הנתח הב' בהבדל שהם כפי השכל

הנתח הא' כפי התכונה הוא מה שכתבו התוכני' שיש להשמר

מן המזונות והסמים אשר הם ממאדים כי הוא
יורה על שקר וימשך מאכילתם שיראה שלמות שקפים ואמנם יאותו
סמי נדק וכובב ושכתי וסמה והמיוחדים למאדים כפי א"ע הם כל

פתרון סלומות

אילן יש לו קוח אגסים פלפל חרדל כמון כנון כרתי שומים רודה
אשטיקדן ממיריאון איסקמוכיה כנדיל זעפראן עורות ארכבת
זהמיומדים לנדק באן בבאים תרכבול יונה אגוזים שקדים פרקסים
לזים בוטנים כל פרי איוסר הקליפה ויאכל מה שבפנים מטה ושעורה
אורז מאירלכה אפוכים מוסקי אלכנספור פיוכיה זרע זינג'יר ענבים
יבשים לב כה א שפיקה לכוכב אועלים זרזיר לבורים כל עוף קל לעוף
כל חיה קלה ללבוג אווזים אתרוג כמון כל מיני שרף זנגיביל קסטור
כל המון בטעמו מירה לשבתי קוף כלב שמור כשר עורב עטלף פרעיש
זבוב עכבר עפנים חרוב עוזרלים תרמוסים עדשים לשמש ארי כבש
תמר גפן זית תפוח תות תאנים

הנתה הב

כפי השכל דע שכפי המאכלים שאדם אוכל כך
הם סלומותיו וזה שהמכלים הגסים כשם שמולדי

ליחות רעות בגוף כך הם מולדי גסו' כנפש כמו שידוע מטעם אסור'
זכמו שאז"ל נאמתם בם חסר שמטמטמים את הלב ולכן האוכל אותם
ב דוע שלא יוכל לקבל השפע בשלמות כמו שיקבל מי שמאכליו דקים'
ו לפיכך היו יותר בודקים סלומות פרעה וכבודלכאזר ושר המשקים
האוכלים מפת בג המלך ומיין משתיו ואולי שרמוז"ל זה במ"ש כל
הסלומות הולכים אחר הפה ור"ל שהולכים אחר המאכלים שאדם אוכל
בפה עם היות כוונת המאמר אמיתית היא אחרת כמו שיתבאר בשער
השביעי בעזרת האל ב"ה ולכן יש לומר שכל מה שיהיה המאכל בעת
החלוס יותר מעובל יהיה החלוס יותר בודק וכמ"ש ד"ר ישראל בפירושו
לס' יכירה שבעוד שהמאכל הגס באצטומכא הוא עולה אל המוח ואז
הכח המדמה הוא חלוש ומעורבב ומבולבל הרבה מאוד מפני בלבול
המוח הנשוא אותו כי בהקלש הנושא בהכרח יחלש הנשוא אמנם כאשר
יעובל המזון ויפסק העצן אז יתחזק הכח ההוא וסלומותיו בודקים ועל
כן חלוס של שמרית הוא בודק כי העכול נשלם אז ע"כ ויש מי שפירש
שכרנה בחלוס כבוכד' שאמר חלם כככדכאזר סלומו' וגו' ושכתו נהיתה
ע"י ר"ל שחלם אותו אחר ששיכרתו נהיתה עליו והוא המורה על בדקותו

דזכר הג

בהבדל אשר כפי המשבות יש לדעת שברוב הסלומות
חולס אדם דמיון אותם לבדים שאש או כתעסק ב
ב"י ועל הפותר לדעת שחלוס כזה אינו כלום לפי שלא בא לו מבעל
החלוס לא מצד הדמיון ומכח ציור המשבה וברוב הסלומות יש לבדי
מעורבים מאלו העכבים שראה ביום ואינם מעצם החלוס אלא שחם
מעורב ומיותר באכתאזר לשם מכח המשבה שאשב ביום ואינו מעצם
החלוס

החלום כלל וראיה לזה מ"ש במרא על ההיא להרואה אשת איש
 מובטח לו שהוא בן הע"ה והוא דלא הרהר בה מאתמול כראה לאם
 הרהר בה אינו כלום וכן ראיה מההוא דאמר לר' יהושע אמריתו
 לחכמיתו טובא אימא לי מאי חזינא בחלמאי א"ל חזית דמשקרי בך
 פדקאי וגרבי לך ורעי בך שקבי בקוטרא דדהב הרהר כל יומא ולארתא
 קוזא וכן אמר ליה שבור מלכא לשמוא אמריתו לחכמיתו טובא אימא
 לי מאי חזינא בחלמאי א"ל חזית דאתו רומאי ושבו לך וטמני בך
 קשיתא ברחיא דדהבא הרהר כולי יומא ולאורתא קוזא עד כאן שאין
 להאמין ולומר שנתקיים עליהם מה שחלמו או דוגמתו כי רחוק הוא
 ועוד שאם כן כל אדם יחשוב לדברים ביום טובים כדי שחלום
 בליה ויתקיים עליו ובשער הד פרק ג' יתבאר פי' אין ימראין לו לאדם
 אלא מהרהורי לבו שכראה סותר לזה סוף דבר שהחלומות הבאים מחמת
 המחשבה שמש ביום אינם כלום ולכך כל חכמת הפותר תלויה בזה
 שצריך לראות וידע בכל חלום אם יש בו אי זו דבר מעורב שאינו
 מעבס החלום ואמר שהכיר שהוא מעורב נריך לברור ולבסור איזה
 העבס ואי זה הטפל וזה לפ"ד מ"ש במרא חלום אף על פי שמקצתו
 מתקיים בלו אין מתקיי' וכ"א ה' הכביא אשר אתו חלום יספך חלום ואשר
 דברי אתו ידבר דברי אמת מה לתבן את הבר כאוס ה' וכי מה ענין
 בר ותבן אבל חלום אלא כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר
 לחלום בלא דברים בטלים אמר ר' יוסי מכא לן מיוסף שכאמר והנה
 השמש והירח וגו' והיא שעתא אמיה לא הות הכוונה להם ז"ל כי אין
 חלום בלא דברים בטלים ומעורבים כאשר רמזתי והוא שהביאו ראיות
 מיוסף באומרו ואלו אמיה כבר מתה רצו לומר כי מה שראה את אמו
 בחלום לא היה זה מעצמות החלום אבל לפי מה שהיה משב ומדבר
 עליה כל היום ודואג על מיתתה ואם כן הרי היה באותו חלום דברים
 בטלים כדרך כל חלום וזהו לדעתי פי' וחלומות השוא' לדבר כי בכלם
 יש דברים מעורבים שידברו שוא' ודבר כוזב וכראה שזוה כיון הנביא
 ירמיהו גם כן באומרו על נביאי השקר שחלמים מה שהרהרו ביום
 ואומרי' שזוה דבר ה' עמם וז"ש מהבילים המה אתכם חזון לבס' לדברו
 לא מפי ה' ר"ל דברים הבל וריק שאין בהם ממש המה אומרים לכם
 וחזיון לבס' הוא שמהרהרי' ביום וחלמ' בליה' ונר' עוד שעל זה תפסו
 אחיו ליוסף באומרם לו כי חלומותיו אינם כלום אבל באו מפני היותו
 חושב ומדמה כן בהקין וז"ש המלוך תמלוך עלינו ויתרגס אנקלוסהמלכו
 את מדמה לממלך עלנא ודאי' כוון אל מה שאמרו: ועוד תמצא זה

פתרון חלומות

מפורש בהקדמת המראה הא' שראה לביאל בשלום אמר באלדין תלמא
 כתב ר' שמילין אמר שהכוונה בו מה שפי' רבי סעדיה ז"ל שר"ל שנזכרו
 שם מאותו חלום ר' שמילין עם היות שראה מעורבים עמו עבדים
 אחרי' לא זכרם ע"כ הנה זה יורה שדניאל הפותח האמיתי יודע לברור
 האוכל מתוך הפסולת וכן הדברים העיקרים מאותו חלום והשמים
 ממנו הדברים המעורבים בו הבאים מחמת המחשבה לפי שהכיר וידע
 שאותן הדברים אין בהם ממש כנזכר ונראה שזה רמז שלמה במקמתו
 באומרו כי בא החלום ברוב ענין שר"ל שהחלום אינו בא יסודי מבני
 ערוץ דברים אבל לרכו לבא מעורב בתוך עבדים רבים שאינם מעבס
 החלו' ונרא' שמה שראה פרעה שהיה עומד על היאור לא היה זה מעב'
 החלום אבל היה כפי מה שהיה מחשב ביום לפי שהיה עושה עבדו חלוה
 ואומר לי יאורי ואני עשיתיכי וכאמר התבין הגדול הרובץ בתוך
 היאור ולכן כאמ' ופרעה חולם והנה עומד על היאור ידע ששארמרו
 לפני' יוסף לא אמר כן אלא הכני עומד על שפת היאור לפי שהיה בוש
 מיוסף וכמ"ש הר"ר בחיי והראיה שלא היה מעיקר החלום שלא פתח עליו
 יוסף שום דבר והפך דעת הרמ"בן שכתב כי מה שראה עבס החלום על
 היאור לפי שנילו' הם השמי' של מנצח' שעולה ומסקה את כל הארץ שאם
 כדבריו כן הוא למה לא פתח ליוסף זה כמו שפתח כל שאר דברי החלו'
 שאע"פ שהניח דברים שלא פתח' כגון הבליעה וענין לא כודע כי באו
 א קרבנה מ"מ זה מעיקר ועבמו' החלום היה לפי דעתו' וא"כ הנה ליה
 לזכור פתרונו ועוד הכיחא שיוכל לומר זה בפרות היפות אבל בדקות
 אדרבא היה ראוי שיראה אותם על היבשה שהוא סימן היבשות והכתוב
 אומר שאף הדקות היו עולו' מן היאור ועוד שהטעם שאמ' הרב אפ"ש
 לאומרו כ"ש הכתו' והנה מן היאור' עולו' ז' פרות שמה שראה שעולו' מן
 היאור הרמו אל מ"ש אבל בהכני עומד על היאור לא שייך זה הפתרון
 אלא ודאי האמת הוא מה שאמרתי והוא הנרצה בבחינה הזאת ונראה
 בעיני שאל כללותיה רמזו ז"ל בפרק הרוואה אמר רב הוכא לאדם טוב
 מראים לו חלום רע ולאדם רע מראין לו חלום טוב תניא במי' הכי כל
 שנותיו של דוד לא ראה חלום טוב וכל שנותיו של אחיטופל לא ראה
 חלום רע והא כתיב לא תאונה אלך רעה ואמר רבי ירמיה בר אבא
 שלא יבהלך חלומות רעים ומסקי כי קאמר' דחזא ולא ידע מאי חזא
 פיכוש לעולם חלומו' הנדיקים טובים ולא רעים כמו שאמר ר' ירמיה
 ומה שאמר רב הוכא שמראין לו חלום רע ולא טוב הכוונה שכשרואה
 חלום טוב משתכח ממנו ואינו יודע מה ראה ובוה הוא כאילו לא חלם

טוב לא רע כיון גדואב עליו לדעת אם הוא טוב או רע אבל חלמו
הרשעים לעולם טובים ובחמ'זה כריך ביאור לפי שי' בו מה שיקשה
כי איך אמר חלמו' הרשעי' לעולם טובים ושל כד'יקים ג"כ הם טובי'
לא שמשכחי' א"כ למנא' שלא יקלוס' אדם מלוס רע בעולם וגם לא
יזכרו הנדיקי' חלמו' טובים ומעשי' בכל יום שהנדיקי' חולמים חלמו'
טובים וזוכרים אותם וחלומות יוסף וזכירו שכלם היו טובים וזכרם
וחלומות כבודכדכר ושר האופים שהיו רעים וחלוס' פרעה שהיה בו
טוב ורע' ואף שאמר שעל הרוב אמרו לא יתכן שהרי לא יקפיד עמו
המביאות לכן כ"ל ראשונה לומר שהכונה להם ז"ל בזה שלעולם מראי'
לנדיק דברים מבהילים ולרשע דברים משמחים ורזוני בזה שלא באו
להראות לנו ההבדל שבין חלומות הנדיקים לחלומות הרשעים בענין
הפתרון אלא בענין החלוס והענין בזה לומר אף על פי שבין נדיקים
ובין רשעים כלם חולמים חלומות המורים רע וטוב הגם המשל
שמודיעים לו בו מה שרובים להודיעו יש הפרש בו בין נדיקים לרשעים
שלנדיקים מודיעים לו הטוב או הרע במשלים מבהילים כדי להפסידו
ע"ד והאלהים עשה שראו מלפניו ואמר רבי יוסמן זה חלוס' רע
ולרשעים מודיעים לו בדברים טובים כדי לשמחו שיאכל עולמו כמ"ש
רש"י ז"ל והו' שהקשה והכתיב לא תאונה בו' שלא הבין דבמשל קאמר
רב הוכא ותיכף דבמשל קאמר דחזא ואינו יודע הפתרון והמשל
מבהילו אבל לעולם מה שמורה באמת איפשר שיהיה טוב או רע ורבי
ירמיה אמר בפתרון שבין שלנדיק לא יאונה לו רעה לא יראו לו דבר
המורה בפתרון האמת רע זה כוכל לומר כפי' המאמר הזה' אבל
בראה בעיני' גמס בזה רבו להורות לנו ענין ערוב המשכה בחלומות
שאמרו ויתבאר זה אחר שנקדים ונדע שהנדיקים מפסידים ויראים
תמיד מעבשי'הש"י מה שאין כן הרשעים כמש"ה שכם ירא וסר מרע
וכסיל מתעבר ובוטח שהכוננה בו ודאי מה שפי' ה"ר זונה ז"ל שהשכם
אף ע"פ שסר מרע לעולם הוא ירא מעוכשי' האל אבל הכסיל מתעבה
ובוטח ר"ל שאע"פ שכל יום עושה עברות הוא בוטח ואינו ירא אלא
אדרכא כל משבתו ביום בתענוג העולם ואשר שבודע זה הגה הדבר
ידוע שהנדיק שכל משבתו ביום ברעה הגה כל חלומותיו מעורבים
בענין עוכש ופחד והו' מראין לו חלוס' רע מכס המשכה הריא אבל
הרשע שמשבתו ביום בתענוגים כאמור אף על פי שעכס חלמו' יהיה
רע הגה ענין ערבו לעולם טוב ולכך עכס חלמו' יוס' היו מורים רע
ואם לא ספר יוסף אלא העקר כי פותר גדול היה וידע לברור אוכל

מתוך פסולת לפי מה שהכיר בעצמו ממה שחשב ביום ובחלום פרעה
 היה רע וטוב ודאי היו בו ערכו דברים ואם לא כן כולדעו ומה שכולדע
 לכו שבא מחמת מקצבה וידוע שמורה טוב ובמו שרצה לפתור הרמ"ב
 וכן על דרך זה חלומות נבכדככר ושר האופים והכלל שפירוש המאמה
 לפי זה כך הוא לאדם טוב בטפלים ומתערבים עם חלמו העצמי ד
 דברים רעים ואינם מתקיימי' ולאדם רע אף על פי שעצם חלומותיו
 יהיו רעים הנטפל עמו שבא מחמת המקצבה שחשב ביום הוא טוב וזהו
 שהקצה והכתיב וגו' לפי שהבין שבעצמו החלו' אמר ותיקן שאיכו אומר
 לא בטפל שראו' ואיכו יודע לו פתרון' ירמי' בעצמות החלו' דברי'
הפרק הר' בהבדל שפ' הזמני' והו' נפל' לב' כתפי' הכת' הא' בהבדל'
 שבין הזמן הזה לימים קדמונים' הב' בהבדל הזמני' שבזמן הזה עצמו'
הנתח הא' בהבדל אשר בין הזמן הזה לימים קדמונים כבר
 העבאר בפרכים הקודמים ההבדל שיש בחלומות כפי האישים וכפי
 הכחותיהם ולפי שאין ספק שיש הפרש בין אישי הזמן הזה לאישים השנים
 קדמוניות ואם כן ככה יהיה הפרש לעבין החלומות ועבין זה שהרי
 הדבר ידוע ומוחש שהראשונים כלם או רובם היו קרובים לשכינה
 ומוככים לכבואה ועתה דבר ה' יקר בזמן הזה אין סוון כפרן ומה
 יתב' שיהיו יותר כודקים חלומות הראשונים מחלומות הזמן הזה ורוב
 חלומות הזמן הזה סתומים וסתומים ומבולבלים יותר מחלומות הראשני'
 ולכן כריך עתה יותר חכמה לפתרון ממה שהיה כריך אז עד שלכן
 נשארנו באפילה ואין מבין כונתם:

הנתח הב' בחלוק הזמנים שבזמן הזה עצמו גם זה מבואר כי לא
 כל ימיו של אדם שוים כייש זמן שהאדם מוכן לעבוד'
 האל יותר מזמן אחר אבל בכל זמן שיהיה כריך שתדע שיש חלוק בזה
 מבחינה אחרת ואודיעך זה על ככון' דע שמכאתי חלוקים רבים מהיות
 החלום בא' לחדש או בב' או בג' באופן שכל אחד מימי החדש חלוק
 מחבירו בעבין זה וזה העבין הוא מרבינו הא' גאון וחכמים שבאו
 אחריו והגיהו בו וזה אומר בכה וזה אומר בכה אבל העבין הזה לא
 במכא לא בגמרא ולא במדרשים ולא ידעתי זה מכין להם ואולי כודע
 להם זה בקבלה פה א פה או כא' שהובאו זה מחד הנסיו' שנסוהו פעמי'
 רבות ויבא עבכס ככה ואין שיהיה אומר אני שכבר מצאתי להם רמו
 מן התורה שלזה רמו הכתוב באומרו ובחלמה חלום בלילה אחד אני
 והוא' שיש לשאול דמאי איכפת לן אם היה בלילה א' או בב' לילות
 אבל הנראה שרצה שר המשקים להודיע למלך שהיה יוסף חכם גדול
 בחכמת

בחכמת הפתרון ולפי שכתבתי העקר והחזים העקרים המראים לעם
 שיודעים ואינם יודעים מאומה הם שופטים הדברים העתידיים בכח
 השערותם שכיפי מה שרואים העינין באותה שעה שופטים הדברים
 העתידי' בכח השערותן שכיפי מה שרואים העינין באותה שעה שופטים
 על העתיד או כפי כוללים קטנים ידועים מאותה חכמה שופטים
 הדברים העתידיים אף על פי שאינם ידועים אמתת החכמה ועקרה
 לכן הונכך להודיעו שלא ימשוד לפותר הזה שום אחד מאלו שאם
 תאמר מה שפתר לי לטובה ולו לרעה לפי שראה לי בכבלים חלושים
 ובבית הסוהר יפה ולו ראה בכבלים חזקים ובבית הסוהר עמוק שפט
 שזה סופו למיתה וזה לחיים ותאמר אם כן ללא בחכמת דאיתי ביה
 הכיר אלו הפתרוכות זה אינו שהרי כלנו היינו בבית אחד ובמדרכה
 אחת אם כן בחכמה גדולה שהיה בו פתור לי לטובה ולו לרעה וזהו
 שאמר פרעה קנף על עבדיו ויתן אותי במשמר אותי ואת שר האופים
 ר"ל כלנו במקום אחד שאם אין זה כוונת הכתוב היה די שיאמר ויש
 אותי במשמר ואת שר האופים למה כפל ואמר אותי ואת שר האופים
 הרי שלא שפט כן ממה שלקח ראיה מהשתלה ל התכלית ואם תאמר
 שפתר החלום ההוא כפי כוללים קטנים שהיה לו בחכמה ההיא שמי
 שרואה בליל ה' למדש טוב פתרוכו ומי שרוא' בליל שאי רע פתרוכו זה
 אינו שהרי כלנו קלמנו בלילה אחת ובשעה אחת אם כן בחכמה גדולה
 שהיה בו פתור לי לטובה ולו לרעה ולכן תשלח ותקראהו כי הוא יפתור
 לך האמת הרי שיש סמך לזה מן התורה שהרי נאמר ממנו שר המשקי'
 ועוד מבאתי ראיה מדברי חז"ל על זה הענין אחרו בב"ר על ואביו אמר
 את הדבר כששמע יעקב אותו חלוש כטל קולמוס וכשב באיזה יום
 באיזה שעה ובאיזה מקום הרי שהקפיד על היום שחלם בכמה למדש
 ובאיזה יום מהשבוט וגם על השעה כי בשעות יש הבדל גם כן כמו
 חלוש אל שמרית שמתקיים יותר וגם על המקום שגם בו יש הבדל שהרי
 ארץ ישראל היא יותר מוכנת לקבל ההשפעה משאר ארצות ומהנה
 אתחיל לכתוב כפי מה שמבאתי יום א' למדש כל מה שתראה לשמחה
 יתפך ויחכם אשר אמ' לשמחה יהיה יום ב' וג' אין בהם קצוץ יום ד'
 וה' כל מה שיראה יבא אם טוב ואם רע ואחר אמ' טוב פתרוכו ויבא
 לאחר ימי' רביש וא"ל ל"ב יום יהיה יום ו' כל מה שתרא' כך יהיה אם
 טוב ואם רע וא"ל יתקיים בזמן רב יום ז' לימים רביש יהיה ואחר
 הוסיף ואין בו אסון יו' מ' וט' כל מה שתרא' כך יהיה וא"ל יום ט' וי'
 ל תחשוש לפי שאינו לא מדוש ולא אמת יום י' וי"א לאחר זמן יהיה

פתרון חלמות

ואין בו אסון ואשר אומר יום י"א לך ימים יהיה ואחר אמר לאמר ז'
 ימים יתקיים וא"א יום י"ו ו"א לך ימים תראה אם אמת הוא אם לא
 יום י"ב ו"ג כל מה שתראה כך יהיה ואחר אמר יום י"ב לכבוד ולשמחה
 יהיה ואם אמר בקרוב ו"ג לאמר ד' יתקיים כל שתרא' יום י"ד כל
 שתראה טוב ובקרוב יהיה ואחר אמר גם ט' כן ואחר אמר י"ד וט' ו
 טובה תהיה בקרוב : יום ט"ו וי' כל שתראה לאמר זמן יהיה ואחר
 אמר יום י"ו ו"ז לך ימים יהיה יום י"ז כל מה שתראה לז' ימים אולג'
 יהיה ואחר תשמח ואחר אמר לו' או ל"י יום י"ח וי"ט כל מה שתראה
 לימים רבים יהיה ולא יהיה כמו שראית ואחר אמר ביום ב' יהיה
 חזיוןך יום כ' וכ"א משקרי ויש אומרים שאם יקום שמחה יהיה ואחר
 אמר כ"א וכ"ב כל מה שתראה כן יהיה ואחר עשה פשרה יום כ' א
 תחזש כ"א כאשר תרא' כן יהיה יום כ"ב באותו יום יהיה לשאון וא"א
 לא יקום ואם יקום לשמונה ימים יהיה ואחר אמר לא יקום כ"ג בספ'
 א" כל מה שתראה לריב ולמנה יהפך ובספ' אחר כ"ד גם כן ובאמר
 כ"ג טוב הוא כ"ד לשמחה יהפך וא"א כ"ב וכ"ד כל מה שתרא' כן יהיה
 אחר ח' ימים לפי קרב תפלה ותחנונים לפניו כי חנון ורחום הוא ארך
 אפים ורב חסד וכחם על הרעה : ובספר אחר כ"ה וכ"ו מות קרוב עד
 ח' ימים ובספר אחר אינו טוב ונרה יהיה ובאמר כ"ה וכ"ו עד ח' ימים
 אז יהיה אבל פשעים ותפלל לפני המקום ועשה תענית וכדקה ובאמר
 כ"ה ב"ו כ"ז כ"ח שמה בקרוב ע"כ : כ"ז כ"ח כ"ט לשלו' לשמחה יהפך
 ל' בנרה יהיה ובס' אחר כל אשר תראה לשאון יהיה ואפילו מצרה יהפך
 לשאון ע"כ הוראות הימים ואמנתי רבים אומרים שחלוס הנחלס בשבת
 הוא נודק ויש להם טעם לשבת לפי שיש לאדם נפש יתרה והככה שלמה

בשבת

הפרק הזה בהבדל אשר כפי התפעלות החולס הנה הסימן
 המובהק להכיר החלוס נודק מהבלתי נודק הוא
 ש התפעלות אשר יקרא לחלוס וזה שאם יראה אותו בסווק הדמיון עד
 ש'תפעל מיינו בעת השינה ויקרהו רוגז ומרדה עליו בעת החלוס הנה
 הוא חלוס נודק אבל אם יראה אותו בראיה חלושה עד שלא יתפעל
 ממנו כלל הנה אז אינו נודק והכל לפי הערך והשכל אומר לנו שהוא
 כן וזה שכתוב יקרה ההתפעלות הזה כדי להרדים הלחות ש
 הנופכיות באופן שיתחזקו השכליות וישאר שכל בפועל כן העיני בחלוס
 שאם יתפעל החלוס נראה שגדלמו הכחות הנופכיות ובכן השכליות
 יתגר מוכחות לקבל כמבואר כל זה לעיל : אבל בשלא יהיה זה כן לא

זקיק

יהיה כל כך בודק כאמור ועוד כ"ל שכפי מדרגת צדקות החלוס כן
 מדרגת המשפיעו וזה הכוונא"י השפיעו האל בעצמו והפשוט כפי ירידת
 מדרגתו כן הוא מדרגת המשפיעו הוא יותר מצולה והיותר א משפיעו
 הוא חיות פחות במדרגה ועם זה הדבר ידוע שכפי מדרגת המשפיע
 ראוי שיהיה חוזק התפעלות החולס וזה שכל מה שיקרב המשפיע ל
 לטבה הראשונה יתרסק ממדרגת האדם וכל מה שירסק ממדרגת ה
 האדם יותר יתפעל האדם מראיתו וכל זה מבואר למבין וגם מבואר
 בדברי אליפז באומרו ואלי דבר יגובב ופקס אזני אמן מכהו וגו' ב
 בשע"פים מחזיקות לילה וגו' פסד קראכי וגו' אמר שכנגב אכלו טענה
 אסת כלומר שלא אמרה מדעתו אלא גבוהה היא אכלו ששמע אותה
 מדברי המלאך המשפיע הסגומות בשע"פים מחזיקות לילה וגו' והראה
 בענינו איך הוא חלו' בודק באומרו פסד קראכי ורעד' וגו' ורוח וגו'
 וכמו שאמרו ו לפי שמה יתחייב שיהיה המשפיע ממדרגת העליוני'
 ולא מן התחתונים מן הטעם שאמרו לכן הר זה מיד שיהי מן ה
 העליונים מטעם שכשעמד המלאך ההוא לפניו לדקותו ורוחניותו לא
 הכיר מראהו אלא תמונה ראה לכגד עיניו שמתכה שבע קול דממה
 דקה שהיה אומר הטענה הגבוהה שהזכיר והיא מאנוש וגו' הרי שנתן
 הסימן שאמרו' חתימת השער הכה אחר שכתבתי אלו בחינות בה'
 פרקים הכו' להכיר החלוס בודק מהבלתי בודק ראיתי מאמר א' פרק
 הרואה כ"ל ממנו שכוונו לרמוז בו אלו הה' בחינות שאמרו והוא זה
 א"ר יוחנן ג' סגומות מתקיימי' חלו' של שחרית וכלום שחלס לו חדרו
 וכלום שנפתר בתוך חלוס ויש אומרים אף חלוס שנכנה שכאמר ועל
 השכות החלוס אל פרעה פעמים כי נכון הדבר וגו' וזה כי לענין ה
 המאכלים אמר שחלוס של שחרית מתקיים לפי שאז כבר העבול כאלס
 ככו' : ולענין הבדל האישים אמ' חלוס שחלס לו חדרו וזה שכיון שלא
 הודיעו הענין אלא לחברו בנראה שהוא לא היה מוכן לקבל השפעה
 ולכן הודיעוהו לו על ידי שליח וכיון שצמר המשפיע בזה השני ולא ב
 באחר ודאי ראה בו הכנה גמורה לקבל השפע ההוא על כיון ולכן אין
 ספק שאותו חלוס בודק ויתקיים ולרמוז א ערבוב המשביות אמ' וכלום
 שנפתר בתוך חלוס וזה שכשהוא כן אין חשש אס יש אס ערבוב משב
 שחשש ביום שכבר הראו לו אי זהו העקר שיש לו פתרון ואי זהו הטעם
 והבטל ואין לו פתרון ולכן יתקיים בהכרח : ולרמוז אל חלוף הזמנים
 ההתפעלות אשר לחולס אמר ויש אומרים אף חלוס שנכנה וזה ש
 שהחלו' הנכנה נראה שהיה בפעם הראשונה בזמן בלתי מוכן ולכן ש

אזכיר אותי לו פעם אחת כדי להזכירי ולחזקו ושיעשה קשיבות ממנו
ואל ישיב ירכו אחרי גוו ולכן ודאי יתקיים -

השער הר

לבאר מה הם הדברים הרגילים לבא בחלום ומה
הם שאינם רגילים לבא והוא יחלק לב' פרקים :

הפרק הא

לבאר אם אפשר שיבא בחלום דברים שאין בהם
יעוד מטוב ולא אזהרה מרע :

הפרק הב

לבאר אם אפשר לבא בחלום חודעה
בדברים העיוכים מחכמות אם לא :

הפרק הג

לבאר מה שאמרו ח"ו אין מראין לו לאדם אלא
מה שהזכיר לבו :

הפרק הא

לבאר אם אפשר לבא בחלום דברים שאין בהם
יעוד מטוב ולא אזהרה מרע ולזה אומר שהנה ה

החכם ר' יצחק אה"ו וכו' ז"ל כתב בפי' איוב שלו במענה אליהו הראשון
שאפשר הוא שיבואו בחלום דברים שאין בהם יעוד מטוב ולא אזהרה
מרע כמו שיזכרו לו מה שקרה בזמן שעבר או שפלוני הלך למקום פלוני
או שמיאיש לו דבר פלוני או קורה לו דבר פלוני מה שאין בו יעוד
מטוב ולא אזהרה מרע וואמר המחילה מסכמתו כראה לי שלא כדק ב
בזה אם במ"ש שאפשר לחלום מה שקרה בזמן שעבר הרי אז"ל בנזק
גיד הנגה וכי מראין לאדם מה שעבר ואם במ"ש שיחלום שפלוני הלך
למקום פלוני הנה הוא מבואר ליודעי' מספר החלום ושכרו שגם ב
יש יעוד מטוב או אזהרה מרע ויתבאר זה אחר שנדע הקדמה אחת
יתבאר אמיתתה וענינה בשער אחר זה והיא שענין חודעת החלומות
אינו שיחלום בפי' אותו הדבר עצמו שרואים להראות לו עד שיקיים ע
עליו הדברים עצמם שראה אבל מראים דברים דוגמות מה שרואים
להראות לו דרך משל ודמו וע"כ ידוע שכשהאדם חולם חלום כזה ש
יש לפותח לפותחו שהוא רמז ומשל לדברים שעתידים לבא עליו הן
לטוב הן לרע והנה יתבאר לנו כל זה באר הטוב אחר שנדע תכלית
המבא זאת החודעה והוא כעין מה שכתב הרמב"ם בספר מלחמות ה'
שהיא נמצאת בעבור ההשגחה והשמירה ופירושו זה כי האדם למה
שהוא שמה בו השמירה לכוון אל הטוב ולהגיעו אליו ולהתרחק מהרע ת
הנכון שהגיע לו מכל מה שהוא מקודר מהמערכה והיה האדם קצר
הידיעה במה שיתכן שיקרה לו מהטוב והרע הוא שמה בו זאת החודעה
כדי שיכל מהרה כאשר ידע שהוא כסוף בידו וזה אם בהשתלשלותו ל
להתחזקו ממנו בטובות העוזרות לזה ואם בתשובה ומעשים טובים תפלה

ותמנצים לפני המקום לקרוע לו גזר דינו וכן כאשר ידע הטוב הכיין
ללא לו שיכוין הטוב ההוא בסבות העוזרות אל מציאותו ובה יוסף
לו הטוב ההוא ע"כ ואמר שתכלית זאת ההודעה הוא זה מבואר
בטול דברי החכם המז' שאין אדם מקום לחלומות האלו שאמר כיין ש
שאינם ככנסים תחת התכלית הזה והנה החכם המז' לא הודה לדברי
התכלית הזה לפי שהוקשה לו עליו שאם ההודעה הזאת כמזאת בדבור
ההשגחה כאמור לא היה ראוי שתהיה כמזאת ברשעים כמו שמינו צ
בשר המשקים והאופים ופרעה ונבוכדנצר ועוד שאפילו כודה שבאו
להם בהשגחה פרטית מה הועיל אותה הודעה לשאר האנשים לאלא יתלה
הרי עכ"פ תלה וכן אין לומר ששר המשקים שב למעלתו לסבת אותה
הודעה שהרי עכ"פ היה שב וא"כ מה הועיל לו אותה הודעה הרי היה
לבעלה ומה כאמר בחלום נבוכדנצר שעם כל הפתרון שפתה לו לניאל
לא הספיק להשמר ממה שהורה עליו החלום וכן מה יש לומר בחלום
יוסף שעם כל הפתרון שפתה לו יעקב לבין לא הספיק להשמר לאלא
יגיע להשתקות לו אהבה אבל היה פתח שהשאלו שעאל לאלא יגיע
היה סבה להגעתו וכן בחלום פרעה שעם כל הפתרון שפתה לא היה
הספיק אותה ההודעה לפרעה ולכל חכמיו עמו למצא דרך לאלא יגיע
אותו רעב המופלג בתכלית האחדון עד שהזכירו כל העם למכור כל
קנינם כל אדמתם עד ענמם לעבדים ואולם התיקון שבא להם על
ידי יוסף היה במקד' גמור כי מלבד שהיה כל מה שקרה ליוסף מראשי'
תכונותיו עד הגיעו לפתור לפרעה חלומו סבה במקרה לפתרו הנה
תת לו אותה ענה היה מקרה גמור כי כבר השלים פתרון
החלום ולא היה לו לדבר עוד שאם שלפי שכוונתו של יוסף העמית
היתה לקיות אר וראש באלך מזכרים וראה בזה מקום וסבה קרובה ל
להשלים כוונתו זאת לזה סכסך במה שלא היו שאלים לו וישקלו הענה
הזאת באומרו ועתה ירא פרעה איש כבון ומכס וגומר בני
ידע צודאי שישיב לו אחרי הודיע אלדים אותך את כל זאת אין כבון
ומכס כמות ע"כ דברי החכם הזה לא יכלה בהם לפי שיש בהם ובכל
אחת מהם כמה ערוקים ותרובים בכמים ומפורסמים לכל בן דעת
בהם כתבטלו טענותיו אליו כלם ותמלה אחי רונה לתרן בהם תאונה
אחת כוללת לכלם ואח"כ אתרצם אחת אחת אמנם הכוללת היא
שיש לומר לדעתו הוא האמת שכל החלומות האלו שהביא החכם הזה
ראיה מהם לפתור דברי הרל"ב לא באו למולמי אותן בעצמם וראשם
לתפלות ההשגחה הכוללת שאמנם אבל באנבה השגחה פרטית להם
בדי' לגדל ולפזם הנדיק' הקרובים להם אם חלומות שר המשקים

פתרון חלומות

והאופים ופרעה כדי להוכיח את יוסף מבית הסוהר ולגדלו ולהחיותו
למעלה ראש ואם חלום נבוכדנצר כדי לגדל את דניאל ולהושיבו ב
בגלותו במקום מדרגתו ומעלתו ולכן מאת ה' היתה שואלו החכמים
בפתרוןם אלא הנדיקים ושיתקיימו כל דבריהם ולא יועיל אום ה
השתדלות ולא אום סבה לבטל פתרונם וכן חלו יוסף היה בהשגחה פ
פרטית כדי שיתגברו הדברים וירדו אבותיו למצרים הנה זאת ה
התשובה הכוללת המבטלת טענותיו כלם:

ועתה

הנה אככי בא לבטל בעיני אחר אחת לאחת אפילו נודה
שלא היו חלומות אלו בהשגחה פרטית לסקות
שאמרנו אלא היו השגחה כללית לכל כדרך שאר החלומות אים
הטענה הא' אינה כלום שכין שהשגחה זו היא השגחה אלהית כוללת
פשיטא שאינה מבחנת בין נדיק לרשע כמו שהשגחת המזוכות ואשר
נרכי העולם הם השגחות כוללות לכל הקיים והנה באזכירו שמענו
וראינו שכל האנשים חולמים חלומות נודקים ואפי' באשר אומות
החכמה עם היות היא לישראל יותר ואשר הטענו גם הם אינם כלום
שזרי לא אמרנו בדברי התכלית שכל חלום רע יבטל וכל חלום טוב
לא יבטל לפי שהיו תכליתן אבל הכוונה במה שאמרנו שכשמודיעין
לאדם שעתיד לבא עליו רע הכוונה בהודעה זו כדי שישתדל לבטל
זה האם יוכל וכשמודיעין לו שעתיד לבא לו טוב הכוונה בהודעה היא
כדי שישתדל בקיום זה אבל אפשר וקרוב הוא מאד שיהיו חלומות
רבים שלא יעשו בהם ההשתדלות ההכרחי ויתבט' הטוב ויתקיים הרע
והחסרון היה מהחולמים שלא הבינו אותם ולא השתדלו להשתדלות
ההכרחי להם אבל עכ"פ באשר הזה יתבאר כמה הועיל השתדלו' אתי
יוסף לבטל חלומו ובסמוך יתבאר כמה הועיל השתדלו' יוסף לקיימו
וכן כ"ל שמה שחודיעו לו לפרעה הועיל מאד לנולממרים שלא
מתו ברעב אפי' באשה הא' שאלולי כן לא היה מועיל להם מכיון קנינם
ואדמתם ואפי' עבמם להחיל להם מרעתם והנה אחר שידעו הפתרון
וענה קרובה מאד ובודאי היו יודעים אותה חכמי יועזי פרעה אפי' לא
כלא יוסף ועכ"פ היה בא ההשתדלו' שהוא ששואב כל מקום כפאה
שהענה הזאת היקה הכרחי ליוסף ולא נכנס בה לתכלי' המעלה וכמו
שיתבאר בסוף זה הפרק והרי בזה הגנבו בעד לעפיתו לכל יפילו ה
המורי' אותם בסמים וקשה הקושיו' ועתה הנמי בא בראיית הפסוקים
המאמרים לקיימה ולחוקה א' ע' פי' שאינה נריבה חזוק ואו הם
השתדלות הפסוק החלוט רע פי' אליהו כי באחת ידבר אל ובשמים לא

בגמ' אב יעוסף כל מה שישאמר י' דהא ס' יארכה

'שורכה' בחלו' סיון לילה בכפול תרדמ' על אנשים אז יגלה און אנשים
 ובמוקדם יתום' להסיר אדם מעשה וגוה מגבר יכסה רצה זה"כ
 מגלה און אנשים כשמוקדם הוא חותם ר"ל כשחותם בספרו המוקדם
 והיסורי' שעתיד לבא עליו וכ"ז הוא עושה כדי שישתדל אדם להסיר
 המעשה ההוא ממנו שלא יגיע והגאולה והדין והמשפט ההוא יכסה ה
 אותה ממנו שלא יגיע ש"ו או יאמר גם כן לדרכך זה להסיר אדם מן
 המעשה אשר הוא עושה ואז הגאולה והדין והמשפט אשר כגור על ה
 הגבר יכסה אותה ממנו ויגן בעדו באופן שלא יגיע אליו הרי ה
 השתדלות על הרמקת המלום רע ועל השתדלות הגעת המלום
 טוב יש ראייה ממה שאמר בספר הזוהר על ויזכור יוסף את השלמות
 אדכר לון בגין דלית נשיו קמי קב"ה דהא חלמא דחיהו טבא בעי
 ברכא לאדכרה ליה ללא יתנאי וכדין אתקיים דהא כמה דיתנאי קמי
 דברנא הכי יתנאי עליו ת"מ חלמא דלא אתפטר כאגרתא דלא מקריא
 ותא חיי כיון דלא אדכר חיי כמאן דלא ידע דא מאן דיתנאי מיניה
 חלמא לא ידעה ליה לאקיימא ובגין דא הוא דכר חלמיה לאקיימא ב
 בגין דלא יתנאי מיניה חלמא לעלם והוא מחבי ליה תדיר הרי אמרו
 בפי' שרית אדם לזכור את חלמו הטוב כדי שישתדל בתשובה העוזרות
 אל קיומו שאם ישבתו לא יוכל להשתדל בזה והוא כאגרתא דלא
 מקריא שלא הועיל מה שמודיעין לו בה ועל זה היה המלום הזה בזכרון
 טוב מלפני יוסף והיה משתדל בכל מאמרו כמו לקיים את דבריו ו
 וכמו שפירש הר"מ ב"ז וכן הוזהר זכרונו בפני יעקב אביו שנאמר ו
 ואביו אמר את הדבר ויא"ל בב"ר על זה כששמע יעקב אותו מלוס
 בטל קולמוס וכתב באיזה אעה באיזה מקום וכן כתב דכ"א את ס
 חלמו לזכרון אפילו עד הבקר כמו שפירשתי בשער הא' על אדין
 חלמא כתב ריש מילין אמר וע"כ בריך אדם לשמור ולזכור דברי
 חלמוותיו ולדקדק ולהקפיד בהם יפה שלפי הקפדתו כך מודיעים לו
 ואם כואים שהוא אינו מקפיד בהם ואינו מחשב אותם אין מודיעים
 לו דבר עקרי אלא דברים בטלים וטפלים ואמר שקפיד בהם
 ויגין פתרוניותם ישתדל לקיים דבריהם כמו שהזכרנו כאמנה
 ומפני שהשתדלות הזה הבראוי בעיני כל חלו' ומבלעדיו כמעט שאין
 חלו' כלום ע"כ הוברך יוסף לתת ענה למלך בעבין ההשתדלו' לקיים
 את חלמו שנאמר ועתה ירא פרעה וגו' לפי שזה כונן לכל פותר אמת
 באופן שיתקיים פתרונו ואם לא יעשה כן לא יתקיים ולא ידע שאמת
 פתרו' סוף דבר שהתכלית שאמר הר"ב לבר אמת ולמרכו ממנו אין
 דרך לבוא במלום אלא דברים המורים טוב או רע לאדם החלוש הפתק

הפרק הב

לבאר אם אפשר לבא בחלום הודעה בדברים ה
העיוניים מהחכמות אם לא - ואומר שהנה הר"ל לב

ז"ל חקר בזה הדבר בספ' מ"י וטען ב' טענות מכריחות ומחייבות
שהוא בלתי אפשר הגעת דברים עיוניים בזולת סבותיהם כמו שהיו
הענין בחלו' וזה שאם היה הענין כן היתה זאת הידיעה ידועה בזה
השם וראוי לקוראה מקשה לא ידיעה כי גדר הידיעה האמיתית הוא
שנדע הדבר בסבו' אשר בהם נמכא' וכיון שבהודעה הזאת לא ינדק
זה הגדר איכה ידיעה וא"כ אין תועלת בהגעתה ועוד שאם היה א
אפשר להגיע הידיעה באלו הדברים בזולת סבותיהם לא היה כריך אל
המושג בקניית המושגות והיה גם כן ההשתמשו' בעשיית המופת לבטלה
או לדבריו ז"ל ועוד טענון' ראש ב' טענות אחרות ישיב בהם גם כן
זה האמת שאם כן שיהיה ההודעה הזאת לבטלה לפי שכבר נברא ה
האדם משיג הטבע בחכמות העיוניות באופן יותר שלם ממה שקדמו
לו מהקדמות הראשונות והשנית שאם היה אפשר הגעת המושגות
בזולת הקדמו' הראשונות היה הדבר הא' בעינו נמכא' מסבות ת
מתחלפות והיה א"כ יחס הדבר אל סבותיו אשר בהם עמידתו
בלתי הברמי וזה שיקר אלו הן הטענות המחייבות זאת הגזרה וכבר
יבא' המושג כל זה שהרי העידו חכמי הרפואה עדות נאמנה שהגיעו
בהם מושגות רבות בזולת סבותיהם בחכמת הרפואה וכבר באו ס
ספורים רבים מזה הענין לגליכוס ולבן זומר והנה הרמ"ב ז"ל ב
בהמשכו אחר טענות הפלוסופים הרחיק מאד שיהא נודק מה שספרו
אלו הרופאים אמר בפרק ל"ח ט"ב שאלו הידיעות היו בהקן לאלו
החכמים וכדמה להם התחדש בשינה כמו הענין במי שהיה בבית עש
עצרת אלפי איש וינאו כלם זולת א' שדמה לו שהאיש ההוא בא שם
עתה והוא היה שם מקדס ע"כ אבל מה נעשה שהר"ל לב' ז"ל העיד
שהגיד לו אדם א' שבו בחלום שיאכל הסם פלוגי על המטלה שהיה
לו ולא היה מכיר הסם ההוא ואם מועיל אם לאו ושאל לרופאים ואמרו
לו שהוא בלתי מזיק לו לפי טבע הסם ההוא ואכל ממנו ונרפא וגם ה
הר"ל לב' בענינו אמר שקרה לו פעמי' הרבה בעת התבודדותו בהקין
בענינים העיוניים העמוקים כדמה לו בחלום שיאכל מהמושגות ההם
והשיבוהו בהם מאמר אמיתי והיו דברים לא קדם לו עיון בהם ובפרק
אלו הם הנשרפים בעל מיניה רב כהנא מרוב לא פגעו בו קנאיין מהו
פי' לא פגעו בו קנאי' עם הבעל ארמית מה עכשו אנשי רב לגמריה
אקרינה לרב כהנא בחלמיה בגדה יהודה וגו' אלא אמר ליה הכי א'
אקריין

אקריין בתלמי אדכריה רב לבמריה בגדה יהודה זה ע"זוכה"א כי
 בגדתם פי ותועבה נעשתה בישראל זה משכב זכור וכה"א ואת זכר לא
 תשכב וגו' תועבה היא כי חללי יהודה קדש זו זוכה וכה"א לא תהיה ק
 קדשה ובעל בת א כבר זה הבא על הגויה וכת' יכרתה' לאיש אשר
 יעשה ער ועונה אס"ת"ח הוא לא יהיה לו ער בחכמים ולא עונה ב
 בתלמידים ואם כהן הוא לא יהיה לו מניש מכה ליי בבאות ומי לנו
 גדול ממה בר יעקב בעל ספר המכות הגדול ז"ל שזעיד שהראו לו
 בחלום דבר עיוני והוא שיש למכות בלאו השמר לך פן תשכח את ה'
 אלהיך הפך שזר החכמים שלא מנו אותו בלאו עד שזכרי כל זה ס
 חשבת דרכי ואשיבה רגלי אל עדותך או הנאמנים והאמתי בשכל
 אמונה שלמה היות אפשר הגעת המושכלו' השכיות בחלום חזיון לילה
 בלי מופת וקרינה אבל הוא להם המושכל הב' כראשון כמו שהיה ה
 הענין בכבואה שנמא בדברי הכביאים שהגיע להם מהמושכלות ל
 לחלפים ולרצבות מוזלת שיעתקו אליהם מהמוש ל ו הראשונות כמו
 מה שראו י' זעיה ויחזקא מ ע זה מרכבה שהיא חכמת האלות

ואולם

הטענות שגב לחייב הפ' זה אסתור ואתקן אותם ב
 בהקדמת ענין א' ראוי להקדימו לזה והוא שידוע שיש
 לכו ב' מימי ידיעות זו למעלה מזה האחת היא ידיעה הכוללת לכל פ
 כתות האכאים שהגיעו למדרגת החכמה אשר נתיך האדם בה אל ה
 ההקדמות הקודמות למושכל מושכל ולהבין עד המופת והתקדמה ולפי
 שלפעמים לא ידק האדם במושכל מה על דרך זה וגם שיש מושכלות
 שאין בכח המופת להשיגם וגם שאם ע"ד זה ושיג האדם כל השגותיו
 לא ישיג כי אם מעט מהמושכלות לפי שדרך זה נתיך ש עמל וגייעה
 רבה לכן השיג הא על ברואיו השקידים אשר ה' קורא אותם מוכמים
 להשפיע להם מחכמתו אמיתת מושכלות רבות בלי עורר ומש' המופת
 מהמושכלות הקודמות להם וזה מין ידיעה אחרת במדרגה יותר ע
 עליונה ויותר ברורה ואפילו במושכל א' ביצמו שישיגו החכם והכביא
 או חולם חלום הוא יותר ברור לו מה שנודע לכביא או
 או חולם חלום ממה שנודע לחכם וזה לפי שהחכם הוא מקופק אס ה
 הוא אמת מה שידע מנדדים אס לפי שהוא מקופק אס ההקדמות ל
 לאותו מושכל אמיתיות ועוד שאף שיהו אמיתיות מקופק לו אס המאך
 התולד כודק אס לאו מה שאין כן מה שנודע לכביא או לחכם שאין לו
 ספק במה שידע אבל הוא גומר בלבבו שהוא אמת כל מה שנודע לו כי
 לא איש אל יוכזב ואמנם מנד שהחכם ידע מה שידע בסבותיו ע"ד
 שמועת מה"כ בכביא או חולם חלום כאמור אז"ל חכם עדיף מכביא

מכביא והנה לפי זה הכל מתוך כי כאשר הפלוסוף הידיעה באנדר
הדבר בסבות אשר בהם נמצא אמנם גדר המין הראשון מהידיעה ה
הכוללת והמפורקת בזמנו אשר היא ידיעה באמת מכל שנודע הדב'
בסבות אשר בהם נמצא אבל המין הב' מהידיעה אע"פ שזמנא' מ
מעולה מהראשונה כזכר הנה לא היתה מפורקת ונודעת ביניהם
וגם לא הודו בה שתהיה נמצאת ואף שידו שהיא נמצאת הנה לדעתם
לא יקרא ידיעה כי אם בשתוף השם כיון שלא נודע הדבר בסבותיו
ולכך לא כללה בתוך הגדר אבל לדעתינו והוא האמת היא ידיעה ש
שלמה ויש תועלת בהנעתה באמור ובוה יתוך גם כן למה הוזכרו ב'
הידיעות כי אלו היתה הא' לבד לא היה האדם משיג אלא מעט מ
מהמושכלות ובידיעה רבה וגם אלו היתה הב' לבד לא היה שום דבר
נודע בסבותיו והתמלותיו וגם הטענה האחרונה תתוך באנכית ששם
שהנבואה היא שפע אלהית כן השקמה וזה שהאדם אינו משיג שום מ
מושכל מעצמו אם לא יסייע לו השפע האלהית כמו"ה כי ה' יתן חכמה
וגו' וז"ל אע"פ שנטלה נבואה מן הכביאים מן החכמים לא נטלה
א"כ אין זה דבר א' במצא מסבות מתמלפות אלא מסבה א' והוא ה
השפע האלהי וזה הדרך הנראה לי בדרוש הזה ולא במדתי דרך הר"ל בג
בתיכו' הקושיו' לפי שהמסתכל בדבריו היטב בעיון שכלי ישיגוהו בספקות
רבות ובאין אין לי להאריך סוף דבר שיבא לנו מדברי הפרק הזה ש
שאפשר להגיע לאדם בתלום קצת דברי מהחכמות והמושכלות אבל לפי
האמת זה על המעט ולעתים רחוקים וגם זה המין מהאודעה הנה
בכל מה הוא נכנס תחת התכלית שאמרנו בפרק הא' לפי שאף זו א'
אינה באה אלא בדברים ששכל אדם קצר להגיע אליו ואם לא היו מ
מודיעים לו היה נשאר בעורו שאין תקומה ולכך היה מהאמת השם
שמודיעין אותו לו בנקלה בתלום חזיון לילה או בכבואה:

הפרק הג'

לכאור משחז"ל שאין מראין לאדם אלא מהרהורי
לבו גרסינן בפרק הרואה אמר ר' שמואל בר כ
באמי אמר ר' יוסמן אין מראין לו לאדם שא מהרהורי לבו שנאמר אנת
מלכא רעיונך על משכבך סליקו ואי בעית אימא מהכא ורעיוני לבבך
תנדע אמר רבא תדע ללא מסוו ליה לאנא לא דקלא דדהבא ולא פ
פילא דע"ל בקופא דמחטא ע"כ והנה יש להסתפק בפי' המאמר הזה
אם ר"ל שאין מודיעין לו לאדם בתלום אלא מה שמחשבתו משוטטת
לדעת ענינו אותו מודיעין לו להוכיאו מהמבוכה אשר הוא עומד
בה אבל האודעה ההיא אפשר להודיעה לו במשלים ורמזות זרים שא"ל

שיקרו כן בהקץ או ר"ל שהדבר שרונים להודיע לו אין מודיעין
 אותו לו במשלים ורמזות זרים שז"א שיקרו כן בהקץ אבל מודיעין
 אותו לו ברמזו ומשלים שמחשבתו משועמט בהם בהקץ סוף דבר
 שנסתפק לנו בו אם פירושו על דברי הסלו או על מה שמורים דהיינו
 פתרונו והנה יש הוכחה לב' הפירושים בלשון המאמר כי מהראיה
 שהביאו מן הכתוב משמע כפי הראשון כי על מה שמורה הסלו אמר
 הכתוב בנבוכדנצר שהיה מחשבתו לדעת מה יהיה לעתיד כמ"ס
 רעיוןך על משכך סליקו מה די להוי אמרי דכא וגלי רזיא הודעך
 מה די להוי וא"כ כראה שכוונתם לומר שאין מראין לאדם אלא מה
 שמורה על מה שהוא מהרהר ביום לדעת עניינו אבל מענין הראיה
 שהביאו מן הכסיון באומר 'תדע ללא מחו וגו' כראה שעל דברי הסלו
 עבמו אמרו שברמזי להודיע לאדם 'איה דבר עתיד אין מודיעין אותו
 לו לא במשלים ודברים אדם מתעסק ומחשב עליו ביום בהם ממשלי'
 ורומזים לו לא בדברים שז"א שיקרו כן בהקץ ועל זה הראיה נכונה
 באמרם תדע שהאמת כן שהרי לעולם לא ראה אדם בחלוס לא דקל
 של זה ולא פיל שנכנס בנקב המטא שכיון שז"א שיקרה כן בהקץ
 ואין אדם מחשב בזה ביום גם בחלוס אין מראין לו כן הרי כך שהדבר
 הזה מקופק לפי שיש נדדים לכאן ולכאן וא"כ עלינו לעיין לאיזה נד
 מהנדדים האלו ראוי לנטות ובאיזה אופן כתיב הנד המכונן ועל זה
 אומר שהנה לכאורה כראה שראוי לנטות לנד הב' ככרא 'מהראיה הב'
 שאמרו תדע וכו' וכן ממה שהביאו על זה אמר לו קיסר לרבי יהושע
 בן חכיה אמריתו דמחמיתו עובא וגומר ככתוב בארובה בפרק ג'
 מהשער הג' דמשמע ודאי שהכונה לומר שאין מראין לאדם בחלוס
 אלא במה שהרהר ביום וכן כראה מפר"ש שכתב אין מראין לאדם
 אלא מה שהרהר ביום וכתב על ההיא דדקלא דלהבא שאין מראין
 אותו לאדם לפי שהוא דבר שלא הורגל אדם לראותו ולא הרהר בו
 מעולם ולפי זה י"ל לנד המכונן שהכתוב שהביאו לראי' אסמכת' בעלמ'
 הוא ולא דקלק ולומר שמודיעין לכל אדם מה שמחשב לדעת ענינו
 כעין שהודיעו לנבוכדנצר לפי שהיה מחשב לדעת ענינו שהנה ל
 לנבוכדנצר הודיעו כן למעלתו וגדולתו שרצה הק"ה לנלות סודו שיו
 כעין שגילה לעבדיו הכבאים לקבה מה שאין כן לכל אדם אלא
 שכשרנו חכמים להודיע לנו שהדברים אדם מחשב ביום מולם בלילה
 מבאו הכתוב הזה הנאמר בנבוכדנצר לכוונה אמת וקממו הענין
 הוא אליו אבל בהסתכלות הטוב הנה כל זה אינו אה לי וגם קשה

ורע ומר עלי מאלד לומר שהדברים שמשב אדם ביום חולש בלילה יהיה
 רמו ומאלד למה שרובם להודיע לו כמו שכתבתי קודם בפרק ג' מ
 מהשער הג' ע"כ שכתבתי דרכי ואשיבה רגלי להקדים ולומר שהמאמר
 הזה כולל ב' הכוונות יחד אפי' מודיעין לאדם אלף מה שמורה על מה
 שהיה משב בו לדעת ענינו וגם זה אין מודיעין אותו במשלי' שאל'
 משב בהם ביום עד שיהיה הכוונה דרך כלל אפי' מראין לאדם לא
 במלום ולא בפתרון אל מהרהורי לבו ולכך הביאו ב' ראיות ראית ה
 הכתוב על הענין הראשון וראית הנסיון על הב' ואפשר שכוונת
 ב' ניתן היה הענין הראשון לבד לכן הביא הכתוב לראיה ורצף הבין
 ממנו הענין הב' וקראו אסמכת' בעלמא ולכך הביא הנסיון לראיה אין
 שיהיה יבא לבו מזה שב' ההקדמות האלו אמתיות אבל כריך לבאר ש
 שהכוונה בהקדמה האמתית אינו לומר שמה שמשב אדם ביום וחולש
 בלילה יהיה מלום כולד שצ"י הוכחנו להסך בפרק הנזכר אלף הכוונה
 להס' ז"ל להראות לבו טבע והרגל הסלמות והוא שהדברים שראין
 לאדם במלום לשיהיו רמו ומאלד למה שרובם להודיע לו הן לעולם מן
 הדברים שאפשר שיקרו ויהיו כן במציאות ומשבתו משוטטת בהם ב
 ביום בהקין וככל יא קצת הוכחה לזה מן הראיה שהביא באומרו תדע
 דלא משוו כו' שהדברים האלו אי אפשר שיקרו כן במציאות בהקין
 ועוד יא להביא ראיה לזה מן הנסיון ממה שמכינו מעשים בכל יום
 מכמה פעמים שאלם מולם מה שלא הרהר ביום כלל ולא אחד בהם
 שיחלום מה שאפשר שיקרה כן בהקין ואם אינך איזה פע' שאלם דברי'
 זרים שא"א שיקרו כן במציאות זהו על הזרות ועל המעט לפי שפעמים
 שאלם מעריך משבתו בדברי' עליונים ותקופי' וזרים ולפי שמשבתו
 משוטטת בהם לעתים רחוקים לכן מראים אותם לו במלוא ובר' שט טוב
 ו' שט טוב ז"ל פי המאמר הנזכר בתקומא על דרך זה אמר ילמדנו
 דבינו מה הפרש בין סלמות הנדיקי' לסלמות הרשעי' סלמו' הנדיקים
 הם מן השמים ומן הארץ סלמות הרשעים אינם לא מן השמים ולא
 מן הארץ מלום יעקב היה מן הארץ שנאמר והנה סולם מונב ארצה
 היה מן השמים שנאמר וראשו מגיע השמימה סלמות יוסף היו מן ה
 הארץ דכתיב מאלמים אלומים בתוך השדה היו מן השמים שנאמר והנה
 הארץ והירח ואחד עשר ככבים - מלום פרעה אינו לא מן השמים ולא
 מן הארץ דכתיב והנה עומד על היאור אמר שבאו לרמוז ההפר' הגדול
 שיש בין סלמות הנדיקים לסלמות הרשעים כמו שיש הפרש ביקינתם
 וזה כי הנדיק תאוקתו לדעת הדברים האשים ולדעת המציאות כלו של

סדרו ואיך ישתלשלו הסודות והמסבבים עד שיעלו אל הגרם השמימי
עד הגיעם מפאת מעלה אל הסבה הראשונה שהיא עלת העלות
ואחרי זה יעיינו בתיקון אנשי הארץ ולכן חלימותיהם הוא כתובעתם
בהקץ כי בחלומותיהם יראו הדברים השמימיים והדברים הארציים
כמו שקרה ל עקב וליוסף אמנם הרשעים למה שתנועותיהם פהקין
אינו בתיקון הכפשי ולא בתיקון הגופי לא יחלע דבר מזה

השער הח' לבאר ג' מושכלות שגריך הפותר לדעתן לשידק
בפתרונותיו כי הם המודיעים טבע כל חלום
ופתרונו והוא נחלק לב' פרקים:

הפרק הא'

בהודעות המושכלות וביאורם:

הפרק הב'

פפי פרשת פתרון יוסף שבה כתפרטש
המושכלות באר הטב:

הפרק הא'

בבאר המושכלות ראוי שידע כל פותר אמת ג'
מושכלות אשר בהשגחתן ידק בפתרונותיו ולא
מטא כי אם בפלא ואלו הן המושכל הא' שנראה לי חלום שנשנה ב'
אוב' פעמים בסגנון א' פעמים שאין לו אלא פתרון א' ובמאורע
א' לבד יתקיים פתרונו והכפל בא לאמת ולברר ופעמים שכל אחת
מהחלומות ההם יתקיים במאורע בפני עצמו ויהיו המאורעות כמנין
הפעמים שחלם החלום ההוא והנה נכיר לדעת מתי הוא על הדרך
הא' ומתי הוא על הדרך הב' בזה האופן שאם כל הפעמים שחלם
החלום ההוא חלם אותו באופן א' ממש ולא היה ביניהם שנוי כלל
ואם היה לא היה אלא ברמיזות ובמשלים שפעם אחת בא במשל א'
ופעם אחרת בא במשל אחר אבל חלקי החלומות שזים בכל הפעמים
הנה אז חלום אשר כזה ראוי לפתרו לפילו שיבא מאה פעמים פתרון
אחד בעצמו ואינו מוסלק בענינו הראשון מהב' והג' אלא כלן ענין
אחד להם והכפל אם היה ברמיזות ובמשלים שזים היה לחזק ולחזק
ואם היה ברמיזות ובמשלים מחולפים הנה אז מלבד שהיה לאמת
ולחזק היה לגלותו יותר שאם לא יבין ענינו ברמז זה יבין באשר באופן
שלא יעלם ממנו ויסקל ענינו אבל אם היה ביניהם שנוי מה בחלקיהם
אף על פי שיראה שהכל ענין אחד ראוי לפתור בהם ענינים מאזכים
כמנין החלומות והראיה על המושכל הזה אם על החלוקה הראשונה
חלום פרעה שזף על פי שנשנה ובא לו ב' פעמים וברמיזות מחולפות
בראשונה במשל הפרות ובאני במשל השבלים לפי שהיו שתי החלומות

פתרון חלומות

שנים בחלקיהם שבשני הפעמים היו שבע יפות וז' רעות היה פתרון
 על ענין אחד כמה שאמר יוסף חלום פרעה אחד הוא וכמו שיתבאר
 בפרק שאמר זה ועל הדרך השני יש להביא ראיה מחלום יוסף שאף
 על פי שנאמר לא שתרהו על ענין אחד אלא על ענינים משונים
 כמו שיתבאר וזה שאף על פי שלכאורה נראה ששני חלומותיו חלום א'
 הוא בחלומות פרעה הנה בהשתכלות הטוב הם ב' חלומות לפי שהם
 משונים זה מזה וזה כי מה ששתפו שניהם הוא ששניהם השתחו
 ליוסף אבל התגלו בזה האחד לא היו המשתחוים אלא י"א והב' י"ג
 ועוד שהאחד היה רמו בחלומות והשני בכפבים ועוד שהאחד הזכיר
 יהוס השתחווה ובשני לא הזכיר מקומה ועוד שבתאחד כאמר הקמה
 לך אתו וחלומותיהם עומדות בעומדם לעולם ובשני לא הזכיר בו
 הקמה אלא במצב שהיו כלן מתחלה כן היו בשעת ההשתחוים ועוד
 שהאחד לא היתה ההשתחווה אלא אחד הסבוב שנאמר והנה תסובבה
 חלומותיכם ותשתחוון ובשני לא הזכיר בו סבוב כלל ועוד באחד לא
 היו משתחוים לו אלא לחלומותו שנאמר ותשתחוון לחלומתי ובשני השתחו
 לו ממש שנאמר משתחו ס' ומפני ההבדלים אלו כלם הונדו הונדו
 הפותרים לפתור שני החלומות האלו על שני מאורעות אף על פי
 ששתיהם בענין ששניהם ענין השתחווה כמו שהשתתפו בזה החלומות
 וזה שהיה האחד רמו לפעם הראשונה גם השנית כשהלכו לשבור
 אוכל ממנו ולא הכירוהו והחלום השני רמו למה שהשתחוון לו לאמר
 שהכיר הו ובאו למצרים שנאמר וישתחו ישראל וכתוב וילכו גם אחיו
 ויפלו לפניו ועתה עם זה הוא מבואר טעם המלופים אס המלופ הא'
 שבשני ההשתחויות הראשונות שרמו החלום ראשון לא היו אלא אחיו
 אבל האחרונה שרמו החלום שני היו אביו ואחיו וגם המלופ השני לפי
 ששני ההשתחויות הראשונות היו לבקשת התבואה היוצאה על ידי
 החלומות מה שאין כן באחרונה ולכן הזכיר גם כן באחד שהיתה
 ההשתחווה בשדה ולא בבית לרמו שבשני ההשתחויות הראשונות יהיו
 חוץ לביתם והיא ארץ מצרים וזה לא היה בב' שכבר היה ביתם במצרי'
 ומשם היו משתחוים ומטעם זה הזכיר הסבוב באחד ולא בשני והוא
 מבואר ומיה ענין למה היה באחד הקמה ולא בשני והוא שהראשון לא
 היה רמו שהם ירדו ממעלתן שיוסף יתרום ויתעלה מהם אבל בב'
 שככב' הם כלם במצב אחד היו עומדות לעולם הוא רמו שהם ואביו
 ואמו לא ירדו ממעלתן והוא גם הוא לא יעלה ולא ירד לא יהיה במצב
 שהדאה בחלום באחד ואתה המעיין אס תסתכל בעיון הדק בכתובים

תמנא זה מצואר בין בחלומות ובין בפיתרונם וזה שהנה בחלום
 הראשון אמר והנה אכלנו מאלמים אלומים רמו שכלם יתעסקו בענין
 התבואה אם יוסף לנצור את כל תבואת מצרים ולמכרה מידו ואם
 אחי יילכו לקפות ממנו ואמרו בתוך הצדה רמו אל שהעסק הזה יהיה
 בחיבה לארץ מן לעידם ומושביתם הוא ארץ מצרים והבדיל ההבדל
 הגמור ביניהם באומרו והנה קמה זנו' והכוונה שאף על פי שישתפזר
 בענין עסק התבואה הנה עסקו יהיה למעלה ולכבוד ועסקם לקטרוץ
 ושפלות וזה שהנה ענין התעסקות יוסף באלומות הוא שיקום אלומותו
 כ"ל שיהיה קיימת באופן שלא תרקב באחרות וגם תצב לעמוד עם
 עמדה זמן רב באופן שלא תכלה אבל שלכם הנה תקבנה ר"ל תרקב
 ותעשה סובין באופן שתצטרכו לבא להשתחות לאלומתי' וכן צב"ס
 אתם בונסי פירות ואני פונס פירות שלכם רקבים ואלי עומדים' א'
 ירבה אזהנה קמה רמו על הרבוי שיקום הכרי עד למעלה וגם צב
 לעמוד על עמדה במקומה ולא יצטרך לספב עמה בע"רית למכר
 כדרך הסוחרים אלא יהיה נצבת בביתו וכלש' יבואו להשתחות
 שימכור אותה להם אבל שלכם לא יהיה כן אלא תסבנה אלומותי'
 רמו אל מה שיוזכו ממכרים לכנען בסבות ויכלה מהרה עד שיצטרם
 לבא על זה לקפות ממנו ולהשתחות לאלומתו ואיך שיהיה רמו בזה א'
 שני הפעמים כאמור וכן פירשו לו הם גם כן בפיתרונם באומרו
 המלוך תמלוך עלינו על הפעם הראשונה אם משול תמשול בנו ע'
 השניה והפעם שהפעם הראשונה נדמה להם למלך לפי שלא הורג
 בו אבל השני שכבר הורגו בו נדמה להם פמשול לא כמלך א'
 בחלום השני לא נזכר שום כפל לא בחלום ולא בפיתרון אבל א'
 לבד הבא נבא להשתחות בו' וכן תבין ההבדל שבפיתרונות שצא
 עשו התמיה מיוסף באומרם המלוך תמלוך בו' ובב' מהם באומ'
 הבא נבא בו' וזה שהם ראו שהשתחווה זאת מהם לו אפשר להיות
 מאפי סבות או הוא מפני שהם ירדו והוא יעמוד במצבו או מפני ש'
 יעלה והם יעמדו ולפי שראו הקמה בא' ולא צב' לכן הבינו מן
 שהוא יעלה ולזה עשו התמיה ממנו וכי אפשר הוא שמלוך תמלוך
 אבל צב' אמרו הבא נבא בו' כלומר הנה העליה שרמו לך החלום
 כבר אמרנו שז' אפשר ואם כן כוונת החלום הזה השני היא שא'
 כדל על זה אמרו שגם זה אי אפשר וז"ל וכי תעלה על דעתך ש'
 כל כך עד שנבא להשתחות לך ארצה' הרי מכל זה מפורש א'
 האשכל הראשון הזה ובידו' ואמנם המושכל השני הוא מה ש'
 אכסס

פתרון חלומות

אֲרֵסֶנּוּ בַסֶּפֶר חוֹז וּמוֹחַ שֶׁאֵין מִשְׁפֵּט הַחַלּוֹם יוֹבֵא מִהַחֹלֵם מִהַעֲבִיבֵי
הַקְרוֹבִים אִיּוֹ בַכַּפֵּאָ וּבִפְנֵי אִוֹ קְרוֹבָיו אִוֹ אֲנָשֵׁי מִדִּכְתוֹ אִוֹ עִמּוֹ וּבְכֻלָּל
מֵהַ שֶׁכֶּבֶד יִדְעוּ וְהַתְּשׁוּעָה מִחֲשַׁבְתּוֹ וְרַעֲיוֹנֵי דַמְיוֹנֵהוּ לֹא שִׁירָא
הַדְּבָרִים הַכּוֹלְלִים לְכָל הַמַּבְיָאוֹת אִוֹ לְרֹבּוֹ וּבֶן קִימוֹ וּקְבֻלוֹ רַז"ל
הַמוֹשֵׁב הַזֶּה לֹא מֵתִי אִלָּא שֶׁחָדָשׁ עָלָיו שֶׁתֵּר וְאָמְרוּ שֶׁזֶה לְכָל הַמּוֹן
הַאֲנָשִׁים בְּמֵה שֶׁהֵם פִּרְטִים אֲבָל הַאֲלֹכִים וְהַזְּרִים מִבַּד שֶׁהֵם כּוֹלְלִים
הֵם חֹלְמִים חֲלוֹמוֹת אֵל כֹּל הָעוֹלָם כֵּן וְזֶה שֶׁאָמַר בַּב"ר וּפְרַעַה חֹלֵם
כִּי כָל הַדְּבָרִים אֵינֶם חֹלְמִים אִלָּא חֹלֵם שֶׁל מֶלֶךְ אֵל כֹּל הָעוֹלָם כֵּן
אִי שֶׁכּוֹנֵתֶם לִמֵּךְ בְּזֶה שֶׁכֶּל אִדָּם קוֹלֵם לַעֲבֹמוֹ הַעֲבִין הַחֲלָקִי הַפִּרְטִי
בְּיִזְמֵד לוֹ אֲבָל הַמֶּלֶךְ הוּא חֹלֵם חֲלוֹמוֹת הַכּוֹבְעִים לְכָל הָעוֹלָם עַד
אֲשֶׁר יַחֲלוֹם הַמֶּלֶךְ יִהְיֶה כְּאִלוֹ חֲלוֹמוֹ כֹּל אֶחָד מֵהָאֲנָשִׁים לַעֲבֹמֵם וְהוּא
וְזֶה שִׁירָא לֹא מִבַּד שֶׁהוּא כּוֹלֵל * וּבַסֶּפֶר הַזֶּה אָמַר רַבִּי יַחֲזֵק אֵף עַל
הַדְּאִתְמַר דְּלֹא אֶתְחַזֵּן לִיהַ לְבַרְכָּשׁ אִלָּא כִּהָיָה מִחֲשַׁבְתָּא דִּלִּיהַ שֶׁאֵי
הַבִּין דִּאֶתְחַזֵּן לוֹן מֶלֶךְ עַל־אֵין דְּהוּוּ מִשְׁכִּין מִבְּנֵי נֶשֶׁף אַחֲרַיִן בְּמַח
גְּבַח דְּרַגְיָה עֲלֵאזָה עַל כֹּל שֶׁאֵר אַחֲרַיִן כַּמ"ד אֵת אֲשֶׁר הַאֲלֹהִים
בָּהַ הִרְאָה אֵת פְּרַעַה אֲבָל שֶׁאֵר בְּנֵי נֶשֶׁף לֹא גְבִי לוֹן קוֹדֶשׁ בְּרִיךְ
אִי מֵהַ דִּאִיהוּ עֲבִיד בֵּר לְכַבְיָאֵי אִוֹ חֲסִידֵי אִוֹ לְחַבְיָי דְּרֵא וְהֵא
קָמוּהוּ ע"כ וְהִרְאִיהוּ עַל אִמְתַּת הַמוֹשֵׁב הַזֶּה חֲלוֹמוֹת יוֹסֵף וְהַסְרִיִּסִים
אִי הִיוּ אִלָּא בְּדַבַּר הַכּוֹבֵעַ לְהֵם וְלַעֲבֹמוֹתֵם וְחֲלוֹמוֹת נְבוֹכַדְנֶצַּר שֶׁהִיהוּ
רַז"ל כּוֹלֵל הִיוּ חֲלוֹמוֹתָיו כּוֹלְלִים * הַמוֹשֵׁב הַשְּׁלִישִׁי הוּא שֶׁרָאוּ
נֶת כִּי עֲבִין הוֹדַעַת הַחֲלוֹמוֹת אֵיבּוֹ שִׁיחֹלֵם מֵהַ שְׂרׁוּבִים לְהִרְאוֹת לוֹ
בְּבִלְ שֶׁנִּי כֻלָּל עַד שִׁתְּקִים עָלָיו הַדְּבָרִים עֲבֹמֵם שֶׁרָאָה אֲבָל הַדְּרֵךְ
וְגַבַּהּ שִׁירָא דְּבָרִים דּוֹבֵת מֵהַ שְׂרׁוּבִים לְהִרְאוֹת לוֹ דְּכַךְ רִמּוּ
לִי אִפִּילוֹ בְּכַפּוּאָה יִבֵּא עַל דְּכַךְ זֶה כַּמְפּוֹרֶסֶם בְּרֹבּ הַכְּבוֹאוֹת
אִיהוּ עַל הַמוֹשֵׁב הַזֶּה כֹּל הַחֲלוֹמוֹת הַזְּכוּרִים בְּכַתּוּבִים שֶׁכֵּס בְּאוֹ
בְּכַךְ זֶה וְגַם בְּדַמוֹת רֵאִיהַ כֹּל פִּתְרוֹנֵי הַחֲלוֹמוֹת שֶׁזְּכוּרֵם בְּגִמְרָא
בְּכָל הַסֶּפֶרִים הֵרִי לָךְ הַשְּׁלֵשָׁה מוֹשְׁבֵי אֱלֹהִים חֲלוֹמוֹת וּבְדַרוֹת :

רַק הַב'

לְבַאֲרַת פִּרְשַׁת פִּתְרוֹן יוֹסֵף לְחֹלֵם פְּרַעַה שֶׁבָּה
נִתְבָּאֲרוּ וְנִתְפָּרְסְמוּ הַעֲבִיבִים הַאֲלֵה יִפֵּה יִפֵּה
וַיִּהְיֶה זֶה בְּהַעֲיֵר תַּחֲלֵה הַסִּפְקוֹת הַכּוֹפְלוֹת בָּה :

בְּק הַא'

מִפְּנֵי מֵהַ כּוֹאֲלוֹ חֲכָמֵי יוֹעֲבֵי פְרַעַה לְבַלְתִּי דַעַת
מַעַט אִוֹ הַרְבֵּה בַפִּתְרוֹן הַזֶּה עֵם הַיּוֹתוֹ לְפִי
הַ גְּלוּי וַיְדוּעַ וּמִתִּישַׁם אֵל הַחֹלֵם וְקְרוֹב אֲלָיו מֵאֵל כֹּל כֶּךְ בַּטַּעַם
חֲלוֹמוֹת הַאֲלֵה שֶׁהַקְּפִיד הַכְּתוּב * הַשְּׂנִי לְהַזְכִּיר יְקִיבָה בְּכַתִּים

באומר ויקץ פרעה וימלוט שכית וכן ויקץ ואכל בחלומי ומה לנו לכל
 זה השלשה מה ראה יוסף להתחיל הפתרון מאומר חלום פרעה אחד
 הוא שהיה לו להתחיל מעקרו הכה שבע שנים באות וגו' וקמו וגו'
 ואחר כך יתיר הכפל לומר חלום פרעה אחד הוא ועל השכות החלום
 פעמים בו' וגם שזכר זה שני פעמים 'הד' מה לו לומר זה פעמים
 את אשר האלהים עושה בי מעד שהוא פותר יש לו לפתור לפי הוראת
 החלום ואם הוא בודק יתקיים ואם לאו מי ערב אל לבו להגיש אותו
 במלאכות ה' 'הה' כיון שהתחיל יוסף לפתור כל פרטי החלום למען
 לא פתר כל חלקיו אלא הכיח חלקים רבים מלפתור כגון עמידתו על
 היאור ועליית הפרות משם שכתב הרמ"בן שרמו לרבו התבואה הו'
 כיון שא"ל שהרטומי' היו פותרים לו פתרונות מתיחסים לחלום שהיו
 אומרים לו שבעה בכות אתה מוליד שבעה בכות אתה קובר שבעה
 אפרכיות אתה כובש בו' מה ראה פרעה ועבדיו קשט אמרי אמת
 בדברי יוסף מדבריהם שהטיובו דבריו בעיניו ולמה גדלוהו ורוממוהו
 על כל ארץ מצרים באותו שער בטרם ידעו מוכא דבר ולא עוד שא
 שגזרו מיד היות בו רוח אלהים גם אמרו אחרי הודיע אלהים אותך
 את כל זאת וגו' כי ענין אחד הוא אשר הודיע אותו אלהים לא עוד
 ועתה בא וראה והבן פירש פרעה או שנתעוררתי בו מעקר הדברים
 אשר בשער כ"ט מספר עקידת יצחק להחכם הכולל הרר יצחק עראמה
 ז"ל וכאשר תבין ענינה תראה באמת שעם אמתת השלשה מושכלות
 שזכרנו יתרו כל הספקות שספקנו בה וזה שהרטומים היו בקיימים
 בחכמת הפתרון והיו השלשה מושכלות אלו בשכלן ולכבוד עיניהם
 כמושכלות ראשונות ולזה כדי לקיימם ולשומרם באותו חלום בקשו
 ולא מצאו הפתרון האמיתי בו לפי שזה החלום מטא בשלשון אש
 הראשונה שהיו שני חלומות ומאזכרים זה מזה ברמיזותיהם ובחלקיהם
 וביקנה בנתים כי לכך הקפיד הכתוב להזכיר היקנה בכל פעם
 והנה השנוי ברמיזות הוא מבואר בחלום הראשון היו פרות ובשני
 שכולים אמנם בחלקיהם שיש יותר חלקים בחלום הראשון מבשנית
 שהרי בראשון נאמר שהיה המלך עומד ביאור ושהפרות עולות מן
 היאור ושהפרות הראשונות היו עומדות אצל האחרונות ולא נודע
 וגו' ואם דבר משלשה אלו ולא כיוצא בהם לא נזכר כלל בחלום הב'
 שהרי לא הזכיר מקום עמידתו כשראה השכלים ולא מקום עליית
 השכלים ולא עמידת השכלים אלו אצל אלו עד שכל זה יורה שהם ב'
 חלומות מאזכרים בפתרון והם רומזים על שני ענינים שבדלים כמו

שבראה מהמושכל הראשון ולכן אז"ל שהיו התרטומים פותרים על ב' חלומות אלו ב' פתרונות מזוכים כי על החלוט הראשון אומרים לו שבעה בנות אתה מוליד שבעה בנות אתה קובר והיו סוברים שהיו הפתרון מתיחס אל החלוט לפי שפרות הם בעלי חיים נקבות והוא מורה שיליד נקבות בארצו ובמקום המיוחד לו ועמידתו על היאור מורה על שעת הפולדה שהיא ערום על מטתו כמו שהיה ערום תוך היאור כי לא היה עמידתו אם אלא כן כמו שהיה עולה בתוכו בפל יום לרמון ולעשות ברכיו והבליעה רומז למיתה אזי אפשר לבליעה בלא מיתה וגם שהבליעה רומז למיתה ולקבורה שנתתה הארץ את פיה ותבלע אותן ואף שהיה הוא לאון הכעוב דכתיב כבלעם כאלוף חיים ולשון התנא איש את רעהו חיים בלעמו וזה היו פותרין על החלוט הראשון ועל השבית היו פותרין אמר שהיו אומרים שבעה אפרכיות אתה כובש שבעה אפרכיות מורדות כך וגם זה הפתרון היה מתיחס לו באמרם שרבו החטה הכרסית למלחמה ולכבוש ארצות ואפרכיו ומעוטה הוא הוראה על שיכנסו ויהיו ארצותיו ואפרכיותיו כבלעות בתוך ארצות אויביו והמושכל השבית ר"ל גם כן שהיה נהפך בפתרון האמיתי שאם בפתרון יוסף הוא דבר בולל לכל העולם ואינו דבר בוגע למלך כי לא ידעו אלא מה שידע ארסטו לא מה שמדעו אז"ל ככוכב לעיל ולזה פתרו שתי פתרונות שכלם מורים על עכביש המלך והמושכל השלישי גם כן היה בחלוט הזה הפך וזה שהוא בא שלא כדרך המנהג למת שאם מבואר מאל ולזה היו פותרים אותו באופן שיהיה כמנהג החלומות להיותו רחוק ומשל לדבר אחר לכן כל פתרונותם היה דרך משל ורמז לדבר אחר וכאשר בא יוסף הכיר וראה בחכמתו הגדולה ענין פתרונו האמיתי ולא עמדו לפניו שום אחד מהשגשג קושיות שאמרנו לפי שהוא ידע לתרנס וזה שהקוביא הראשונה תרבה במה שהכיר בחלוט זה שענין עמידתו על היאור ועליות הפרות מן היאור לא היה עקר בחלוט אבל היו הדברים בטלים שרגילים לבא בכל חלוט כמו שיכחו הענין הזה עם הרמ"בן ז"ל בשער הג' יענין שם ולפיכך לא פתר בו כלל אלא הסיקו לטעם ולזה הזכירו כאילו לא נמלס וענין ותכאפה אל וגו' ראה בחכמתו שאף על פי שזה עקר בחלוט והיה ראוי לבא גם כן בשבליש לא בא לפי ש אין דרך לבא בחלוט אלא הדברים שאפשר לראות בהקין וכמו שכתב בפירק השלישי ש"ד והבי אין דרך השבליש להלך בהקין והבליעה ש"ד אפשר לשבליש בהקין ככד' ג' ראשון הוא מלאון כבלע את הקדש

שהוא לשון גדול ופירשו שגדלו השכלים הרקות עד שלא היו כראות הטובות ולזה הכיר שב' אלו החלומות ענין אחד להם והקושיא הג' תרבה גם כן באמרו שזה החלום היה מעולה מאלו וקרוב למדרגת הכבואה ובכבואה פעמים בא' כן אז הכיר וידע שמתא' ה' היתה שבאו בו אלו השכויים כדי שלא ידעו המרטומים פתרוכו ועל פי הדברים האלה אז"ל בב"ר בקש לך חכמה ואין אלו המרטומים ודעת לכבון נקל זה יוסף ובמדרש הזוהר וישלח ויקרא את כל מרטומי מצרים אליו מרשיא' ואת כל חכמי אליו חכמיא וכלהו הוו מסתכלן למדע ולא יכילו וצריך שתדע ששלושת הענינים האלו אף על פי שהמרטומים טעו בשלשתן הנה פרעה לא טעה בראשון שהרי כראה מלאונו שלעולם היה קורא אותו חלום ראשון שנאמר ויספר להם פרעה את חלומי וכתב חלום חלמתי וגו' ויקץ פרעה והנה חלום ירצה הנה כשהקץ פרעה כבר הכיר בעצמו שלא היה אלא חלום אחד שאף על פי שהמרטומים ודאי שגו גם בזה שנאמר ואין פותר אותם לפרעה לשון רבים והטעם שפרעה ידע שמה שראה עצמו עומד על היאור והנה מן היאור עולות גו' הוא מפני מה שהיה מסבב ביום בענין היאור ואם כן הוא מן הדברים הבטלים אבל המרטומים לא ידעו דבר מזה ולכן חשבו שהיה עקרי בחלום ואם כן הם שתי חלומות ואחרי הקדמת כל זה הנה הכתובים מתבארים בכקלה וזה שהנה הם

בחלקים לשלשה חלקים :

החלק הא'

בהודעת יוסף לפרעה אמתת השלש דברים שטעו בהם המרטומים שבעבורן לא הכירו הפתרון ובו הודיע שאיכו כמו שחשבו המרטומים וכמו שהיה ראוי לפי חכמת הפתרון מו'אמר יוסף עד הראה את פרעה :

החלק הב'

בעקר הפתרון מהנה שבע שנים עד מאל :

החלק הג'

בתירון הקושיות וספת הזריות למה באו בחלום הזה כן וזה מועל השנות עד לעשותו וזה הסדר נכון מאל שהנה ראוי שיקדם הפתרון לתירון הזריות כי אין הזריות כופל אלא בפתרון האמיתי וראוי שיקדם אמתת הג' דברים שטעו בהם המרטומים לפתרון כי בזולתם לא יתכן הפתרון והנה ענין הג' הודעות שזכרו בחלק הראשון ב'אך אותן כלל ופרט אמר תמלה דרך כלל כנגד הטעות הראשון שטעו המרטומים חלום פרעה אחד הוא באמור ועל השנית אמר את אשר האלהים עושה בגיד

פתרון חלומות

לפרעה כלומר שאין הוראת זה החלום מהענינים החלקים הפרטיים
 המתקיים אל חולם החלום ההוא ואל עניניו כי הוראתו מהענינים
 הכוללים אשר האשים עושה בעולמו ואין מדריך הענינים האלו להגלות
 בחלומות לאנשים השלמים הדבקים בשכל הכולל אלא שמאשר יקרת
 בעניניו ככבדת להיות בקודו להתפרקט על ידיך את אשר הוא עושה
 בעולם ובכלל דבריו אלה רמו על השלשה באמרו הגיד לפרעה
 כלומר בהגדה מפורשת להיות טבע הענין בעצמו להגלות על ידי
 כבואה ראוי שידמה לה ואמר שאמר זה דרך כלל באר היטב את
 שלשתן דרך פרט על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון וזה שאמר כנגד
 הראשון שבע פרות הטובות שבע שנים הנה ושבע השבלים הטובות
 גם כן כלם אינם אלא שבעה כמו שאמר רש"י ושבע פרות הרקות
 והרעות ושבע שבלים הרקות כלם יהיו שבע שני הרעב וכנגד הם
 זהב' אמר הוא הדבר וגומר' ואמר שביאר ענינו אכלו בחלק הא'
 התמיל החלק הב' וספר לו ענין החלום ושברו כדרך כביא המגיד
 עתידות ולא חש להתיך חלקיו על הוראתו וזה שאמר הנה ז' שנים
 באות שבע וגומר עד מאד ואמר זה התמיל בחלק הב' לתוך הקושיות
 שעמדו כנגד הפתרון הזה וראוי היה להזכיר בחלק הזה תירוץ פל
 השלשה קושיות אבל לפי שבשלשה הודעות אשר בחלק הראשון ה'
 הותרו שני הקושיות האחרונים שאמר שכל כן למעלת פרעה לכן לא
 הוזכר להזכיר עוד תירוץ אלא הזכיר תירוץ הראשונה לפי שעדיין
 היא במקומה עומדת שהרי אפילו בחלום של כבואה יקשה בכיובא בזה
 ולפי שבקושית הראשונה הזאת נכר לו שלשה קושיות והם הא' למה
 כשנה החלום שהרי היה די שיחלום אותו פעם ראשון לבד השנית
 שאפילו כולה שהיה ראוי שיחלום שתי פעמים עדין יש לשאול ולומר
 למה נתחלפו הפעמים ההם ברמיזות והיה די שיחלום אותו ב' פעמי'
 בתגובן ורמיזה אחת שני פעמים בפרות או שני פעמים בשבלים הב'
 שאפילו כולה שהיה ראוי שיחלום אותו שתי פעמים וברמיזות מתחלפו
 בפרות ובשבלים עדיין יש לשאול למה הכו חלקי הראשון מהשני כזכר
 הנה לפי זה היה ראוי שיתרך השלשה אלה ולתת הסבה בשלשתן למה
 באו כן אבל לא תרך השלשה אלא הב' הראשונים כמו שיתבאר לפי
 זיוסף כבר הרגיש וידע מדברי פרעה שלא הוקשה לו השלישי כלל
 כיון שידע שרטי החלקים אשר בחלום הראשון דברים בעלים הם
 כזכר לעיל והשני הראשונים תירך באמרו ועל השנות החלום אל
 פירעה פעמים וגומר שהשנות הוא לשון שנוי כלומר טעם השתנותו

בדמיונות מתחלפות וטעם פעמים ר"ל שהיה די שיחלוס אותו פעם
 אחד לא עוד אשיבך מילין על שתי השאלות על הראשון השב בזה
 לומר שבא כן ר"ל בדמיונות מחולפות לרמוז על שהדבר הזה שאמר
 שעתיד לבא הוא אמת ואין לספק עליו ולומר אולי החלוס הזה אינו
 רומז לזה כלל שא לדבר אחר שהרי שנוי הדמיונות מאמת זה הפתרון
 שבא בשבליים ובפרות שכל אחד מורה על הפתרון הזה אם השבליים
 מבואר ואם הפרות שהם רמוז אל רוב התבואות אשר צבא שור ואם
 היה בא בפרות לבד או בשבליים לבד היה אפשר לספק אם יש לו
 פתרון אחר אבל עכשיו שבא בשבליים ובפרות על פי שנים עדי'יקוס
 הדבר הזה שבאובע וברעב החלוס רומז ולשאלת פעמים אחר שבא
 כן לרמוז כי ממחר האלהים לעשותו וזה שידוע שבהיותו יאן בנתים
 יהיה יותר קרוב לבקר והוא הוראה שיתקיים יותר מהכה כמו שיתבאר
 בשער הראשון ועוד שהחלוס הנחלם פעמים הוא הוראה על שיתקיים
 מהרה וכמו שיתבאר גם כן והפירוש הזה היה מפרש ר"א שכתב
 ז"ל ועל השמות החלוס בפרות ושבליים לעד שהדבר נכון וקיים אבל
 בעבור שהיה פעמים בליה אחד כי ממחר האלהים לעשותו עד כאן

הפירק הב'

הכה הדבר ידוע לכל חכם לב שאף על פי שבא
 אכשׂים יחלמו חלוס אחד בעצמו מהשערית הפותר ומעיקר בקיאותו
 להכיר החלוס וענינו כי לא כל החלומים שזים בפתרון כמו הסוס
 דרך משל פעמים יורה על חכמה ופעמים כח כמו אם הוא חכם יודע
 וראה כהר מוכנת לעבור בטורח ובכח סוסו יעבור אותו יורה כי
 לטוב חכמתו יעבור בעניינים בלתי אפשרים ועמוקים . ואם אינו
 חכם אבל הוא גבור כדיתהו לכח וכן הלסטים מזוין שחלם שכתב
 על הדקל לא יהיה פתרונו כהוא ברבא מרפנן שחלם כן כי כל
 אחד מהם פתרונו עמו לפי מעשהו ומלאכתו זה פתרונו לכלי'בא וזה
 למעלה ושורה . כדאיתא בסוף יומא רבי חביבא חלמא שזא ליה לרב
 דזקפי ליה אדקלא בבבל וגמירי דכל דזקפי ליה אדקלא
 רישא הוי . ופשיטא דבדכבנן קאמר וזה בעלם
 מהסכלים המתפארים בחכמה זאת ואינם יודעים מאומה בה . פ
 כדאיתא במדרש איכה פסוק ראשון חל כותי עבד גרמיה מפשע
 חלמין כו' כמו שיתבאר בשער הז' בעזרת השם . ובפרק הרואה יין
 יש שותהו וטוב לו ויש שותהו ורע לו ת"ח טוב לו עם הארץ רע לו

השער הז'

ממנה אם החלומות הולכים אחר הפתרון אם לאו והוא יחלק לשלשה

פרקים

בעצמות האקירה והשאלות

הפרק הא'

בביאור שלשה הקדמות הנרכיבות להתרה

הפרק הב'

במקירה הנח מנינו בגמרא פרק הראיה כל

הפרק הא'

קלמא דלא מפרשא כאגרתא דלא מקריא פירוש כל חלום שלא נפתר ולא שנקו ולא ספרו באופן שלא פתרוהו לו הרי הוא כאלו לא היה ולא נמלס ולא יתקיים כלל לא טוב ולא רע כמו האגרת הזאת השלמה ממקום אחר שאם לא פתחה וקראה הוה ליה כאלו לא נשלמה הואיל ולא נודע מה שכתוב בה ועוד שם כל החלומות הולכים אחר הפה שהפירוש המפורסם בו הוא שרונה לומר לפי הפתרון שכ' ויהי כאשר פתר לנו כן היה ואם רע מורה ופתרוהו לטובה לטובה יתקיים ולא לרעה ואם הפך הפך עד שאמרו שם א"ר ר' זוכא בר זבדא אמר רבי עקיבה אמר רבי פרכא אמר רבי כחוס אמר רבי בריס משום זקן אחר ומכו רבי נהוראי כ"ד פותרי חלומות היו ביבואלס פעם אחת קלמתי חלום והלכתי אבל כלם ומה שפתר לי זה לא פתח לי זה וכלם פתקיימו בי לקיים מה שכ' כל החלומות הולכים אחר הפה ואם בן לפי ההקדמות האלו יש לומר אלו הפתרוכות שכתבו בגמרא ובספרים מתי יתקיימו כי לא ימנע זה הסולם שתק ולא ספר את חלומי לכן אדם באופן שלא פתרוהו לו או ספרוהו ופתרוהו לו אם שתק ולא פתרוהו הוה ליה כאלו לא חלמו ואינו כלום כאומר ואם פתרוהו לו הרי יתקיים כמו שפתרוהו לו ולא כמו שפתר הספר ואם בן ללא בדרך טרמו החכמים לכתוב פתרוני החלומות הואיל ולא אזלין בתריהו אלא אחר הפתרון ואם לא נפתר לא יתקיימו :

ולכאורה יש לומר שיתקיימו אותן הפתרוכות כשלא ספרם לאחרים אלא שתקם ופתח הספר וראם הפתרון עליהם והרי בזה נפתרו מתוך דאיתו דברי הספר עליו כי מה לי שיפתר עלי ידי אדם או על ידי הספר סוף סוף הרי בפתרו ולפי זה אם לא ראה פתרון הספר וספר החלום לאחרים ופתרוהו לו לטובה או לרעה יתקיים כמו שפתרוהו ולא כדברי הספר ואם אחר כך ראה מה שאומר הספר ועליו יתקיים גם כן פתרוכו כמ"ש כ"ד פותרי חלומות כו' ואם חלם דבר שלא נכתב בספר הנה אותו חלום לעולם לא יתקיים עד שיפתרוהו לו

הנה זה הפירוש אשר לאמרו אבל בהשתכלות הטוב אינו ככון אדם
 בן הוא היה להם לחכמים לכתוב כל הפירושות שכתבו שהיו טובים
 כדי ששפיתם האדם הספר שימא מרגוע לכפאו והיו כל חלומותיו
 של אדם לעולם טובים ואם כן הדרא קושיא לדוכתא ועוד יש
 לשאול בזה אם החלומות הולכים אחר פה ואדם יכול לבטל בפירושו
 פתרון הספר כל סכל יעשה עצמו פותר ואין בזה אום חכמה ואינו
 בן שהרי יש ויש חכמה רבה כמו שאמר פרעה ליוסף אחרי הודיע
 אלהים אותך את כל זאת אין ככון וחכם כמון וכן אמר הכתוב על
 דניאל שהיתה חכמתו כוספת על חכמתו מה שהבין בפירושו חלומות
 יותר מהם שאמר והילדים האלה ארבעתם בתן להם האלהים שכל
 ומדע בכל שכל וחכמה ודניאל הבין בכל חוץ וחלומות שכראה אז
 מעלה רבה היא כיון שזכה הוא בה מה שלא זכו הם וכבר נתבאר
 בהקדמה שעל החכמה הזאת רמו הכתוב באמרו ואבדה חכמת חכמיו
 ובינת נבוכין תקתתרו וכיון שהדבר תלוי בחכמה אם כן לא כל הרובה
 ליטול את השם לפתור חלומות יבא ויטול אלא אחד מעיר ושנים
 ממשפחה תדע שהרי יוסף אמר הלא לאלהים פתרונים ואמר אלהים
 יענה את שלום פרעה והמוכן מדבריו אלו כי פתרון החלומות הוא
 ענין אלהי לא תושג אמתו רק אל אשר רוח אלהים בו כמוהו והנה
 ממה שאמרו שהולכים אחר הפה כראה הפך מצד שהחליטו המאמר
 על כל פותר יהיה מי שיהיה והיותו זה וקשה עלי לקבל כי את אשר
 האלהים עושה יגיד לאשר יחפוץ ומראה לו מה שעתיד לבא עליו
 בחלומות חזיונים ואם לא פתרוהו לו יתבטל הוראתו ואם פתרוהו לו
 ישתנה כספן הפותר לדברים אמרים הפך מה שדנו להראות לו ועוד
 יקשה שאיך אמרו שהולכים אחר הפה והרי אמרו ז"ל בב"ר על כי אין
 פותר אותם לפרעה פותרים היו אבל לא לפרעה שהיו אומרים לו ז'
 בנות אתה מוליד ושבע בנות אתה קובר שבע אפרכיות אתה כובש
 ושבע אפרכיות מורדות כך ולא מנינו שנתקיימו בו הפירושות ההם
 לפי שלא היה אמת מה שהיו פותרים לו וכן חלומות רבים שאדם חולם
 ופותרין לו מעין חלומות ואינו מתקיים כמו שפותרים לו ואין לומר
 שהחלום הוא בטל ואין לו פתרון שהרי הוסכנו שאין חלום בלא
 פתרון ואם כן הוא יש לדעת איך הולכים אחר הפה ועוד יש לשאול
 שאיך יתכן שחלום אחד בעצמו זה יפתור לו כך וזה הפך והלא אם יש
 אם חכמה החכמה אחת היא להם ומה שודע יודע זה וכראה שבעל
 התוספות רבה לתרן זה שכתב על מה שאמרו בגמרא כ"ד פותר
 חלומות

מלומות וגומר כפייה לר"י דמזל שעת הלידה גרים ואין הדבר תלוי
 בחכמה וכל זה איננו שיהיה לי להתייר זה הספק בכל עת
 אשר איני רואה מדבר ה' יקר בזמן הזה אין סוון כפתור ואיש בכל אה
 לא מצאנו שיפתור מלומות ויתקיימו כל דבריו ואם הענין תלוי במזל
 היה ראוי שימצאו עתה מי שיתקיימו כל דבריהם כימי עולם וכשנים
 קדמוניות כי הגבלים חוזרים חלילה לעולם ואין אפשר שבימים
 ההם ימצאו כל כך פותרים מלומות בעיר אחרת שיהיה מולם טוב
 להתקיים כל דבריהם ככל אשר יגזרו ולא אחד בהם שיהיה מזלו רע
 ובזמן הזה הן רבים עתה עם הארץ אם יש אחד אין שנים גם בן ואם
 אין לו שיהיה מזלו טוב ויתקיימו כל דבריו ועוד שכבר הוכחנו
 בחכמה שהדבר תלוי בחכמה גדולה ולא במזל :

הפריך הב'

בביאור שלשה הקדמות הנכרכות להתייר ואלו הן
 הקדמות הראשונה שיש לדעת שהמשפטים
 הנבזרות בפתרוכות הם לקחים מהקדמת ידיעת הענינים הפרטיים
 הנבזרים אל הקולם ומהם ומרמזותיהם ישער האדם כפי כמו ושכלו
 אין יפלו הענינים העתידיים לבא על הקולם ויסקיט רמזי הקולם עם
 מה אשר שכלו בזה וזה יאות לאנשים המקובלים להיותם אנשי ענה
 ותושה להאיר עיני הסכלים או הפתאים והם אשר ימצא בהם הכח
 המשער שבת המורה פרק לה"ב כמו שהיה באחיתופל כי כאשר יש
 איש בדבר האלהים כן כל ענת אחיתופל לדוד גם לאבשלום כי למה
 שהיה יודע ומכיר בהם ובעניניהם הקרובים והרחוקים היה כמו עבוס
 לשער מה שימך מהקריהם ולא יטא והנרבוני כתב כי בכח זה יתכן
 שהגיד שמואל לאהול את דבר האתונות וזהו רמז הכתוב ענת ה'
 לעולם תעמוד וגומר והכוונה כי מה שחייב שעצמו ית' תכון לעד
 הוא היות מתאבותיו עוברות ומפלות כל הדורות הנה האיש אשר
 יהיה בו הכח הזה יעבור בשכלו על סבות רבות מענינים קודמים
 והווים ומתאחרים אשר כולעו לו ויוליד מהם ענין כודק עם הערת
 רמזות הקולם כאמור וכדין שיהיה לו גם כן כח שכלו להבין משל
 ומליצה דברי חכמים ומילותם לשיצין רמזי הקולם על אמתתם על
 מה הם מורים ופכר יראה בעניני יוסף הכדיק שהיה חזק בכח המשער
 הזה ממה שהיה חריף בקנין הממונות ובעניני הספורות שהיה משער
 בכח שכלו איזה מהם יקר ואיזה מהם יזול שעל זה אמר שלמה המלך
 עליו השלום ויד חרוצים תעשיר ועל כן היה בזה מפליא לעשות
 ופוטפכרע ואשתו דואים הנלמתו הגדולה בכל אשר היה עושה בבית

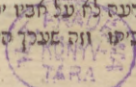
ובזה וכן כולד מעלתו בכס הזה מן העצה היעוצה ממנו לפרעה
 בענין התבואה באופן שקנה כל הכסף הנמצא בכל ארץ מצרים
 ובכחו זה פתח לשאר המשקים והאופים וזה שקרוב היה הדבר לפתור
 בחלומותיהם בשנה כי לך כנה הכתוב שניהם בחלום אחד וכמ"ע
 ויחלמו חלום שניהם רצה לומר שלפי הנראה לא היו שתי סלמות אלא
 חלום אחד וזה שמה שהיה רואה שהעוף אוכל המאכלים מעל ראשו
 דומה למ"ע המשקה ואין את הכוס על כף פרעה כי המלך דומה אל
 הנזר בעל הכנפים מלך העופות אמנם נמשך בפתרון אחד מה
 שקדם לו מחברתם והתחלפות שריתם והקרובה אשר להם אבל
 המלך שידוע הוא שהיה שר המשקים קרוב למלך משר האופים צמה
 שהיה תמיד לפניו על שולחנו כשהיה משקמו מה שלא היה ככנס שם
 שר האופים וגם בהיותו יודע הבדל מטאפיהם אשר עליהם הם
 כתפשים שפשיטא שהיה כולד ומפורסם לכל כמו שאמר שבהיותו שם
 עמהם אי אפשר שלא ישאל להם על זה והודיעו לו והוא מה שאמר
 ד"ל בב"ר רבנין אמרין שר המשקים זבוב נמצא בתוך פול"י פוטרין
 שלו ושאר האופים ברור נמצא בתוך גלוסקי שלו ה"ד מטאו משקה
 מלך מצרים לאדוניהם בתפשים אדוניהם רבו אביתר אמר בקאו
 להזדווג בביתו של מלך כאמר כאן מטאו וכאמר להלן ואין אעשה
 הרעה הגדולה הזאת ומטאפי עמי כאן ולזה שער בשכלו ובהשערותיו
 העוכה הראוי לכל אחד מהתפשים האלה שזה נמצא זבוב בתוך כוסו
 ראוי הוא למחילה לפי שלא היה לאל ידו להשמיד מזה ומה לו לעשות
 שהזבוב הוא שפסל מעצמו ולזה גזר שסופו לשוב לאומנתו כמשפט
 הראשון אבל שר האופים נמצא ברור בתוך פתו כבר היה יכול
 להזהר באומנתו שלא יבא לידי פשיעה כזה ולזה גזר שסופו לבלבא
 וגם שלשה ימים שאמר יוסף יתכן שידע ששאר הלילה שלשה ימים
 והיה דרך המלכים שיעשו משקה ליום הלילה שלהם ככל שנה ויקראו
 לכל עבדיהם ויתנו להם מתנות ומאזות ויביאו כל מי שהוא בבית
 הקוהר מי לחיים זמי למיתה הרי יוסף מתוך הכרתו בשאר העבדים
 הכיר הבדל פתרון אלו הסלמות וכן דרך כל חכם פותר אמתו ובפרק
 הרואה אמר ליה ההוא גברא לרבי ישמעאל סזאי לאמר לי שבק לך
 אבוק ככסי בקפודקיא אמר ליה אית לך ככסי בקפודקיא אמר ליה
 לא אזיל אבוק לקפודקיא אמר ליה לא אס כן קפא כשוכה דיקת
 עשה זיל סזי קפא דריש עשה סזאי מלאה זוזי אזיל אשכח סזי
 מלאה זוזי עד כאן וכינחא מזה בב"ר כנוכח בשער הראשון פתרון

פתרון חלומות

וזמדרש איכה פסוק ראשון חד כותי עבד עבמיה מפסר חלמין אתא
 חד לגביה אמר סמית בחלמין זיתא משקה משחא אמר ליה זיתא כהור
 ומשחא כהור את סמי כהור ככהור סגי אמר רבי ישמעאל בר יוסי
 תיפח רוחיה דההוא גברא אמיה הוה סכים פיר' בועל כמ"ד
 והאדם ידע אתא סרן אמר ליה סמית בחלמי עיבי חדא בלעא
 סברתא אמר ליה ההוא גברא סמית כהור ככהור סגי אמר רבי
 ישמעאל תפח רוחיה דההוא גברא תרין בכין אית ליה וחד מניהון
 סכים לחבריה אתא סורן אמר סמית בחלמיה דבלעית חד כוכב אמר
 ליה ההוא גברא סמית כהור ככהור סגי ככבא כהור ואת כהור הא
 כהור על כהור אמר ליה רבי ישמעאל תפח רוחיה דההוא גברא
 יהודאה קטיל ומן הדין קרא יליף לה רבי ישמעאל דכתיב הבט כא
 השמימה וספור הכוכבים אתא סרן אמר סמית בחלמי דהוה לי
 תלת עיכין אמר ליה סמית כהור סגי אמר ליה רבי ישמעאל תפח
 רוחיה דההוא גברא אפוי הוא תרין דידיה וחד דתכורא עד כאן
 הנך רואה בעיניך כי הסכס עיניו בהכרת החולמים ומעשיהם
 ומלאכתם כי משם יבא אורה לפתרוכותיו ולכן אמרו במאמר הראשון
 שרבי ישמעאל שאל תמלה קורות האיש החולם ואחר כך הבין פתרון
 חלמו על דרך הרמז והסידה וכן במאמר השני מתוך שהיה מכיר
 פרטי החלמים ומלאכתם ועיכנס היה מבין פתרוכי חלומותם

ההקדמה הב'

היא שיש לדעת שיש לכל חלום הוראות
 רבות משוכות זו מזו לרעה ולטובה על
 ענין א' ועל ענינים רבים וזה שאמר יוסף למרעה הלל לאלהים
 פתרוכים פתרוכים רבים דוקא כקט כי ראה בו פתרון לשעה ולדורו
 גמזו שידוע מדר"ל וכראה לי שלה רמז שלמה המלך עליו השלום במה
 שאמר כי בא חלום ברוב ענין רצה לומר כי לא על ענין א' והוראה
 אחד לבד בא להורות אלא בא בהרבה ענינים וכן במא' שפירשו אחי
 יוסף בחלמו אשר ספר להם שתי פתרוכות כמו שאמרו המלוך תמלוך
 עליכו אם משאל תמשול וגומר וזה שאלו לו אם פתרון חלמו הוא
 שמלוך ימלוך עליהם ממש או הוא משל בהם לרמוז על ממלכת אחרים
 וכל השתי פתרוכות כתיקיימו בו משל עליהם ועל ארץ מצרים גם כן
 הוכחו שפתר הוא עצמו אמר כך זה הפתרון השני להסיר המשטמה
 במלכס באמרו וישימכי לאב לפרעה וגומר וזה שהמשא אמר שהיה רומז
 על מה שצמחו לו לפרעה לא על אביו יעקב והירמ אמר שהיה רומז
 וכל שצמחו אדון לכל עשו וזה שערך הירמ אל המשא הוא ערך בית

פרעה אל פרעה שכוה שהשמש מאיר ומזריח על הירח ובלעדיו אין לירח אור כלל כן הענין בעצמו האדון אבל הבית שהאדון הוא המאיר ומכהיג את הבית ובשגבילו בתמלא כל הבית אורה ובלעדיו אין הבית כחשבת לכלום ויש אומרים ככבים הוא רמו אל ארץ מצרים אולי שלא היו בכלה אלא אחד עשר שרים והוא מושל עליהם או כל עיירות שבה אינם אלא י"א והוא מושל עליהם וזהו שאמר ומושל בכל ארץ מצרים וכן תמצא ואחד עשר ככבים משתחיים לי בגמטריא אלו הם רומזים אל ומושל בכל ארץ מצרים כמצא אם כן שטבע החלום סודל פתרוניס רבים וכבר נודע ממדרשי החכמים שדורשיס פתרוניס רבים בחלומות המשקה והאופה ושאר החלומות

וכאן אין מקום להאריך

וההקדמה הג'

הוא שאפשר המכא חכם גדול פותר אמתי שיבין כל הזראות החלומות על צורדין ויבדק בהם ולא יטא רחוק רחוק הוא מי ימצאו כי לעולם יטעה ולזה אין לאדם לסמוך על עצמו לפתור חלומותיו אלא יבין את פותר שלמד בחכמת הפתרון וממנו ידע הפתרון כמו שכתבאר זה בהקדמת זה הספר

הפרק הג'

הנה אמר כל אלה הדברים הוא מצואר שאין הכוונה בזה שאמרו ז"ל כל החלומות הולכים אחר הפה שיוכל הפותר לבטל ההזראות האמיתיות הנרמות בחלום ולפתור לו הפך ההזראות ההן אבל הכוונה לדעת אחד משלשה פירושים כמשכים משלשה ההקדמות שאמרו הפירוש הראשון כמו מן ההקדמה הראשונה וירצה שענין פתרון החלומות הולכים אל שאלותיו ודברו של פותר שזאל לחולם ומודיע לו עניניו כדי שיהיה יבא משפט נודק בפתרונו בשערית כח המשער שלו ויהיה פה כמצי שם פה וזה היה ענין כל דבר פותר חלומות שהא' היה מכיר מהוול' מה שלא היה מכיר האחר ולכך היה פותר לו חלק מהחלום שלא יתיר האחר הפי' הב' הוא שרבו בזה שכיון שבכל חלום יש בו הזראות רבות כפזכר הנה אף על פי שיהיה האדם בקי בחכמה וזו אי אפשר שיבין כל ההזראות כלן אבל יבין ויפתור אחת או שתיים מהם והשאר לא יבינם ולא ירגישם ולזה החולם לא יתן אל לבו שא אל הפתרון שפתרו לו וכשיתק' מה שפתרו לו יכיר בקיומו וידע כי זהו קיום חלום פלובי שחלם ובוה הפתרון יורגש החולם אבל שאר ההזראות הנעלמות אף על פי שיתקיימו לא יורגשו לפי שלא קדמה הודעה מהם וכבר היה

אפסר שיפתיר לו פותר אחר הוראה אחרת וזלעת ותהיה אמתית ויהיה
מורגש הפתרון ההוא ולא האחר וזהו מה שהולכים אחר הפה ואפסר
שלוה כוונת גס כן ו"ל באמרם אין מלום בלא דברים בטלים והם
הדברים אשר לא ידע להם הפותר עכין ואותן ההוראות הנכונות בו
אשר לא הבינם הפותר כל אלו הם דברים בטלים שזיון שלא כודעו
בטלים הם כאלו לא היו באשר אמרבו אם כן זהו פי' כל התלמות
הולכים אחר הפה כלומר כל התלמות אין אדם מכיר מהם אלא מה
שפותר הפותר עליו אבל השאר אף על פי שזכרנו בו הרי הוא כאלו
בטל ובוה אס כן הולכים אחר הפה וזה עכין כ"ד פותר' תלמות
שכל אדם מכיר אדם מההוראות והפי' הג' כמשך מן ההקדמה הג'
ורובה לומר א' תהי חכם בעיניך וא' בינתך אל תשען לפתור תלמותיך
כפי העולה על דרך כי י' ש' כך לדעת שהמלום אינה הערה אלא אחר
הפתרון שזכרנו אין המלום כלום והרי הוא כאלו לא נמלט וכמו
שאמרו כל תלמיא דלא מפסדי' בו' וזה שאמר כל התלמות הולכים
אחר הפתרון וכשמודיעין לאדם איזה דבר על דעת הפתרון מודיעין
לו הרי לך בזה ג' פי' כלם ככוסים למבין וישנים באופן שלא יתקייב
בזום אחד מהם אום אחת מהקושות שהקשיבו בפרק הא' ובכן יתבאר
גם כן כי מה שאמר במאמר הג' כל תלמי' דלא מפסדי' כאגרתא דלא
מקריא אין הכוונה שזם שתק לא יתקיים כלל אבל יתקיים והוא לא
ירגיש וכן במדרש הזהר רבי טייא ורבי יוסי הו' שמי קמו' דרבי
שמעון אמר הא עבן כל תלמיא דלא מפסדי' כאגרתא דלא מקריא
א' בגין דאיתקיים ואיהו לא ידע או דלא יתקיים כלל אמר להו'
דקיים ולא יעידע דהא ההוא תלמיא עליה ואיהו לא ידע אי
יקיים או לא יתקיים וכן כראה מהמשל הזה שמשלו כאגרתא דלא
מקריא שבזכותו היא זה שאמרו עליו לא זולת זה שזכר שהכתב הזה
הוא ממקום אחר אם מודיעין לו בו להאמר מדבר פלוני אפסר
שיגע לו כזק ממנו או שמודיעים לו את הדבר אשר בו יוכל להגיע א'
פועות מה הנכח אם הוא לא פתח הכתב הזה או שפתח ולא הבינו ל' א'
יוכל להאמר ולידע את הדבר שמודיעים לו ואין ספק שלא יזכר
הדבר ההוא להתקיים באביל זה אבל על כל פנים יתקיים והוא לא
ידעו כן הדבר בעצמו אבל התלמות ועם מה שזכרנו יוכן גם כן
מה שאמרו במדרש אמר רבי יוחנן כל התלושת הולכין אחר הפתרון
פון מן היין שיש אותה וטוב לו ויש אותה ורע לו תלמיד חכם טוב לו
עם הארץ רע לו שלפאורה כראה שיש להקשות עליו דהא גופא קשיא

אמרת ד"ן אינו הולך אחר הפתרון והלד אמרת תלמיד חכם שאתה
 וטוב לו עם הארץ שאתה ורע לו והרי זה פתרונו ואם תאמר דהכי
 קאמר דבכל הסלמות יש כח ויכולת בסותר להפכו לכל אשר ירצה
 מן ה"ן שעל כל פנים זה פתרונו ולא יוכל להפכו יקשה מאד
 דמאי שנא י"ן מכל שאר הסלמות ועוד דהרי כאלה רבות פרק ה"רוא'
 שאמרו בו חלוקים כאלו כגון. תעול באתרא דקרו ליה שורכא בעשה
 לו שורה באה ובאתרא דקרו ליה שורכא בעשה לו שפוי רע' וכן
 עבדים לבנות צ"ן בעתן צ"ן שלא בעתן יפות שחורות בעתן יפות שלא
 בעתן א"ן יפות' ובדמוכים אמרו בהם א"ן תלמיד חכם הוא ינפה
 לחכמה וא"ן עם הארץ הוא ינפה למנות ולא כאמר מפני זה שא"ן
 הולכים אחר הפתרון שהרי אמרו שם כל הסלמות הולכים אחר הפה
 אלא על כרחך יש לך לומר שא"ן הכוונה פפאטור אלא שיש לפרשו כל
 אחד מן' פירושים שאמרו א"ן לפי' הראשון הכי קאמר כל הסלמות
 צריך הפותר לדעת עניני הקולם ולזה צריך שקודם שיפתור שיאמר
 זה מהקולם ולפי תשובתו יפתור אבל בקולם הזה אין צריך דבר אחר
 אלא שידע א"ן הקולם תלמיד חכם או עם הארץ ובידיעה הזאת לבד
 יפתור לטוב או לרע' וכן לפי' הב' הכי קאמר כל הסלמות יש להם
 הוראות ופתרוני' רבים באופן שהגבוי מהם הולך אחר מה שיפסמיהו
 מפתרונם מן ה"ן שהוא אין לו אלא הוראה אחת והיא זאת שא"ן
 תלמיד חכם הוא וגומר וא"ן לפי' הג' ירצה כל הסלמות צריך אל
 פתרון החכם הפותר היודע חכמת הפתרון כדי שהוא עם חכמתו
 והשערותו יבחין כל הדברים ומה שיפתור הוא יתקיים על כל פנים
 מן ה"ן שא"ן צריך חכמה והבחנה אלא זו שא"ן תלמיד חכם הוא
 וגומר ולזה כל אדם יכול לעשות עמו פותר לחלוט הזה סוף דבר
 למדכו מדבריהם שכוונת חז"ל במה שאמרו כל הסלמות הולכים אחר
 הפה אינה שיהפכו הפותרים הסלמות לפי רצונם אלא צריך שיפתור
 לו הפותר א' מההוראות האמתיות לא מה שיודמן לו וזה שאמרו
 בגמרא והוא דפתר ליה מעין חלמיה רובה לומר שצריך שיהיה הפתרון
 מסכים עם הקולם ויורה צדקו אליו בעל החלו' שא"ן פתור מה שזודמן
 לו שלא על דרך האמת אין ספק שלא יתקיים ולכך לא כתק"ימו
 פתרוכות המרטומים אל פירעה וכן כתב והפכים הרל' ב' ז"ל בסוף
 פרשת וישב ובראש פרשת ויהי מקן בתועלות החמישית שא"ן כח ביד
 הפותר להטות הקולם לכל אשר ירצה וכן הסכים רא"ב בע"ז ל' ולפי'
 שהבין מדברי רז"ל כפאטור כתב שמ"ש רז"ל ש"ה"ה הפ דברי ימיד

פתרון חלומות

ונבליס על מות אשה ואם קרה לה שבכעמים הראשונים באת אצל
 פותר אחר ובאחרונה אצל אחר ידמה שזכו הפותרים גורם ואינו כן
 רק שהם לומדים ענין מעבין והתלמידים ודאי פתרו האמת כפי
 הנראה להם שהיה מורה המלום ומה שאמר להם רבם קטלתון גברא
 הוא לומר שלא היה להם לבשר רע בזה האופן לפי שעתה כשידע
 האשה שהבעל עתיד למות מקליו זה על כל פנים בודאי שלא תשים
 כל כך השתדלות להבילו כמו אלו היתה סבורה שאולי ימים וזה יהיה
 סבה שימות ואלו היתה משתדלת להבילו אולי לא היה מת ובבחינה
 זאת הרי הוא כאלו הם המיתוהו וגם כי הבעל עצמו כשידע כן ימות
 לבו בקצרו והדמיון ימהר להמיתו וזהו קטלתון גברא והנכון להם
 היה לומר זהו הוראת המלום אבל אתם שזכו אל ה' והשתדלו לרסק
 הסע הזה מכם אבל צאמרו להם סתם אולי חשבה שכבר נכתב
 ונחתם במדעת המלך ה' ואין להשיב ולא תשים השתדלות כלל והם
 לא דקדקו בכל זה אבל חשבו שהודיעו להם שכנזרה גזרה מן השמי'
 הם מעבמם שימו השתדלות ויבקשו עליו רחמים ויזומו ויתפללו לה'
 שיציל הגזרה ומפני כל זה אבי אומר שכשבא אדם לשאול פתרון
 על חלום ראוי לומר לו האמת מה שנראה לו ואם רע הוא יודיעו
 אותו שישתדל להרחיקו ויבקש עליו רחמים ואם טוב הוא שישתדל
 לקיימו * זהו הכלל העולה מסברתי זאת מסכמת עם האמת כפלתי
 בה אמרי עיון גדול עם העפרת דברים אשר בשער כ"ט מספר עקיד'
 יצחק להר"י עראמה ז"ל אלא שאמרי כן ראיתי בספר הזהר דברים
 אשר לא כן נראה מהם אדרבא נראה היותם בלתי מסכימים עם
 הנאמר הנה ואלו הן אמרו בפרשת וישב ויהלום יוסף מהכא לא בעי
 ברנש למימר חלמא בר לההוא ברנש דרחים ליה זאי לא איהו גרים
 ליה דאי ההוא חלמא יתהפך לגווכא אמרא איהו גרים ליה לסלקא תא
 חזי דיוסף איהו אמר חלמיה לאחוי על דא גרמי ליה לחלמיה עשרים
 ותרין שנין לאתעבבא רבי יוסי אמר מכא לן דכתיב ויוסיש עוד שפא
 אותו דגרמי ליה קטיגוריין בדא מה כתיב ויאמר אליהם שמעו כא וגו'
 דבעי מניה דישמעון ליה ואיהו אודע להו ההוא חלמא דחלמלא
 אינן אתהפכו ליה לגרמיה כגוכא אמרא הכי איתקיים ואינון אתיבו
 ואמרו המלך תמלך וגו' מיד אמרו ליה פושרא דחלמא וגזרו גזרה
 ובגין כן ויוסיש עוד שפא אותו עוד שס"ט כתיב אותי השיב על
 כבי ואותו תלך מכאן דחלמא אזיל בתר פושרא השיב על כבי מאן
 אלא דא יוסף ואותו פלה בהקוא פושרא דפאר ליה הנה נראה כפי'

ואלה הדברים שאין לנו מנוס מלהקדים ולומר שיש כח ביד הפותח
 להפוך המלום משתרכו האמת ולפי רצונו יפתרכו וכן מן הגמרא
 והמדרשות שמביא לעולם ראיה מן הכתוב שאמר כאלו שתר לנו כן
 היה למשמע שאם היה פותר להפך היה מתקיים גם כן וכל זה הפך
 כל מה שהראנו בפ' בזה אבל בהסתכלות הטוב פכמיות דבריהם
 הנה הם מאמתים כל מה שאמרכו וזה ברור אמר אנדע תכלית המצא
 זאת ההולעה שהיא נמצאת בעבור ההשגחה והשמירה כמו שכתבתי
 ואמר אנדענו הוא מבואר שבאשר יתלים המלום מלום אחד שרנו
 להראות לו בו הטוב הנכון לבא לו והלך אל אויבו שיפתרכו לו ידוע
 שבו יטה לפתור לו לרעה ואף על פי שלא יטה אל לטובה הוא לא
 ירבה לומר לו האמת אלא יפתרכו לו לרעה ועם זה כיון שלא ידע
 הטוב הנכון לבא עליו לא ישתדל בסבות העוזרות להביא מביאותו
 ולכן אפשר שיאבד הטוב ההוא בענין רע ולא יגיע לו ואם יגיעו
 לא יגיע ביאותו שפע שהיה מגיע אם היה משתדל בסבות העוזרות לו
 ולא עוד אלא ששפתרון הרע השקרני אשר פתר עליו אויבו יאספהו
 לאמתו וישתדל להרמיקו ממנו וידוע שיהיה השתדלותו לבטלה וזו גם
 כן רעה מולה אבל כשי'ך לאוהבו פשיטא שיפתור לו האמת הן לטוב
 הן לרע כדי שישתדל לקרב את הטוב ולהרמיק את הרע ולזה אמרו
 דלא לימא ברכא שלמיה אלא לההוא דרמיס ליה שאם יאמר אותו
 לאויבו איהו גריס דיתהפך לגוונא אמרא לפי שיפתרכו לו לרעה ולא
 יוכל להשתדל ולקרב הטוב הרומז ואולי הטוב ההוא הראוי לבא לו
 יתהפך לרע לו בהשתדלו למה שאין כריך כדי להגלים מה שפתרו לו
 כל שכן שאויביו היודעים פתרכו הטוב ישתדלו גם כן להרמיקו ממנו
 וזהו שהביאו ראיה על זה מיוסף דאחיה גרמי לסלקא שלמיה עשרים
 ותרתי'ן שנים לאתעבב וזה שיוסף רבה לדעת פתרון המלום מאת
 בהיותו בשל' עמם ובעא מביהו דישמעון ליה והם הטיבו פתרונו המלו'
 המפורסם ומפני שהיו שוכנים אותו היו רוצים לפתור לרעה הם היו
 מובאים טעם המלום לסבלו ולזה תקנו כוונתם כיד האפשר להביאו
 ולומר שאינו מלום נודק ויוסף הנדיק בתום לבבו ובנקיון כפיו אשב
 שאינו הכאמנים אמרו לו אמת בכל דעתה ולזה לא השתדל בסבות
 העוזרות מביאות המעלה ההיא המורה המלום אדרכא אמו השוכנים
 אותו ויודעים אמתות פתרכו הטוב הקדיבוהו אל הצרות שכתבנו
 לבא עליו עד שנתרסק וכתעבב מלהתקיים כ"ב שנים כי לולי כן לא
 היה מתעבב כ"ב מלהתקיים ואם לא זה הפירוש שאמרכו אין ללאו

פתרון חלומות

הוא אדם הנבנה כי איך גרמו אחיו לעכב אותו חלום מלהתקיים כ"כ
אבל האמת הוא מה שאמרו שמפני שלא היה בחלום ההוא ההשתדלו
ההכרחי לכל חלום כ"כ שנים וכמעט אבד זכרו אם לא חסדי
ה' עליו שהשתדל בעבורו וכבר מצאתי להר' יוסף' נחמיאש ז"ל
שכתב בפירושו לתורה פרשת וישב בשם רבינו יעקב בן הראש ז"ל
ענין קרוב מאל למה שאמרת בזה וזה שהוא הקשה שכיון שכל
החלומות הולכים אחר הפה למה לא כתבטל חלום השמש והירח בנער'
אביו שאמר הבא כבא ופירך שכבר כתבטל בזה שכתעכב שאם לא
היה גוער בו היה מתקיים מהרה ועכשיו על ידי גערתו כתבטל
מהמהירות וכשאר באיסור ועכוב וזה מקיים למה שפירשנו ועוד
אמרו בלשון הזהר שאם אחי יוסף היו חכמים וערומים להרע לכיון
ולמכא באותו חלום איזה פתרון רע ומר היה יותר טוב להם להשלים
כוונתם לפי שבהיותו משתדל בזה שלא היה צריך לו אולי היה כופל
מעצמו אל פח יוקשים ככזכר ובשביל שלא מצאו לאל ידם לעשות זה
שלא יהיה כדגשת שאתם לו הוכרכו לבקש ככלים וערממזית ולגלות
שאתם אליו וזה שאמר ויוסיפו עוד שכל אותו ומה שאמר על אותי
השיב על כפי על יוסף והביאו ראיה מוהי כאשר פתר לנו הוא עצמו
מה שאמרו שהודעת הפתרון הוא התקלת הקיום שבידיעתו משתדל
החלום להשלימו ואם כן הוה ליה כאלו הוא קיומו

השער הח' לבאר הכרת זמן קיומן והוא יחלק לב' פרקים

הפרק הא' לבא' הטעם שהחלומות מהם מתקיימים מהרה ואחרים מתאחרים מלהתקיים

הפרק הב' לבאר האות והסימן אשר בו נכיר החלום אם יתמהר להתקיים או יתאחר

הפרק הג' לבאר שאי אפשר בשום חלום שיתארך זמן קיומו יותר מכ"ב שנה

הפרק הא' הנה ידיעת הטעם בזה תלוי בידיעת תכלית המבא זאת ההודעה וכבר כתבאר וכשנדענו

הוא מבואר שלנדיק מקדימין להודיע לו הדבר שרובים להודיעו כדי
שיהיה לו פנאי להשתדל להגעת הפתרון ואם כן חלומותיו מתאחרים
מלהתקיים אבל לרשע אינו כדאי להקדים ולהודיע לו זה שאם כשהלכו
הוא קרוב שלא יהיה לו פנאי כל כך להשתדל ואם כן חלומותיו
מתמהרים להתקיים וכן לפי הערך איש איש כפי מעלתו ומדרגתו וכן

במדרש הזוהר אמרו אי זכאה איהו ברכש כשמתיה סלקא לעילא
 וחמת מה דחמת ואי לא איתאחדת בההוא סטרא ואז מודיעים לה
 מילין כדיבן או מילין דזמיבין למיתי בזמן קריב וכבר יסתייע הענין
 הזה עוד מן החלומות הנמנחים בכתובים שבכלם ראינו שזה דרכם
 שחלומות הרשעים כלם נתקיימו מהרה וחלומות הצדיקים נתאחרו
 שהרי אותו האיש הרשע שהיה מספר לרעהו חלום והנה לליל לחם
 שעורים מתהפך במחנה מדין וגומר נתקיים בו ביום מה שפתרו עליו
 אין זאת בלתי אם חרב גדעון וגומר שנאמר ויבא גדעון ראש
 האשמורת התכונה וגומר וכן חלום שר המשקים והאופים נתקיימו
 לב' ימים וחלום פרעה לא הגיע עכזבו לו' חדשים וחלום נבוכדנצר
 לשנה אחת שנאמר לקצת ירחין תרי עשר וחלום יעקב שהיה נבואי לא
 נתקיים בלו עדין לפי שבו נרמז כל מה שהיה עתיד לבא על בניו כמו
 שמבואר למבין וכן חלום יוסף לא נתקיים עד כ"ב שנה כנזכר לעיל
 וטבע ההודעה בעצמה מאמת זה הכלל גם כן וזה שיזתר ענין גדול
 הוא לדעת מה שיקרה אחר מאה שנה מלדעת מה שיקרה אחר שבע
 שנים אם כן ראוי שלא לש יודיעו לו ההודעה הזויתר שלמה ולחסר
 ההודעה שאינה כל כך שלמה וכבר כתב הר"ב בסיימן מ"י ענין
 מסכים לזה וזה שהוא הוכיח שההודעה בדברים הנופלים תכף היא
 חסרה מההודעה במה שלא יפול תכף וזה שההודעה השלמה היא
 במה שיפול תכף ובמה שלא יפול תכף ואם כן תהיה ההודעה במה
 שיפול תכף לבד ידיעה חסרה מכל שאינו יודע מה שלא יפול תכף
 וידוע שהמגיע לו ידיעה במה שלא יפול תכף יגיע לו גם כן במה
 שיפול תכף כענין בחלומות המגיעים בהקץ אינו מגיע במה שלא
 יפול תכף ועוד שההודעה במה שיפול תכף מגעת בקלות יותר כמו
 שנראה אנשים רבים יגיע להם פחד חזק בהיותם קרוב לרע הנכון
 לבא להם כאלו היתה להם ידיעה מה במקרה שהוא אבל יגיע להם
 ממנו פחד לבד כמו שקרה בחלושי הראות שלא יראו להבית הנר אבל
 יראו אורה

הפרק הב

לבאר האות והסימן אשר בו נכיר החלום אם
 יתקיים מהרה אם לאו ונאמר בזה שהנה

ראיתי כתוב בשם חכם אחד כי הענינים הנראים יוס' א' או ב' או ג'
 או ד' יקרו מהרה או באותו יום או תוך שלשה ימים ואם ביום ה' או
 ו' לא יהיו כ"כ מהר וביום ז' יבואו באסור זמן ואחרים אומרים כי
 ראוי להבין טבע המזל ותנועת הלככה מהרה במהלכה והיא במזל

פתרון חלומות

מתנועע יורה כי באותו יום עמנו יתקיים ואם היא מאוחרת במהלכה
 ובמזל קיים ובפרט גדלי יעבור זמן רב כמספר המעלות אשר תעבור
 הלככה לתשלוס אותו מזל או כמספר המעלות אשר הלך הלככה במזל
 תתן ימים או חדשים או שנים וכו' תמצא התיחסות כפלא בענינים
 הבעשים בזה העולם עם התנועות השמימיות כי ברוב תמצא בעניני'
 הגדולים והחזקים שהלככה אז במעלות קיימים ומאוחרת ובענינים
 הקלים כמצאת מהרה ובמזלות מתהפכים ובענינים אמצעיים במזלות
 בעלי ב' גופות עד כאן אבל לפי שמעטים הם המבינים בשלמות
 מהלכי הכוכבים וגם שלא בזה בלב ראוי להביט לכן ראוי לתת בחיבור
 אחרות והם ד' האחת כי כאשר ראה החולם את חלמו בראיה ברורה
 באלו היא בהקיץ עד שכאשר יקץ הוא זוכר כל מה שראה ולא כפל
 מכל דבריו כלל אלא כלו כזכר הנה אז נדע כי אותו החולם יתקיים
 מהרה ואם יראה החולם בראיה בלתי ברורה עד שכאשר יעיר משנתו
 לא יזכור לו מאומה מכל מה שראה והיא אצלו כלא היה אז אותו
 החולם לא יתקיים כל כך מהרה אבל יתקיים באורך הזמן ואם היה
 הראיה באופן אמצעי עד שקצתו יזכור וקצתו ישכח אז יתקיי החולם
 לא מהרה ולא באסרוכה וכן לפי הערך אם מעט ואם הרבה והשכל
 אומר להיות כך כי הדבר שהוא רחוק מן האדם לא יראה מראשו
 בברור כמו שיראה הדבר הקרוב אליו וגם כדמות ראייה לזה מחולם
 כבוכדנצר כי לפי שלא ראה החולם בראיה גמורה עד שכשתכח ממנו
 ולא ידע מהו לכך לא נתקיים עד שעברו כל כך מהשנים וחלום הב'
 וחלום פרעה שהיה בראיה ברורה עד שזכרו לפותרים לכך נתקיימו
 מהרה שנאמר בכוכדנצר לקצת ירחין תרי עשר ה' שני השבע
 ה נחילו מיד אחר מכוי יוסף וכן בשאר המשקים והאופים וביחינה הב'
 כי כשיחולם החולם ההוא ב' או ג' פעמים אז נדע שיתקיים מהרה
 וכשלא יחולם החולם אלא פעם אחת אז לא יתקיים כל כך מהרה עד
 כאן גם לזה כדמות ראייה אחר יוסף לפרעה ועל השנות החולם
 פעמים כי כיון הדבר מאת האלהים וממהר האלהים לעשותו וחלומו
 יוסף וכבוכדנצר לפי שלא ראו אותם אלא פעם אחת לא נתקיימו עד
 אחר זמן רב והסכם אמונא"דוש אמר בחינה שליטת והיא שיש להביט
 לשעה כמה שעות קודם היום הוא שכל עוד שיתקרב א' הבקר יתקרב
 זמן קיומו עד שנתן לכל שעה חדש כי אם יחולם שלשה שעות קודם
 היום יתקיים ערך שלשה חדשים וכן כפי רב ומעט ומצאתי לו סימן
 בב"ר אמר רבי יוחנן כל חלום שהוא פסוק לבקר מיד הוא בא ולכך

באן שהיה סמוך לבקר כתיקיים מיד ולהלן שהיה מצערב כתארך ע"כ
 ובריך עיון מכיין להם סלומות פדעה היה סמוך לבקר ואל נבוכדנצר
 בתחלת הלילה נכראה שיבא להם לומר בן מדאמר בפדעה אחר הסלו'
 הראשון וישן ויסלום אנית וכתיב ויהי בבקר ובנבוכדנצר לא כתיב בן
 אלא אדרבה אמר ותתפעם רוחו ושנתו כהיתה עליו כראה שיבא כל
 הלילה כרדס ומחשב עליו ובסלום יוסף לא כתיב בן אס בן כראה
 שהיה בתחלת הלילה ולכן כתארך ועוד במיכה ה' והיא העקרת אש
 ראוי להשיג לעולם איכות העבין הנראה ויסו אל הסולם אס אפשר
 להתקיים מהרה אס לאו והבמיכה הזאת לקוסה מכא השערות הפותר
 שביארנו בשער שעבר ואס פירשנו שבמיכה זו הכיר יוסף שיתקיימו
 סלומות שר המשקים והאופים תוך שלשה ימים לפי שידע שנשאר ליום
 הלילה שלשה ימים וכן בסלומות יוסף ראוי היה לפותר להבין מטבע
 ענינם שלא יוכלו להתקיים בזמן קצר עד שיכנו

הענינים והאכאים לקיומו :

הפרק הג' לבאר שאי אפשר בזום סלום שיתארך קיומו יותר

מכ"ב שנה גרסינן בפרק הרוואה אמר רבי לוי
 לעולם יצפה אדם לסלום טוב עד כ"ב שנה מנא לן מיוסף דכתיב
 אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה זגומר וכתיב ויוסף בן
 שלשים שנה בעמדו לפני פרעה מן שבעים עד תלתין כמה הוי תלת
 סרי ושבע דשבעא ותרתי דכפנא הויין עשרין ותרתי עד כאן הכה
 בוונת המאמר הזה היא ברורה שכל להודיענו שתי הקדמות אמתיות
 בפתרון הסלומות הראשון מה שכתב הר"ב ב"ב בספר מ"י שהסלומות
 לא יהיו כי אס מהדברים אשר יקרו עכף לא מאשר יהיו לעתים
 חסוקים ולזמן רסוק והחוש מסכים לזה שרוב הפעמים יארע לאדם
 מעין מה שחלם סמך לסלומו בזום הסלום או בזום הבא אחריו כי אין
 אנו כדאי להקדים לבו הקודעה יותר מזה והקדמה הב' שאף על פי
 שפעמים יתארך איזה סלום מלהתקיים לא יעבור מלהתקיים יותר
 מכ"ב שנה ויש לשאול על זה כי מכין להם שלא יהיה סלום שלא יתארך
 מלהתקיים יותר מזה שאף על פי שנמצא סלום יוסף לא כתארך יותר
 מכ"ב שנה מי יאמר שלא ימצא סלום בעולם שלא יתארך יותר כי אולי
 סלום יוסף היה מן המתקיימים מהרה או לפחות היה אמנעי וכבר
 ימצא סלום שיתארך יותר ועוד שהרי מבינו בפי' סלומות רבים שלא
 פתקיימו עד שנים רבות כסלום שר המשקים לפי הפתרוכות שפתרו
 ו'ל וסלום נבוכדנצר שעדין לא התקיים כלו ובריך עיון ועוד יש

פתרון חלומות

לראות בזה מה שאמרו חלום טוב אם נקט דוקא טוב אבל חלום רע אפשר שיתארך יותר או כאמר ללאו דוקא נקט ואם כאמר דדוקא נקט טוב ואינו כן ברע שהוא אפשר שיתארך יותר בוכל לומר שהטעם בזה שבחלום רע הב"ה מאריך אפיה אולי יחזור בתשובה ויבטל גזרתו אבל בחלום טוב הב"ה ממחר לקיימו כי גדולה מדה טובה ממדת פורענות ולא יבטלו הטוב כי אפילו על תנאי אינו חוזר כל שכן שלא על תנאי: כאלם זה השער עם שאר שערי החלק הזה ת"ל:

החלק ה' בראיתם מה מורה כל אחד מהם בו אכתוב כל

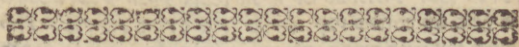
פתרוני החלום הכמנאים בספרים וכדי שאות' כל דבר בשם אומרו אודיעך השדות אשר בהם אלקטה והם ראשונה דברי רז"ל מה שהזכירו בפרק הרואה שנית דברי רבינו האי גאון ז"ל שחבר שערים בפתרון החלומות שלישי פתרון חלומות שמנאית מיוחסים לרש"י ז"ל רביעית ליוסף הנדיק חמישית פתרוכות מיוחסים לדניאל איש חמדות ואמרו שחברם בבבל בימי נבוכדנצר לפי שהיו מתחכים לו העם להודיעם והוא מלא משאלות לבם ועוד מנאית פתרוכות כעתקות מספרי אומות ועוד מנאית פתרוכות רבים לא ידעו מי כתבם וכראה לי שאלה ואלה דברי חכמים הם אלא שיסקו אותן לאנשים ראומים ומפורסמים בחכמת הפתרון איך שיהיה דברי כלם אכתוב ואחבר כאן ואודיע בכל אחד שם הכותב בסוף כדי להזכיר דבר בשם אמרו לבל הפתרון שלא נזכר שם פועלו שאיניסו מבלי הזכרת שם אומרו ולכן עליך לדעת שכתמנא בסוף הפתרון י"ה יוסף הנדיק ד' דניאל כ"ה רבינו האי"ס"ה ספרי האומות ועוד איתן פתרון לקצת פתרוכות להודיע התיחסות הפתרון עם החלום ו אכתוב אותו אחר הפתרון בצדו ובפרט בפתרון הנראה הפכו ה האמנם ראוי להודיעך מה שעלה על דעתי בענין הזה והוא שנראה לי שכל אלו הפתרוכות הם תלוין ובכוין על עקר גדול מהמדות והספירות על דרך הקבלה וחכמי התלמוד היו חכמים גדולים ומקובלים ובן רבינו האי"ז"ל היה מקובל גדול מאד ועל פי חכמתו בקבלה

בקבלה כתב אלו הפטרונות וכן שאר החכמים ונביאים כלם היו ת
 מקובלים ועל פי חכמת הקבלה הוציאו אלו הפטרונות וכבר מצאתי
 און לי בענין הזה במדרש הזה שפירשו קצת פטרונם מאן שהזכירו
 בגמרא על דרך זו שאמרתי אמרו בפרשת תרומה תניבן מאן דמא
 ענבים בחלמיה אי אורן טבין אוכמי בזמן טבין דלא בזמן נריכים
 רחמים מה שא חוורים ומה שא אוכמי מה שא בזמן ומה שא לא
 בזמן ותו תניבן אכלן לאיבון אוכמי מובטח לו שהוא בן העולם הבא
 אלא תניבן אילכא דמא ביה אדם קדמא ענבים הוו דכתי' ענבמו
 ענבי ראש ואילין איבון ענבים אוכמי וענבים חוורים טבין דהא מ
 מסטרא דחי איבון אבל ענבים אוכמי נריכים רחמים דהא מסטרא
 דמותא איבון בזמן טבין בגין דבזמא דחוורי שלטן כלא אתבסס
 דהא בהוא זמא כלא אנטריך לתקובא וכלא איהו שפיר ובלא ת
 תקובא דהא אוכמא וחוורא ובזמא דחוורי לא שלטן ואוכמי איתחזון
 ליכדע דהא בדינא דמותא סליק ואנטריך רחמי דהא אילכא דמא
 ביה אדם קדמא ונריים מותא ליה ולכולי עלמא עד כאן וכן רבי
 כאלה בספר ההוא ואם כן נראה שעל פי החכמה היא הוציאו אלו
 הפטרונות ומעתה אבא אל עקרון ותחלה אודיע סדר שעריו ופרקיו
 ואומר שהנה בכל הספרים שנמצאו אלו הפטרונות לא באו מסודרים
 כלל אלא אחת הנה ואחת הנה חוץ מרבינו האי שכתב על דרך שער
 וגם הוא לא דקדק לכתוב בתכלית הסדור ועל כן אמרתי אני לכתוב
 בתכלית הסדור כדי שהקורא ימצא תכף כל מה שירצה בזה ועל זה
 אומר שהנה החלק הזה נחלק תחלה לשתי פרטים הא' לזכור הדברים
 הפרטים מה מורה כל אחד מהם הב' לזכור קצת חלומות שנחלמו
 לאנשים וכתקיימו ועל הא' אומר שהנה הדבר ידוע שכל הדברים

הנמצאים במציאות הם מדרגות על

כן הסכמתי לחלק הפרט הא'

הוא לה' שערים

השער הא'

בדומם

- השער הב' בדומם
- השער הג' בבעלי חיים בלתי מדברים
- השער הד' באלם
- השער הה' בכמנאים העליונים וכל אחד מאלו השערים כחלק לפסקים לפי טבע החלוקה שבכל אחד מהכמנאים אלו פרקי שער הראשון ה' והם מסודרים על סדר הדרך יסודות הדוממים
- הפרק הא' ביסוד העפר כגון ארצות וגבולים מדינות ומקומות:
- הפרק הב' ביסוד המים כגון ימים וברכו' ומקואות ומקדש ואלג:
- הפרק הג' בכוחות:
- הפרק הד' ביסוד האש:
- הפרק הה' בדוממים המורכבים מד' יסודות כגון ראית המתכות:
- הפרק הא' פרקי השער הב' בדומם ה' בזרעים:
- הפרק הב' באילנות:

בפירות :

הפרק הג'

בתמנית היוצא מהם כיון ואמן :

הפרק הד'

בספירות :

הפרק הה'

פרקי השער הג' בב"ס מדברים ו' :

בבהמות :

הפרק הא'

בסויות :

הפרק הב'

בעופות :

הפרק הג'

בדגים :

הפרק הד'

ביוצא מהן כחלב ונבינה ובנים ולבש לזכרים :

הפרק הה'

בתבשלים הנעשה מהן

הפרק הו'

פרקי השער הד' באלים ד'

באנשים קטנים :

הפרק הא'

במלך ושירים :

הפרק הב'

בנשים ושכיבתן :

הפרק הג'

במתים :

הפרק הד'

פרקי השער הה' במנצאים העליונים ג' :

בחמה ולבנה וככבים :

הפרק הא'

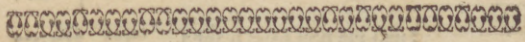
ברעמים :

הפרק הב'

בספרים כי התורה אלהית מן השמים ואמר

שמעו סמכי הקדרים נתקל בעקרי הדבכ' :

הפרק הג'

השער הא'

בדומם:

הפרק הא'

ב'סוד העפר ונפלול בו הארצות והגבולות
 והמדינות והמקומו' העומד על ההל והכוא'
 עצמו עולה להר יעלה לגדולה ואם ירד ממנו רע לו' הכואה שההר
 מזדעזע רעה תבא לו באותו שנה' ובגמרא הכואה הר' שנים ויאמר
 מה באו על ההרים וגומר קודם שיקדמו פסוק אחד על ההר' אשא
 בכי וכהי הכואה עצמו במקום גבוה אהבת שנים יגיד הכואה עצמו
 עולה למעלה טוב לו ולבניו הכואה עצמו עולה בקולס טוב לו וד"א
 הכואה שהיא משקיף ומביט ממקום גבוה שיש ארוכים יגיד ובגמרא
 העולה לגב עולה לגדולה ירד ירד מגדולתו אבי' ורבא דאמרי פ
 תרויהו כיון שעלה עלה' הקופר בארץ לא ירא ואם הוא חולה רע לו
 י"ה פי' שלכאורה הקופר בארץ נראה שמכין קבורה לו ולכך
 אם הוא חולה רע לו אבל אם אינו חולה לא יראי הכואה שנושא עפר
 רע יגיד פי' שהוא רמז לקבורה הכואה עצמו בביתו או במדינתו מנכ'
 יבכל' הנתפס לסרדיוט שמירה נעשת לו כתוהו בקולר הוסיפו לו
 שמירה על שמירתו והכי מילי בקולר אבל ככלא בעלמא לא פי' הכמסר
 לסרדיוט שמירה הוא שלא יברא וכשואה כן בחלוס סימן שאומרים
 אותו מדי חזק' הכואה שעומד במקום נר פתאום ירויח וטוב לו ולא
 ידעתי למה אדרכה אכי שמעתי דבת רביס וגם אכי כסיתי כי הקולס
 שואה עצמו סגור במקום א' ואינו יכול לבאת או שהוא יוצא מסורי'
 צריך עליונים או תחתונים יורה בער צרה וצוקה על הקולס הכואה
 עצמו בבית מרוקס ומזוייר שמה והשקט יגיד המעמיד דלת על
 פתח ביתו ישא אשה במהרה הכואה עצים הקובלים את הבית כשצרי'
 סימן רע לו הכואה שמשקוף ביתו שבור או צניו או אשתו ימותו הכוא'
 שמחריב בית ישן טוב לו ואם חדש רע לו ר"ל שהבית ישן הוא סימן
 רע בחלוס וכשואה שחברב טוב לו לפי שהרע הלך לו והבית חדש הוא
 סימן טוב ולכך כשראה שחברב אותו הטוב הלך לו ולכך רע לו הכואה

פאמרו בשור האוכל מבשרו מעצמו וכתיב י"ה ואם עשיר הוא יתעשר
 יתן נבחו הוי"ן לו בכים זכרים שמנבאים בתורה בעטון דרך רחוקה
 מזומנת לו בשבו יסורים באים עליו רוכבו עולה לגדולה והא תביא
 רוכבו מת לא קשיא הא דרכיב איהו לתורא הא דרכיב תורא לדידיה
 והרואה שור ישכים ויאמר בכור שורו הדך לו קש"פא כי יגש שור אפ
 איש ומר"ה הרואה באן או עזים והוא רועה אותן או יקנה מהם בכיו
 ובכותיו ירבו ובמקום אשר הרואה שהוא רועה באן שר גדול יהיה על
 משפחתו ועל מדינתו הרואה תישים גשמים ירבו ויבאו ויהיו מצרכים
 לו הרואה שנגמרו או שנה מאלכס מזכותיו מרובים שאלמר ודי חלה
 עזים ללחמך ע"כ ובמרא אמר רב יוסף הרואה עז שנה מתברכת לו
 עזים שנים מתברכים לו שאלמר ודי חלה עזים ללחמך והרואה שופר
 ישכים ויאמר והיה ביום ההוא יתקע בשופר וגו' קש"פא

קש"פא תקעו שופר בגבעה

הנתח הב' בבהמות טמאות בגמר הרואה גמל מיתה
 כקנסה לו מן השמים ויכלל ממנה שאלמר
 אככי ארד עמך מצרימה ואככי אעלך גם עלה פירוש כוטרקון ג"ס
 פ"ה גמל רב כחמן אמר גם ה' העביר טמאתך לא תמות וממקום
 אשר הרואה גמל שזפת בריות יגיד ואמר אומר הרואה גמליש
 שתגמין ביטין ימרון ליה ואמר אומר הרואה חבורות של גמלים רע לו
 ע"כ הרואה שמואך אחד מהם יתגבר מזלו לטובה ו"ה ורש"י הרוא'
 גמל יבזז אויביו ורבינו האי אומר הרוכב עליו בין זכר בין נקבה
 ילך למרחוק וכן כתב רש"י הכופל ממנו יחלה סולי גדול בעטו ישמע
 בשורה טובה רבינו האי ואמר אומר הרואה שהגמל ירבו אויביו
 האוכל מבשרו או שנה מסלבה יעשיר עושה גדול ואמר אומר האוכל
 ממנו ריח יגיד ודכאל אומר הרואה קופים רבים במדש תשמי
 באותו זמן ימות ובמרא הרואה קוס לבן בין בכת בין ברדוף יפה
 לו ואם אדום ברדוף רע לו בכת טוב לו ע"כ * ובפרק סלק אמר
 רב פפא ש"מ קוסיא שורא מעלי לחמא הרואה שרדף את הקוס
 והשיגהו והכה את הקוס יבכח אויביו ויכול להס"ה הרואה שמואך
 קוס אחריו ענת אכזים גדולים ישמע ור"ה ג"א ואם במתג איש גדול

יהיה וישמע עשתו הרוכב קוס ובגמל ממנו יפסיד סחורתו ע"כ
 הרואה עכמו רוכב על קוס גדולה יהיה לו ר"ה ורש"י הוסיף טובה
 הרואה שרן מתחתיו ונפל ממנו מות יגיד ואם נפל מעליו כשאלך

פתרון קלומות

בנחת יבכה על עובותיו ר"ה זרע" כתב הרואה שכל מן הקוס יחלה
חולי גדול הרואה שאוכל בשר הקוס יתקן השם מזכותיו וממונו יהיה
שמור כל הקוסים טובים במלום חוץ מן האדום ע"כ ובגמרא הרואה
קוס לבן מוליכו בנחת סימן יפה לו שלא בנחת סימן רע לו הרכב
על פרדה ברה תבא לו רכב על פרד עכיות יבא לו ר"ה זר"ש כתב
הרכב על פרד ברה יהיה לו ע"כ נפל מעל פרד או פרדה באותו
זמן ימות הרואה שאוכל בשר פרד או פרדה יקח ממון אסור ובגמרא
הרואה חמור יבכה לגאולה שנאמר עניו רוכב על החמור ע"כ הרכב
על חמור לבן טובה יבא לו במהרה פי' מנח אשתו או מנח ירושה
הרואה שהוא סורג בחמור הפסד בבית הרכב חמור או פרד של מלך
גדולה תהיה לו הרואה ענמו על חמור בלי מרדעפ יחלה או יפסיד
ממונו במרדעת ברה תהיה לו וא"א הפסד הרואה שרכב על חמור
באוכף יבכה למשיח הרואה שחמור בעטו או רפסו תבא לו מתנה
מאדם גדול נפל מן החמור רע יבא לו וא"א עביות יגיד הרואה
שאוכל מבשר חמור ג"כ ר"ה הרואה חזיר פרכסה טובה מזומנת לו
והאוכל מבשרו מוקיף עושר על עושרו דכאל ואמר הרואה
שרכב על חזיר ישמר מאויביו ואם אכל מבשרו

טוב לו עד כאן :

הפרק הב'

במיות ויחלק לב' נתיים הא' במזיקות והב'
בשאינן מזיקות וזהו הא' במזיקות בספרי
האומות אמרו שהמיות המזיקות יורו על האויבים והשוכאים ובגמרא
הרואה פיל פלא כעשה לו פילים פלאות והתפיל כל מיני מיות יפס
למלום חוץ מן הפיל לא קשיא הא דמסרג הא דלא מסרג פיכו' בגיש
לו אוכף על גבו הרכב על הפיל יעלה לגדולה דכאל ואם הרבו
מלך גדול יהרוג הרואה מדורו של אריה שנה טובה יהיה לו רבינו
האי הרואה אריה שנים רבות יחיה דכאל הרואה אריה כועק אחריו
ברה וחולי יהיה לו באותה שנה רבינו האי הרואה שהוא נלחם עם
לביא ויכול לו ינצח אויביו הרואה אריה רודף אחריו אויבים יארבו לו
ומבקשים אותו הרואה שנתחבר עם אחר מהם ישלים עם אויביו
הרואה גור אריות לפכו יתגרו אויבים רבים אחריו הרואה שמושך
אהד מהם ינצח אויביו ואמר אומר אויביו ישמעו לו הרכב עליו ינצח
אויביו האוכל מבשרו מוראה גדולה תהיה לו וכן האוכל בשר הלביא
רבינו האי ובגמרא הרואה אריה שנים יאמר אריה שאג מי לא יירא
קודם שיקדמו פסוק אחר עלה אריה מסככו הרואה דוב רודף
אחריו

אחריו אדם בלי על יבנא אותו רבינו האי הרואה דוב שבא עליו מרבי
 יגיד עד כאן הרואה ראש דוב בידו ממון אסור יהיה לו וכן האוכל
 מבשרו ר"ה הרואה זאב אויב יקום עליו מהרה בגמרא הרואה נחש
 פרכסתו מזדמנת לו נשכו פירוש הנחש לאדם נכפלה פרכסתו
 הרגו פירוש האדם לנחש אבדה פרכסתו אמר ליה רב שזת לתבא
 כ"ש לנכפלה פרכסתו ולא היא רב שזת מחזא חזא בגמלא וקטליה
 פירוש ולכך היה כוטר לבו לדרוש לשבא ולהכאתו וענין הנחש שמורה
 פרכסה הוא לפי שעפר לחמו ומזוי לו בכל מקום ואין צריך לו עמל
 להרויח פרכסתו וכשנשכו הנחש מורה שאנשים שיש להם פרכס יאכלו
 לחמו וזה יורה שיהיה הוא יותר עשיר מהם שהוא האדון והם עבדיו
 לעשות מלאכתו ויפרש להם ויאכלו ממנו והרגו אבדה פרכסתו ידוע
 ורב שזת שהסביר הדבר לטוב טעמו מבא טעם לומר כן לפי שכשהי'
 מי היה צריך מזון לאכול והוא הוראה שירבו האוכלים מפתו ובכרוב
 הטובה רבו אוכליה אבל כשהמיתו מורה שיהיה לו מזון הרבה כמו
 שהראו לו תחלה ושיסיר האוכלים מפתו וישאר הוא לבדו עד כאן
 הרואה נחש טוב לו נשכו רע לו וי"א שובאים לו ואם ברם הנחש
 לפניו פרכסתו מתמעטת עד כאן לדיאל הרואה נחש ישן או כפוף
 בנרכבו פרכסה יבא לו הרואה נחש עם זוגו עושר יבא לו הרואה נחש
 בחיקו פרכסתו מזדמנת לו ר"ה הרואה נחש במ"ס אם אין לו אשה
 יש לו יתאלמן רואה נחש שברם מלפניו פרכסתו בורחת ממנו
 ההורגו טובה יהיה לו ואויבים כופלים מלפניו ר"ה הנד
 עקרב מחלוקת יהיה לו :

הנתח הב'

בחיות שאינן מזיקות הרואה איל או הרודף
 אותו פחד בלא צער יגיד ד' הרואה שהופג
 צבי ואיל דם כקי ישפוך הרוכב על אחד מהם עבירה עשה שהכעיס
 להקב"ה הרואה שנתנו לו במתנה אחד מהם טובה וגדולה יהיה לו
 ר"ה הרואה כלבים רעים לשון הרע מספרים עליו הרואה שהוא שוקק
 עם כלבים יתאהב מאויביו ואם כובסים לפניו תקום ענת אויביו ר'
 מודפים אחריו יאכס ממושל הארץ דניאל הרואה כלב כובס אחריו
 אויבים יארבו לו ואם נשכו ינחמוהו הרואה שמך את הכלב וכל עם
 אויביו ואם עלה עליו כ"ש שינכח הוא לאויביו ואם הכלב יעלה עליו
 ינחמוהו אויבו ואם אכל מבשרם יעתיק ממקום להצלה ולטובה ולשלו'
 ואם הרג לכלב אויביו נעתק ר"ה ובגמרא הרואה כלבים ישכים
 ויאמר ולכל בני ישראל וגומר קודם שיקדמו פסוק אחד והכלבים

פתרון חלומות

ע"י נפש עד כאן * הרואה שועל יחלה ואחר אומר הרואה שועל או
שאלה שנה טובה יהיה לו הרואה שאוכל אסד מהם ריוס יהיה לו ר"ה
ובגמרא הרואה שתול בדוכתא דקרו ליה שורכא כעשה לו שורה כאס
בדוכתא דקרו ליה שורכא כעשה לו שני רע פ' שבשם הוא הרמז
ולא בעצמות הדבר ובראה לי אם כן שהרואה בזמן הזה שתול שאין
לפותרו בשום אסד מהפתרוכות אלו כיון שבזמן הזה אין קורין אותו
לא שורכא ולא שורכא אבל יש לפותרו בדברי רבינו האי שאת' הרואה
שתול יזכה למלבושים נאים או בדברי האמר שאמר מיתה כקנסת
עליו מן השמים וככל ממנה * הרואה עכבר וסולדה פנים קדשות *
הרואה חיות מדבריות צרה של חנם יג' הרואה חיות גועות צרה
בחול יג' הרואה שהוא נבעט מקיות רעות כזבים יתאמר עליו
הרואה חיות רצים מריבה באומות * הרואה שעומד בצד סיה קרובו
הוא אויבו הרואה סיה מתה אויבו ימות ובגמרא הרואה שופר ישכים
ויאמר והיה ביום ההוא יתקע וגומר קודם שיקדמו

פסוק אחר תקעו אופר בגבעה :

הפרק הג'

בעופות * והוא ב' בתמים האמד בטהרות
והב' בטמאות ובטהרות הוא זה הרואה
כשר או עוף מעופף גדולה יהיה לו הרואה אווזים בביתו ירבה כבוד
ביתו ובגמרא הרואה אווז יצפה לחכמה שבאמר חכמות בחן תרוכה
שבא עליה הוי ראש ישיבה אמר רב אשי אני ראיתיה ובאתי עליה
וסלקית לגדולה הרואה תרנגול יצפה לבז זכר תרנגולים יצפה לבנים
זכרים תרנגולת יצפה לתרביצה כאה גילה פירו' כוטר יקון של תרנגול
פירוש לפי שאין שום ב"ח בעולם שיהיה רגיל אבל בת אוגו כתרנגול
לכך עשו ז"ל המשל בו באמרם שלא יהו ת"ח מזויים אבל כשותיהם
בתרנגולים ולזה מורה בעצם על הבנים ולכן נראה לי שאם ראה
תרנגול המסורס הנקרא קאפ"ון שמורה שלא יהיו לו בנים הרואה
תרנגולות הרבה שהולכות בביתו או לפניו עושר גדול וכבוד יהיה
לו רש"י ואחר אומר הרואה תרנגולות דירא נאה יהיה לו ואחר אומר
הרואה תרנגולים בנים יולדו לו הרואה שפחה שמוכרת תרנגולים
זכה לבנים הרואה תורים או בני יונה וכד אסד מהם זכרים יהיה לו
הרואה שקשר אסד מהם ירושה כופלת לו ובספרי האומר עושה מעשה
שוב האוכל מבשרם יתקיים מזלו הרואה בידו צפור באורה טובה יבא
לו הרואה צפור טוב לו וא"ל שלום יהיה הרואה שתפס צפור וברח
ע"ד כרך להתעבות שבאמר בפסוק בודדת מקנה הרואה שאכל אסד

מהם טוב לו הרואה שנשכו אחד מהם אין צריך לאדם ובגמר הרואה
צפור ראה שלום שנאמר כנפרים עפות כו' וישכים ויאמר כנפרים
עפות וגו' קודם שיקדמו פסוק כנפור כולדת מקנה הרואה שנל
יונה בת תהיה לו ראה תרכובלים או כל מיני עופות
כלאמים מריבה תהיה לו

הנתח הב'

בעופות שמאות הרואה נשך מעופף
עושר גדול יהיה לו ורש"י כתב לגדולה
יעלה ובספרי האומות שהנשר יורה על המלך העליון על הדוכוס
הרואה שיבוד הנשר יעשיר ויפיל אויביו לפניו הרואה שיש בידו נשר
טוב לו הרואה שאומט נשר ימזול בבני אדם הפוא שאכל מבשר הנשר
יהיה נכרך לאדם ר"ה הרואה עורבים עפים לעומתו טוב לו לניאל
ויוסף הכדיק אומר מוצא מחוכות הרואה עורב על ראשו ימות ואם
על ראש אחד ימות אותו האמר וראיה ממלום שר האופים הרואה
שתופש כן טוב וכבוד יהיה לו הרואה דיה או איה על ביתו ימלה
ויתרפא הרואה שנל אחד מהם מחלוקת יהיה לו עם מי שמאמין בו
הרואה ששמע שום אחד מהם טובה יהיה לו הרואה שאוכל מבשרם
טובות יהיו לו הרואה תנשמת או קאת ונד אחד מהם ימלה ויתרפא
הרואה אחד מהם על ביתו אבל יבא לו הרואה ששטט אחד מהם או
שמע קולם ולא ראם טוב לו הרואה שאוכל מבשרם הפסד יבא לו
הרואה שנשכו אחד מהם או שאנד אחד מהם טובה וגדולה תבא לו
הרואה ששטט אחד מהם הפסד יבא בממונו הרואה שרדף אחד
היענה ולא השיגה אותו האיש ירדוף אחד העושר ולא ישיג רכב עליה
יעלה לגדולה בס"ה כיעוף הנקרא שיו"כ יורה על אכס וכדיק וזה
לפי שהוא לבן וטהור ומבקש טרפו במעמקי המים ואינו גוכך משל
אחרים ובסוף ימיו שר בכעיימות קול ומת כן החכם סיו טהור ולכן
מכל חטא ומחפש השכמות ודורש במעמקים ובסוף ימיו מלמד חכמתו
ופודותיו לאחרים ומת העוף הנקרא בולט"ור יורה על רופא וזה
שהעוף הזה כשרואה בעל חי נבוע ישתדל לעזרו בכל כמו ויתר
יעשה זה אם יראהו אדמדם ולזה הרונה לכודים יקחם בנקלה כשילבש
עור איזה בעל חי אשר יראה בו מכה והרופא גם כן זה דרכו
שיעזור לחולים ובגמרא כל מיני עופות יפיע למלום סוף מן קריא
וקפוא וקורפראי עד פאן הרואה לבורים אויביו יקמו עליו הרואה
זבובים גביבה יתכון ליה :

הפרק הד'

בדגים אדגים יורו מעות עם עמל כי משכנס

במים המתכועעים ופרים הדגים כמו שפרי היגיעה המעות והלוקח
 דגים מאנשים מעות יקח במרפה והרואה שנמסרו דגים שלו יחסר
 ממונו מפרי האומות הרואה דגים אויביו יקומו עליו הרואה שלכד
 דגים ברשותו בנים יוליד דכאל ואמר הרואה דגים שם רע
 יוכיא עליו הרואה שגד דגים במכה או ברשת חיים טובים יתן לו
 הש"י הרואה שגד שרכים ורמשים בים רע לו חוץ ממה שקורין בלעז
 דולפ"ן ושאר הדגים יפס בין בים בין ביבשה ר"ה וכתב רש"י הרוא'
 דגים קטנים הב"ה יתן לו ריוח ואם גדולים יתן לו ריוח גדול הרואה
 שהוא גד דגים בשורה טובה יבא לו ממקום אחר ואמר הרואה
 דגים קטני הב"ה יתן לו מתנה מעוטה גדולים ה' יתן לו ריוח וגדולה
 הרי בשלמו סוף ראית הב"ה עממן ועתה כביא ראית

היבא מהן והוא :

הפרק הה' ויש בו ג' כתמים הא' במלכ וג' בפה הב'
 בכנים הג' בדכשווהו הא' הרואה שדים

מלאים וינק מהם ריוח יגיד דכאל ראה יונק שדי אשה ריוח גדול
 הרואה שהוא חולב כאן או עזים עושר יהיה לו הרואה חלב עושר
 גדול יהיה לו ומזלו יתקן האותה חלב כבי ואל בן זכר יהיה לו וטובה
 גדולה הרואה ששטה חלב כאן ריוח גדול מגיד ואמר הרואה
 קטנה תהיה לו שטה חלב קוקיא ממון ימא הרואה ששטה חלבים
 מבהמות חמוץ רע לו מתוק טוב לו רבבו הא"י הרואה שאוכל גבינה
 למה ריוח יגיד הרואה שאוכל מאת עזים גדולה יבא לו קמאה אחרת
 בשורה טובה יבא לו הרואה שמוכר גבינה או חלב גדולה יהיה לו :

הנתח הב' בצנים הרואה בנים בקשתו תלויה כשתברו

בעשית בקשתו וכן אגוזים וכן קשואים וכן
 כלי זכויות וכל הכשפרים גמרא פי' לפי שבינה קרויה בעיאל לכך
 כהרואה בנים שלמים מורה שבקשתו תלויה ועומדת בצנים האלו ש
 שהאובל הוא סתום ואם כשתברו כעשת בקשתו בבינה זו שכשנשתברה
 כתבלה האוכל וכן על דרך זה אגוזים וקשואים וכל הכלים הכשפרים
 שהוא' שמבקש בנים עבדים ושפחות יקנה האוכל בנים מבושלים יככל
 מחולי שמוכן לבא עליו שלוקים או שבורים ידע כי כתקבלה תפלתו
 דפיבו הא"י ודכאל אמר הרואה בנים בקשתו כתמלאה ומים ימיו
 לו וזכותו על ידו ואם כלוים או שלוקים או שבורים בקשתו כעשת
 ואמר אומר האוכל בנים חיים טובתו תרבה מבושלים יככל מחולי
 שעתיד לבא עליו האוכל בנים שלוקים חיים טובים יהיו לו במרמסת

רע לו וכתב רש"י כל הכינים טובים חוץ מביבי יענה :
הנתח הב' בדבש הרואה דבש מעורב עם דבורים אויבים
 טובים אותו הרואה שיעקוב קפה של עין וידה
 ממנו הדבש ושתה המים יבבל מכה רבינו האי"ן האוכל דבש רע לו
 לביאל הרואה שאוכל דבש טוב לו רעה רע לו רש"י הרואה
 שאוכל דבש מבושל מתוק יבש חלאים יבאו לו האוכל כפיסית וכל שאר
 דברים עשאים בדבש טוב יהיה לו :

הפרק הו' בבשר - הרואה שאוכל בלי ברה תעבור עליו
 רבינו האי"ן ובגמרא הרואה קדרה ראה שלום
 שאמר תשפות שלום אמר רבי חייא ופקדויה שאין בה בשר ושנים
 ויאמר ה' עשפות שלום לנו קודם שיקדמו פסוק אמר שפות הסיר
 עד כאן : הרואה שאוכל תבשיל מבושל או חי אם הוא חמוץ רע יהיה
 לו הרואה שאוכל מלוח או יבש חלאים רעים יבא לו ואם הוא בלא
 מרק והוא מתוק אמה יבאו לו הרואה שאוכל בקערה ומקנה מה
 שכתובה אותו האיש אבד מזלו מן העולם
 הרואה ששתה דם יבבל מכה :

השער הד' באדם

הפרק הא' באדם ענמו ובמאורעים שנגופו כתוב
 בספרי האומות כלל כל אבן מה יורה
 כל אחד מהם הראש והכליות והאמה יורה על השולס . הכתפים
 לכשים ולאמיות כי דברים רבים נשא אנחנו בעד הכשים והאמיות
 כמו שנשא בכתפים המזא' האבילי יורו לכשים ולכמות לפי שהם
 תחת ממלתו . הזרועות יורו לחברים ובני בית ולעבדים כי כמו
 שהזרועות עוזרים בך אלו עוזרים היד יורה אל המשרתים הסכמים
 כי נקבל מהם העבודה שלמה כמו מהיד' האשים יורו אל הבנים
 העגבות והרגלים והזוקים יורה אל כל קיום הקיים היריכים אל
 הקרובים המעיים יורו על אוהבים ענמיים או על עושר כי כל זה
 סוד"י וכסתר כמו המעים והכבד והדס יורו אומר כי הדס יורה והב
 כי בעד הזהב פעמים רבות נחסר דמנו' והמכרים אמרו כי הכבד
 יורה על כל התאוות והדס על הכעס הלכ יורה על הקיים והפגעים
 עם דם או עם מוגלא יורה לענמיות או לזהב השער מהזקן יורו יפי
 ואמות

פתרון שלמות

ואשאת מהאנלים יורה נשים כי הם תחת ממשלתנו ומהערוה
האויבים ושאר השערות על עושרים וכלים באים מזהב התעופפות
יורה שנוי מקום שנוי מצב כפי הענינים הכראים בגבול התעופפות
עד כאן הרואה שהיא מתעבה רע לו ובגמרא כל שלום ולא קוית
פי' כל שלום יראה אדם ולא יראה שהוא מתעבה וזהו מהגו העולם
להתעבות אפי' בשבת ויש אומרי' לדוקא בשעת כעילה ובראה שהקעס
לכל זה הוא שהרואה כן מורה שיש לו עופות שצריך להתעבות עליהם
ולכן רע לו הרואה שגדל קומתו שנים רבות יסיה הרואה שהוא רץ
טוב לו ישן גם כן הרואה שהוא קולה ישמח באותה שכה הרוכב על
בואר אדם ירכב על בואר אויביו הרואה שפגל מן המעקה ברה יגיד
הרואה עצמו כדון במשפט וככול ברה יגיד הרוואן ראשו כסול מכל
ברה הרואה מצמו שבור ברה יגיד המושש בעינו רע לו הרואה עצמו
שמת טוב לו כתלה יעלה לגדולה ואם יורד מראשו אל יפחד כי השעה
מתארת לו ויעשה תשובה הרואה שמתך חוטמו חרון אף כסתלק
ממנו וכה"א הרואה שיפא דס מכחירו יסלה ויתרפא ואם כתלכלך
בדס הפסיד ממונו פי' הדס הוא סימן למעות ולכן כשראה שיפא
דס מכחירו הוא סימן שיפא המעות שהרויך בזיעת אפו בסולאים
ואמרו יתרפא לפי שהדס היופא מכחירו הסולה הוא סימן רפואה
ואם כתלכלך בדס הפסיד ממונו להורות כי זולת אלו ההוצאות היה
יכול להתרפות הרואה שפגלו המצובות בכותיו או אחיותיו ימותו ע"כ
הרואה שגדלו שניו טוב לו ורש"י אמר שאוה גדולה יפא הרואה שן
בומח סולי יגיד הרואה שן שמור ברה בקרוב הרואה שן מתכווע סולי
יגיד הרואה שן כועע וכוסל מות יגיד ולזה כתפסס המנהג להתעבות
עליו אפילו בשבת ורבים אומרים אם יכאב לו בכפילתו הוא סימן
שימות אדם שיכאב לו מיתתו מאלד ואם לא יכאב לו בכפילתו היא
סימן שימות אדם שלא יכאב לו מיתתו הרוא' לחיו שנסרו יעני רעשו
מתים הרואה עצמו אלס טוב לו ואמר אומר רע לו הרואה זקנו
גזוזה בתער רע לו במספרים טוב לו עד כאן הרואה שנתלש זקנו
שס רע יפא עליו רבינו האי"י ואמר אומר הרואה ממרט זקנו או כופל
ברה יגיד הרואה משחית בשעריו ואין בראשו שער אלא קטנים כ
בקנזים טוב לו ובגמרא המגלח ראשו בשלום סימן יפה לו ראשו
וזקנו לו ולכל משפחתו הרואה תבלת שנים ויאמר ויגלח ויטלף קודם
שיקדמו פסוק אמר ואם גולתתי סך ממני כחי תכי תנא קמיה דרב
פסמן הקיז דס שכותיו כמטלים והתכיא שכותיו סדורים מאי סדורים

לימא

לימחל פי' לפי שהעונות נקראו אדומים שכאמר אס יאד'ימו כחולע
 ור"ה אומר המקץ דס בחוטמו יתמעטו ימיו בכתפיו יאבד דבר גדול
 בזרועותיו הפסד מעט יבא לו הרוא' אהקיו דס הרבה טוב לו הרואה
 שיטהר רע לו הרואה שיעא לו חבורה יתמעטו ימיו הרואה שיבא דס
 מגופו ולא התגולל בו הטאיתו מזכיר'ס ור"א מעביר'ס הרוא' שישתף
 דס אשתו מפלת כפלים ע"כ * הרואה זרועותיו נקות ולבבות יאהב
 מאנשים גדולים ואס מכוערים או מלוכלכים אוהביו מדברים עליו
 שקרים כפלו זמן רע יבא . כקצבו ידיו אינו צריך למעשה ידיו רבינו
 האי' הרואה צפורן מחוסר ורע חכמה יגיד רש"י הרוא' דדיו שנסתכו
 ברה יגיד הרואה עצמו שיבאו מעיו בניו יקבור עד כאן * הרואה מן
 החולם או מאחרים יורה על מעות מקובצים בשס רע כי כמו שהרואה
 כסתרת ועס סרתן יבא לפתסוס כן המעות המקובצים בשס רע ספרי
 האומות ובגמרא הכפכה בחלום סימן יפה לו והכי מילי דלא סייס
 ליבא אחריבא חפציו כעשים לו שכאמר מהר רועה להפתח והכי מילי
 דלא מקנח פי' הכפכה סרתנו יובא לבן הוא סימן יפה לו בלשון אחר
 חפציו כעשו לו ובלבד שלא יקנח כדי שלא ימאס ידיו והוא סימן
 לשיטתך לטכף ידיו לעשות צרכיו וצויעת אפו יאכל לחם ההשתנה
 יורה על ענינים רבים כפי שנוי שאר עניני החלום כמו שאס יראה
 שתן בכלי כסף או זהב או איזה דבר נכבד יורה שיוליד עם אשה
 בכבודת בכלי מגונה יורה אשה כעורה ספרי האומות הרואה שנפל
 אחד מביניו ימלה ויתרפא רש"י ואמר אומר בן יאבד הרואה גיד בן
 זכר הרואה גידו עומד גבורת בניס יגיד ורש"י אומר הרואה שנסתף
 גידו ימות באותה שנה ואמר אומר מי שאבד ג' כסתף יסתף זרעו עד
 כאן * הרואה עצמו יסף הפסד יגיד דכילא הרואה שהוא סתוף רגלים
 ילך למקום רחוק הרואה שאחד מכרעיו סתובה יפול בחולי גדול
 ויתרפא האוכל בשר אדם רע יבא הרואה שאוכל ראש

אדם יאכל כל אשר לו בחולי:

הפרק הב'

במלך ואר'ס וגדולים * הרואה מלך יעלה
 לגדולה הרואה שמדבר עמו אס כותן לו
 שלום אוהב אותו ואס כעס עליו אובא אותו הרואה שהמלך הומר
 ממלכותו קנף גדול יהיה על הארץ כל האר'ס טוב'ס הם מאד רבינו
 האי' הרואה עבד רע לו שפחה טוב לו ובגמרא תנו רבנן ג' מלכים
 הם הרואה דוד ינפה לחסידות שלמה ינפה לחכמה אחאב בן עמרי
 ידאג מן הסורענות * ג' חכמים הם רבי עקיבא ינפה לחסידות רבי

פתרון שלמות

אלעזר בן עזריה יצפה לגדולה ועשיירות רבי שמעאל בן אלישא ידאג
 מן הפורענות פי' רבי שמעאל זה מעשרה הרובי מלכות היה
 והפשיטו עורו בסייו: ג' תלמידי חכמים הם בן עזאי יצפה לחסידות
 בן זומא יצפה לחכמה אחרים ידאג מן הפורענות פי' שדדון בני הכנס
 הרואה שמעאל בן אברהם תפלתו בשמעת פי' ע"ש כי שמע אלהים
 בו' הרואה פתחם פלא נעשה לו פי' כמו שנעשה לפתחם וכמו שאמר
 בסנהדרין הרואה הוכא נס נעשה לו חכיבא חכביא יוחנן נסים נעשו
 לו והכי מילי בכתבא ע"כ. ובזוהר פרשת וישלח אמר רבי יסא אנא
 שמענא דכל מאן דאסתכל בשלמיה ואמא ליעקב מקסטר בקופסוי
 מיין יתוספון ליה עד כאן ודרך כלל הרואה אדם שיש בו ש"ן בשמו
 רע לו חוץ משאלו שהיה נשיא יש בשמו כון כאלו ראה פני שכינה
 ויוסף הנדיק אומר זה בב' כוכין כיהונתן יוחנן הרואה
 אדם שראש התיבה שלו י"ד רע לו:

הפרק הג' בנשים ושכיבתן בספרי האומות דרך כלל

שכל השוכב עם אשה בעולת בעל תורה
 הנלמה ור' זמ' אבל בתולה תורה עמל בלי תועלת כי היא עקרה
 בסגולתה ולזה תכשיטי הזכות תורה ריוח ומהעקרות תורה נזק
 ובגמרא הבא על אמו יצפה לבינה שנאמר כי אם לבינה תקרא הבא
 על אמותו יצפה לחכמה שנאמר אמור לחכמה אקותי את הבא על
 אשת איש מובטח לו שהוא בן העולם הבא והכי מילי דלא ידע לה ולא
 הרהר מה מאולתא ונראה שזה התכאף הוא הדין על כלן דמאי שנא
 ופי' זה שהם אמרו שתמיש אחד מס' גן עדן וכל שכן על אשת איש
 דמיס גבוים ימתקו ועוד שהוא רמו לשטול חלקו ושלם חבירו בגן
 עדן דדמי לאשת איש ויוסף הנדיק אומר השוכב עם אשת איש מריב'
 יגיד ואמר אומר השוכב עם אשת איש נעשה אב בית דין ועול
 בגמרא הבא על נערה מאורסה יצפה לתורה שנאמר תורה כזה לנו
 משה מורשה קהלת יעקב עד כאן ורבינו האי"א אומר הבא על אמו
 מיס טובים יהיה ויצפה לבינה ודכיאל אומר השוכב עם בתולה טוב
 לו השוכב עם אשה מזדמנת לו והיא אהבתו טוב לו ע"כ השוכב עם
 בתולה חולי קשה יבא לו הרואה בתולה השקט יגיד השוכב עם נדה
 רע לו השוכב עם זונה ריוח והנלה וממון יבא לו הרואה לדי אשה
 עושר השוכב עם אלמנה וגרושה והיא אהבתו טוב לו השוכב עם
 זכר זמן רע יבא לו הרבה הרואה מטה מונעת טוב יגיד עד כאן.
 הרואה חופת חתנים עליו או על אחר רע לו הרואה אשה סופקת או

מקדמת זכות יגיד הרואה שי' לו שער כשער האשה דברו עליו דבר
מכוער הרואה אשתו שילדת א' מקרוביו ימות וכן
הרואה אשה שילדת פתאום :

הפרק הדר'

במתים * המדבר עם מלאך המות יחלה
ויתרפא ואם הוא על ראשו ימות ולפני
רגליו יחלה עד מות ויתרפא הרוא' עצמו שמת מעשה עשה שיקריבהו
הב"ה וכן הרואה תכריכי מת הרואה עצמו בארון ובקבר כרה תעבו'
עליו ואולי יכבל ממכה רבינו האי' הרואה כי יקבר ימסר ביד אכזר
הלך בבית הקברות ילין בבית האסורים ודביאל אומר הרואה עצמו
מת נתוספו לו חיים ובגמרא תנו רבנן מת בבית סימן יפה לבית אכל
וזאת בבית סימן טוב לכל בני הבית כטל כלים ויבא סימן רע לבני
תרומא רב פפ' במסנא וסנדללא וכל דנסב שכבא מעלי בר מעפח
וסנדללא פי' כשנטל מעעלים וסנדלים הוא סימן שבעלי הבית יו
צמו ברגליהם או שיכלה רגליהם מן השוק וכן כשלקח עפר מן
לקבורה וסנדל גם כן לפי שהוא דק כעפר הרואה מתים בחלו' אם
הוא בריא לא יתירא כלום ואם קולה רע לו המדבר עם המדבר
עם אנשים טובים ויעשה כמותם הרואה קרובו שמת שזא שיו' אותו
עושר יהיה לו ואם חבוקו או נשקו יותר נשכו כרה תעבור על הרוא'
מת שנתן לו שום דבר ריוח יבא לו ואם הוא דבר שראש תיבה שלו
כו"ן או למ"ד יבא לדי' עכזות ואם המת גזל למי א' מקרוביו ימותו
ואם כותן המת למי כלי ברזל או כלי מלחמה בכל מקו' שילך יהיה
בטוח ולא ירא רבינו האי' ורש"י אומר ואם נתן לו הת' שום דבר
והוא אינו רוכה ליקח ממנו רע יהיה לו עד כאן * הרואה אביו ואמו
שמתו אם אשר מיתתם שמה יהיה לו ואם נתנו לו * דם דבר יותר
ויותר הרוא' שרמץ מת או הלבישו או נשא אותו ידל מג'ולתו ואם הלך
אחר המטה או נחם אכלים מעשה יעשה שיקריבהו הב"ה אליו כ"ה
הרואה שהרג אדם כס יעשה לו הרואה קברות ועשים מכוערים
ובגמרא הרואה הספר מן השמים סובליו

ופלאוהו והני מילי בכתבא *

הפרק הה'

במלבושי האדם * המלבושים בכלל יורו יופ'
ובכבוד ותועלת ספרי האמות הרואה בגדים
שחורים וכל צבע כרה יהיה לו * הרואה שהוא תפר בגד יורה הוראה
ואחר אומר בנין בית יגיד פי' שחמו שהוא מתר חתיכה עם חתיכה
כך הת"ס המורה הוראה מחבר ומקש המאמר והדיכים להוכי' הדין

לאמתו והאחר סבר שהסבור הוא הוראה אל סבור האבנים זו עם זו
 לעשות הכיין הרואה שמוכא מלבושים מוזהבים טוב לו מאד הרואה
 שלובש טלית קדשה ישא אשה הרואה עליו לבוש אשה עבירה עבר
 ואחר אומר האשה שלבש לבוש בעלה יורשת אותו הרואה שהוא סגור
 מאי גדולה תהיה לו הרואה ענמו לבוש כסף וזהב יעלה לגדולה שלא
 קצבו מעולם ע"כ מרבינו האי ואחר אומר הרואה שלובש מלבושים
 יקרים גדולה תהיה לו ואם הפשיטן ירד מגדולתו הלוכז בגדי מאי
 יקבאוהו בני אדם הלוכז בגדים אדומים נרה תעבור עליו להענישו
 והלכבים סימן למעשים טובים שכאמר אם יהיו קטאיכם כשנים כאלב
 ילבינו רש"י ודניאל אומר הרואה ענמו לבוש בגד לבן זמן טוב יגיד
 פי' הסך אדומים שחורים רע לו ובגמרא כל מיני נבעוכים יפים
 לחלום חוץ מן התכלת פי' תכלת ירוק ומי שפניו ירוקים הוא חולה
 הרואה שנקרעו בגדיו גזר דינו מתקרע עד כאן הרואה על ראשו
 תר מלכות טובה במהרה תבא לו הרוא' שחלקה כתר או מכנסת מעל
 גאו ימעט מזלו הרואה ענמו שפושט בגדיו אם חולה טוב לו ואם
 רוח שאיבד בגדו הפסד יגיד הרואה שנסרפו בגדיו פתאום ירויח
 כלור חליפות שמלות יעשה לו וכשם שהארפה מהרה כך כו' הרואה
 ענמ ערוס בושא או נרה יגיד רבינו האי ויוסף הנדיק אומ' עניות
 יגיד יגמרא הרואה ענמו ערוס בקונה לארץ בלא קטא בארץ ישראל
 בלא מעת פי' זה תלוי במאמר אחד שאמרו ז"ל כל הדר בקונה לארץ
 דומה כפי שאין לו אלוה שכאמר כי גרשוכי היס וגומר אם כן העומד
 בקונה לארץ עומד בקטא וזה ערוס ממנו והעומד בא"י הוא מלא
 מצות כרימוזן וזה ערוס ממנו :

השער הה' בגרמים העליונים

הפרק דא' בחמה ולבנה וככבים השמש מורה מלך אב
 ארון רבנות ירח מלכה או ממעלה ככבים
 אהים חברים מלקדים או עמים ולזה הרואה לקות שמש או ירח ירפה
 מות או חולי להס' עברי האומות הרואה חמה ולבנה בארץ טובה יהיה
 לו הרואה חמה שלקה וגם הלבנה לקתה קצף יהיה על אותה מדינה
 הרואה שנספתו שני שמים ואז טובה גדולה יבא על אותה מדינה
 הרואה שעלה למעלה מן השמים רע יהיה לאותה מדינה מן המלך
 רש"י

רש"י הרואה את השמש בב' מקומות ברקיע יחבה שלטון מדש בעירו
רבינו האי הרואה שמים כופלים כפילת מלך יגיד עד כאן הרואה
ככבים שנפל מן השמים עם גדול ימותו במלחמה רש"י הרוא' ככבים
ציוק ואמר אומר הרואה ככבים סדורים טוב ימצא האיז הוא כי
מלך והחיל בידו הרואה שהשמש משמיר אותו מלך ימות ומסלוקת
יהיה לו הרואה שהשמש והככבים לעוכים יבוס מן המסלוקת

הפרק הב' ברעמים הרואה שמים מכוסים בעבים

דבר גדול יאבד הרואה מטרי יורד בלא
עתו בועף גורה תבא על העיר הרואה ברקים ורעמים בלא מטרי
אותו הדור עושים חטאים וכועס הב"ה עליהם עד כאן הרואה
ברקים ורעמים ומטרי יחד טובה תהיה על

אותה מדינה רש"י :

הפרק הג' בספרים בגמרא שלשה פביאים הם הרואה

ספר מלכים יצפה לחסידות ישעיה יצפה
לחכמה ירמיה ידאב מן הפורענות : ג' כתובים גדולים הם תהילים
יצפה לחסידות מזלי יצפה לחכמה איוב ידאב מן הפורענות : שלשה
כתובים קטנים הם שיר השירים יצפה לחסידות קהלת יצפה לחכמה
קניות ידאב מן הפורענות : הרואה מגלת אסתר נס נעשה לו ע"כ
הרואה אגרת מדשה טוב לו העולם אומרים שהרואה ספר תורה
שכסף רע לו ואמר אומר הרוא' ספר תורה ערום ואמר אומ' הקורא
בספר תורה ומאמתים זה כל כך עד שמתענין על כל אחד מאו ואפי'
בשבת ועוד אומרות הנשים שהרואה ספר תורה מכובד בן זכר יגיד
ובבבא קמא פרק שור שנגח את הפרה אמר רבי יהושע בן לוי הרואה
ט"ת בחלום סימן יפה לו מאי טעמא אמר רב אחי הו"ל ופתח בו
הכתוב לעובה תחלה דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב פי' כי עד
טוב לא נכתבה ט' ובהרואה המתפלל בחלום סימן יפה לו אמר רב
אשי והוא ללא סיים פי' כשנעור משנתו קודם שנסתלק סימן הוא
שמוך אבל הב"ה הרואה שמלמד נערים שר וגדול יהיה לאחרים
הרואה שהוא ראש השנה ותוקע שופר יבוס ויבקש רחמים שעוונותיו
תלוים עליו הרואה שהוא חזן אס' ראוי לכך גדולה תהיה לו ואם לאו
חרפה יהיה לו רש"י ועוד בגמרא העונה אמן יהא שמה רבא מובטח
לו שהוא בן העולם הבא הקורא קריאת שמע ראוי שיעשה שכיני עליו
כמשה רבינו ע"ה אלא שאין דורו זכאי לכך המניח תפילין יצפה
בגדולה שבאמר וראו כל עמי הארץ כי שם וגומר ותבא רבי אליעזר

פתרון חלומות

הגדול אומר אלו תפלין שבראש ע"כ הגיעו שערי הפרט הא' ופרקיו
 ממה שלקטתי בעמרים אשר הקונרי' בעמל וטורח הרבה מאד ומעת'
 אבא אל הפרט הב' ואומר שהנה אי אפשר שיזכרו כל פרטי פרטים
 מאשר אפשר שיראה האדם במלואו אבל אלו הם ראשי פרקים ובלוי
 מלתא לבד אשר מהם יוכל הפותר להקיש ולפתור כל מה שיראה
 והדבר ידוע שכל פרטי הפתרונים האלו אינן ראוי לפתרון כן לעולם
 אבל הכל כפי המקום והזמן והמצב אשר בו החולם ומצור הענינים
 ואשר יבאו סביב המראה והכל כפי הבחינות וההשערות שביארונו
 בשערים ועוד יש לדעת שכל פתרוני החלומות שהזכרנו הם פתרון
 הדברים הפשוטים שאפשר שיראה האדם במלואו' אבל עדין כריך אדם
 להבחין ולהוסיף מדעתו להבין כל ההרכבות הנאות במלואו והראוי
 לעשות בזה כדי להבין כללות החלום הוא שכל חלום שיהיה יראה
 תחלה כל הדברים הפרטיים שבו מה מורה כל אחד מהם הכתובים
 בספר הזה ושאין כתובים ידון מהכתובים או מהשערות וכשידע מה
 מורה כל אחד מהם יאמר ויעיין בדעתו ובשכלו להסכים חלקיו
 לפתרון באופן שיהיו כלם מורים על ענין ומאורע אחד ויהיה זה אחד
 שידמה מאותו חלום הדברים הטללים וכדי שיהיה הידיעה הזאת ב
 בקיין לפותר אביא קצת משלים מהחלומות שנלחמו לאנשים בזמן
 שעבר ונתקיימו: יוסף חלם שתי חלומות החלומות והכבדים ופרעה
 חלם הפרות והשבלים וכבר ביארנו כלם בשער ה' פ"א שר המשקים
 והאופים כל אחד ראה חלמו בלילה אחד שר המשקים ראה גפן ובה
 שלשה זריגים והיא כפורחת עלתה כינה הבשילו השכלותיה ענבים
 ויקח את הענבים ויקחם אותם בכוס ויתן אותו על כף פרעה ופתר
 לו יוסף שלשת הזריגים שלשה ימים הם בעוד שלשה ימים יא' פרעה
 את ראשך והשיבך על כנך ונתת הכוס בידו כמשפט הראשון וגו' ושר
 האופים ראה שלשה סלי חורי על ראשי זה על גב זה ובסל העליון מכל
 מאכל פרעה מעשה אופה והעוף אוכל אותם מן הסל מעל ראשי
 ופתר לו יוסף שלשת סלים ג' ימים הם בעוד שלשת ימים יא' פרעה
 את ראשך מעליך ותלה אותך על עץ ואכל העוף את בשרך מעליך
 וכתקיים כמו שפתר להם ואתה תראה בשתי חלומות אלו חכמת יוסף
 בפתרוכות וזה שאף על פי שכלאורה נראה ששניהם ענין אחד יוסף
 הדליל ביניהם מן הטעם שביארנו בפרק ב' שער ו' ח"א וראה ש
 מחלום שר המשקים מורה שבעוד שלשת ימים יאוב לאומכתו וחלום
 שר האופים שבעוד שלשת ימים יתלה וזה שראית הגפן לפני שר
 המשקים

המשקים הורה לו שהדבר קרוב שיהיה יין לפניו להזקות כמו שהגשן
 מתגדל לכאף ממנה יין ואחר פירשו לו שיעבור עד שיהיה זה ג' זמנים
 וזה רמז שלש שריגים אבל עדין לא כולע בזה כמה הוא רוחב כל
 אחד מהם אם הם שנים או חדשים ולזה פירשו לו והיא כפורסת וגו'
 שהראו לו שמהרה יבא לידי ביטול וזה שידוע שקוד' שיבא יין מן הגשן
 יעבור עליו ג' זמנים כן בוסר ועכבים והכתוב דלג הבוסר ואמר
 שאחר שהיה כן מיד בא לידי עכבים והוא מורה על התכופות וזה יור'
 שהזמנים הם ימים ואחריהם ימים היין ויתן אותו על כף פרעה אבל
 בצר האופים ראה שמורה להפך לפי שלא ראה את פרעה ואף על פי
 שרמזו העוף לו ראה שהוא לא היה מאכיל אותו לא העוף היה אוכל
 מעצמו מעל ראשו וזה יורה שהאוכל יאכל מעצמו מעל ראשו ולזה
 פתך שלש הקלים שלש ימים הם ומן הא' למד שהם ימים ובסל ה
 העליון ר"ל ביום הג' ביאו אותו ויתלוהו והמאכלים עליו לפרסם
 קטאתו והעוף יאכל אותם עם בצרו ובספר אופטי' כשהיה בא גדעון
 להלחם עם מדין חלם אחד מאכשי מדין גראה כליל לחם שעורים
 מתהפך ובא ממחנה ישראל עד מחנה מדין ופגע באוהל אס' ממחנה
 מדין להפילו ופתרו לו אין זאת בלתי אס' חרב גדעון בן יואש איש
 ישראל נתן האלהים בידו את מדין ואת כל המחנה וכן היה ועמך
 זה שכלי לחם שעורים יורה על האכשים שהם בסעדים בלחם ובכחו
 יבאו מהרה על מחנה מדין ויכו אותו ויפילוהו ובספר בן גוריון פרק
 ד' כי מרדכי ראה חלום בשנה השני למלך אסורוש והנה רעש גדול
 ורעש חזק ועמוס ותיי בהלה בכל הארץ ופחד ורעש על כל יושביה
 ויריעו אז ב' תכנים גדולי זה לקראת זה וירצו לקולם כל גויי הארץ
 והנה ביניהם גוי אחד קטן ויקומו כל הגוים עליו לאבד שמו ולמחוק
 זכרו מן הארץ והיי ביום ההוא חושך ואפלה לכל העולם ויכר לגוי ה
 הקטן מאד והיו נועקים אל יי' זה תכנים כלקמים בחמה גדולה ואין
 מפריד ביניהם וירא עוד שנית והנה מעין קטן עובר בין ב' התכנים
 ויפריד ביניהם המלחמה והמעין ההוא הקטן גדל עד מאוד והיי
 לכהר שוטף כשטף ים גדול והיי הולך ושוטף בכל הארץ וירא והנה
 זרמה השמש על הארץ והיי אז רע לכל העולם ופי' זה כי הרעש הורה
 על נער היהודים בגזרה והב' תכנים הם מרדכי והמן כמבואר בפר'
 החיות שהם יורו על הזוכאים והגוי הקטן הוא ישראל והחלום הראשון
 הורה על הנער והב' על התשועה והמעין רומז אליה שאמר ממעבדי
 הישועה: ובספר ח"י הפלוסיפס כי סקר"ט חלם שהביאו לו למחנה

פתרון סלמות

עוף הנקרא שיג"כ וכן פתח ביתו ואחר עף מפתחו וכן באער עיומו
 ובהיותו שם כראה לו שזואר העוף גדל על שראשו מגיע השמימה
 והיה כוקב ומפליג את הרקיע והיה בבקר בהיותו בבית עיומו מספר
 לתלמידיו הסלוס והנה אב אפלט"ן וז' הביא את אפלט"ן וז' בנו לקקר"ט
 ואל פניו שלמדו מהמתו אז אמר סקר"ט זהו העו' שאיתי איעבור
 בסודות השמים ויפרסם העינים הנעלמים ובהגדות היונים שאשת
 גו"ליו קיסר חלמה שהיא יושבת בהיכליה וכי גו"ליו בעלה שם ראשה
 על סיקה וכפל אבן אחת מן המגדל על ראש גו"ליו והמיתו ולמחר
 בשביל זה לא נתיחו אשתו לכאת טובה ובהיותה מספרת סלומה לו בא
 עוף אחד הנקרא ריג"טו שהיו רודפים אחריו עופות רבים והמיתו
 אותו לפניו וגו"ליו כשהל מהסלוס והסימן וכתירא לכאת ואז נקרא
 לענה שהיו שמה מושבעי רומה הוכרח לכאת וכשנתקרב אליהם פגע
 לתוכן שלו שהיה יודע מולדו ויאמר לו הגיעו דבריך שאמרת והשיב
 לו התוכן עדין לא עברו כי אני רואה שביום זה הככבים כורעים ימי
 סייך הלך לו לבית העבה ושם המיתו אותו בכלי ברזל ועוד אדם אחד
 ראה פעמים רבות שהלך לכוד דגים למימות מתחלפים ולקח דגים
 קטנים ועוד ראה שהלך לכהר גדול שבו היו דגים גדולים רבים והוא
 לוקח מהם ובמעט מהמים עלה לעושר במרץ כמבואר בפרק הדגים
 שהם יורו ריוח ועוד סלס' א' שהיה רואה אחד מקרוביו שהיו מחסרים
 דמו מכמות רב ואחר שנתחסרה עבר מעבר לים ואחר נתן את הדם
 לחולם וקרה תכף שחלה למות ונתן כל כספו לחולם בירושה וזה יורה
 שהדם רומז על הנכסים שבהם מתקיים נפשו ודמו כי לכך נקראו
 המעות דמים בלשון רבותינו ז"ל ועוד גנב אחד סלס' כי לילה אחד
 היה הולך בבית איש אחד וכראה לו שבה במטה שהיה אוכב בה ארון
 הבית וכראה הארון ישן וכפוס ומוקרח וכשקרב לאדרת היסן לרוב ה
 הקרפון היה מוביא את מעיו מלאים פרח ומוכבדים והלך וקרה לו
 שבה לבית אחד בלילה והארון ישן והוביא גביבה מביתו בכמות רב
 ועליך להבין כי הקרפון הורה על האיסור והקרפה והפחד שהיה לו
 בזה וכופא אחד סלס' שהיה עף בערבות גדול ופשהוגבר התעפפותו
 כראה לו היותו גבוה מהארץ ומתהלך בצדה ההוא ראה יאורים קטני'
 אשר בהם ראה טורט"ו וגאש רבות עם זככי נחש ובהיותו שם כראה לו
 שנשתנה לעוף הנקרא בולט"ו וברגליו היה זורק הטורט"ו וגאש עם
 זככי נחש תוך ז' ימים שלם בעדו שר אחד לבקשת ב' הנהגות ובהיותו
 בבית האר ההוא היו מקטרנים רבים שדברו כגדו על לא פגע והוא

גבר עליהם לבוז ולקלון להם וכבר זכרכו בפר' האדם כי ההתעופפות
יורה על שני מקום ובפרק החיות שהם יורו על האויבים ובפ' העופות
שהרו"לעור יורה על רופא ומכס אחד חלם שראה את פניו הוא ב
בעצמו ובנדו הימנית ראה השמש ובנדו השמאלית ככב מאיר הפה
ויקר לו שנסמך רב בחכמות ובפרפואה הוא חלם שחברי בנו הוליכו את
בנו בהיכל אחד והיו מלבישים אותו בעלי לא"כור ומאותם העלין עשו
לו כוז וקרה לו תוך זמן מועט שהעטירו אותו למלך וש"ך אחד חלם
שהיה משיס כתר מלכות על ראש אשתו ומשיס אותה בכסא המלוכה
ובאותה שנה עצמה שבו המלוכה לאביה שנתקשר ממנו והוא הושיבה
על הכסא ועוד חלם שזרקו אותה מכסא המלוכה והיא טרומה
ומתעמלה בזה ובזום גד לא יכלה לאוב שם ובאותה שנה הסירוהו
ממלכותו ומת ומלכה אחת חלמה לכד מערב ממלכות בנה נראו לת
בהמות רבות בצורת אריה ובאו בהיכל בנה והמלך בנה היה מלא ס
חכים אשיים והבמה שלו דולק באש והיא טרומה להציל הכסא' והקיפה
וספרה את החלום לפותר ופטר לה כי מלכות בנה יסבול השפלה ו
גדולה ואחר ימים מועטים קרה מלחמה לכד מערב ובמלחמה ההי
מת בנה ושנים רבים ואחרים ממלכותו ואחר ראה ארבע זאבי' שח
מריצים עמו בפיהם פתוח והוא בחרבו שלופה כנגדם והכה הגול
שבהם עד מות ותוך שלשה ימים קרה כי לענין מה התגבר על ארבע
אנשים אויבים לו ואחר חלם שאיש אחד ברומחו שבר זרועותיו אחד
המיתוהו אחיו ברמחיים ואחר חלם שאביו נפל בצור עמוק מאד ובזמן
מועט מת אביו ואשה אחת חלמה שמן השמים היה נופל סרב בגד
שחור שהיה מכסה אותה כמורגל לאלמנות ובזמן מועט מתג'עלה :
ובגמרא בר הדיא מפשח חלמין הוה מאן דיהיב ליה אגרא מפשח ליה
למעלותא ולמאן דלא יהיב ליה אגרא מפשח ליה לגריעותא אב"י ורבן
חזו חלמא אב"י יהיב ליה זוזא ורבא לא יהיב ליה אמרי ליה אקריב'
בחלמין שורך טפוח לעיניך לרבא אמר ליה פסיד עסקך גא אהכי לך
למיכל מעוכבא דלבך פירו' תתקלקל סקורתך ולא תוכל לאכול מעבב
לבך לאב"י אמר מרווח עסקך ולא יהיב לך למעכל מסדוה דלבך אמרי
ליה אקריבן בניס ובנות תוליד לרבא אמר ליה כפשתי לאב"י אמר
ליה בנך ובנתך פשי' ומנסבן בנתך לעלמא ודמיין באפך כדק'אזלין
בשביה אקריבן בנך ובנותך כתובים לעם אחר לאב"י אמר בנך ובנתך
פשי' את אמרת לקריבך פירו' להשיאן לקרובך ואשתך אמר' לקריבה
ואכפה לך ויהבת להון לקריבה דהוי כעס אחד לרב' אמר ליה דביהות

פתרון חלומות

שכיבא ואתו זכיה ובכתייה לדי איתתא אחריתי דאמר רבא אמר רב
 ירמיה בר אבא אמר רב מאי דכתיב בניך ובנותיך כתוכים לעם אחר
 זו אשת האב אקרין לך אכול בשמחה לחמך לאבי אמר מרווח עסקך
 ואכלת ושתיית וקרית פסוק מחדוה דלכך לרבא אמר ליה פסיד עסקך
 טבחת ולא אכלת ושתיית וקרית פסוקים לפכוחי פסדך פירוש להפיג
 דאיתך אקרין זרע רב תוניה השדה לאבי אמר ליה מרישיה לרבא
 אמר ליה מסיפיה אקרין וראו כל עמי הארץ וגומר לאבי אמר ליה
 כפק לך שמא דריש מתיבתא הוית אימתך כפלא בעלמא לרבא אמר
 ליה בי דיינא דמלכא אתבר ומתפסת בגבנה ודייני כולי עלמא ק"ו
 מינך פי' אובר המלך ישבר על ידי גבנים ויעלילו עליך לומר שאתה
 גבנתם ויתפסוק בגבנך וידינו הכל ק"ו ממך לומר אם רבא נחמד כל
 שכן שיחשדו וזהו ויראו ממך למחר אתבר בי דיינא דמלכא ואתו
 ותפסי ליה לרבא אמר ליה חזן-חסא על פוס דני פירוש ראינו חזרת
 על פי החביות לאבי אמר ליה עייף עסקך כחסא פירוש כפול יהיה
 הריוח שלך כחזרת שהיא רחבה וכפולה והחביות רמוז על הקסורה לפי
 שזניהם היו מוכרים יין לרבא אמר ליה מרי עסקך כחסא אמרי ליה
 חזן כשרא על פוס דני לאבי אמ' ליה בסיס חמך פירוש מבוסס יהיה
 יך ואתו כולי עלמא למזבן כשרא וסמרא מינך לרבא אמר ליה תקיף
 מרך ואתו כולי עלמא למזבן כשרא למיכל ביה אמריה ליה חזן חביתא
 דליא בדקלא לאבי אמר ליה מדלי עסקך בדקלא לרבא אמר ליה
 סלי נסקך בתמרי פי' מתוק יהיה סחורתך שתמכרנה בזול אמרי ליה
 חזן נמא דקדחא אפוס דני פירוש רמוזים גדלים בחביות לאבי
 אמר נסיק עסקך כרומא פירוש תמכרנו ביוקר לרבא אמר ליה קאי
 עסקך גרומא פיר' קהוי שהכל ישאווהו אמרי ליה חזן חביתא דנפל
 לכירא לאבי אמר ליה מתבעי עסקך ולא אשתכח לרבא א"ל פסיד
 עסקך ודיא ליה לביר אמרי ליה חזין יוסן בר סמרא דקאי אאיסדן
 פירוש מראשותינו וכו' לאבי א"ל מלכא הוית וקאי אמורא עלך פי'
 תורגמן להשמיע בקול רם לרבים כקול סמור כוער לרבא א"ל פטר
 סמור גהיט מתפילך פירוש מחוק א"ל לדידי חזי לי ואיתיה אמר ליה
 אס כן ו' דפטר סמור ודאי גהיט מתפ' לך פירוש וכל פטר סמור ת
 תפדה נשה הוא חסר ו' ובתפילין של רבא כתבו הסופר מלא ואח"כ
 מסקו לקוף אזל רבא לחודיה לגביה יא"ל מאזי דשא בריתא דנפל פי'
 דלת סיבון שבבית א"ל איתך שכבא פירוש אשתך השומרת את הבית
 גדלת זו הנועלת תמות א"ל קאי ביבי ואיני דגמור פירוש השינים

שפנמיות והמזכירות שנפלו אל בניה ובכותיה שכן אל סוזי תפי
 יוכי דפרקן אמר ליה תרתי כשי מגרשת אמר ליה סוזי תרי גרגלידי
 דלפתא פירוש ראשי לפתות אל תרי גולפי בלעת פירוש מכות במקל
 עב כראשי לפתות אזל רבא ההיא יומא ויתיב במדרשא כולי יומא הוא
 הנהו תרי סגי נהורי דהוו קאי מכבו בהדי הדדי אזל רבא לפרוקינהו
 ומחיהו תרי דלו למחויי אחריתי אמר מסתי תריין סוזי לסוף אתא ר
 רבא ויהיב ליה אגרא אמר ליה סוזי אשיתה דנפול פירוש סומת סברי
 נפלה אמר ליה ככסיס בלא מצרי קכית פירוש יתרחבו קרעותך אמר
 ליה סוזי אפדכא דאביי נפל וכסיכיה אבקיה פי' בית אביי נפל וכסהו
 עפר הפורח ממפולת הקומה אמר ליה אביי שכיב ומתיבתיה אתיא ל
 לגבך איור ליה סוזי אפדכא דידי דנפול ואתו כולי עלמא ואקלו
 לבכתא לבכתא אמר ליה שמעתך מיבדרן בעלמא אמר ליה סוזי
 דבקע ראשי ובתר מוקרי פירו' מוחי אמר ליה אודרא מבי סדיא כפיק
 פירוש המוכין יוצאין מן הכר שבמראשותך אמר ליה אקרין הללא
 מצראה פי' הלל שאנו קורין בפסח קרוי הלל מצרי אל כסי מתרחשי
 לך הוה קא אזיל בהדי בי ארשא אמ' בהדי גברא דמתרסיש ליה כיסא
 למה לי בהדי דקא סליק נפל ספרא מיכיה אשכחיה רבא וסוזא דהוה
 בתיב ביה כל הסלמות הולכים אחר הפה אמר רשע בד' דך קיימא
 כלהו מחילכא לך בר מברתיה דרב סדא פי' אשתו של רבא בת רב
 סדא היתה יהי רעוא דלמסר ההוא גברא בידא דמלכותא ללא
 מרחמו עליה אמר מאי אעביד גמירי דקללת כחם אפילו בחכם היא
 באה וכל שכן רבא דבדיכא קא לייט אמר אקוס ואגלי דאמר מר ג
 גלות מכפרת עון קס גלה לבי רומאי אזל יתיב אפתחא דריש טורזיא
 דמלכא פי' שומר אוצר המלך ריש טורזיא סוזא חלמא אמר ליה סוזי
 חלמא דעיל מחט באצבעי אמר ליה הב לי זוזא ולא יהיב ליה אמר ליה
 ולא מידי אמר ליה סוזא דנפול תכלא פירוש תולעת בתרתיין אצבעותי
 אמר ליה הב לי זוזא ולא יהיב ליה ולא אל אמר ליה סוזי דנפול תכלא
 בכלא ידא אמר ליה נפל תכלא בכלא איהאי דמלכא פי' מעילים של
 מלך שמע בי מלכא ואתיוה לריש טורזיא קא קטלי ליה אמר ליה אכא
 אמאי אתיוהא להאי דהוא ידע ולא אמר אתיוהא לבר הדיא אמר ליה
 אמטו זוזא ד' דך חרבו איהאי דמלכא כפיתו תריין ארזי בסבלא אסרו
 סד פרעי לסד ארזא וסד כרעי לסד ארזא וסרו לסבלא עד דאצתליק
 רישיה אזל כל סד לסד וקס אדוכתיה ואצתליק בתריין פירוש היו שני
 ארזים נטועים רחוקים זה מזה והקריבו ראשיהם ואסרום בסבל ואז

פתרון חלומות

בהיותם קרובים הפילו לבד הדיא ארצה והגביהו רגליו למעלה כנגד
ראשי הארזים ואסרו רגליו רגלו אחד לארו אחד ורגלו הב' לארו ה
האמר ואמר כך התיירו הסבל שהיה מדבק ראשי הארזים כל אחד
למקומו ובהפרדס נתלק בר הדיא לשתי התיבות שא בן דמא בן אסומו
של רבי יאמעאל ראיתי ב' לחיי שנארו אמר ליה ב' גדולי רומי יעזו
עליך רעה ומתו פירוש והם הלחיים שיעזו אמר ליה בר קפרא לרבי
ראיתי חוטמי שנאמר ליה חרון אף כסתלק ממך פירוש לפי שחרון
אף נכר בחוטם שמתחמם ויוצא ממנו הבל אמר ליה ראיתי שתי ידי
שנחתכו אמר ליה לא תצטרך למעשה ידיך אמר ליה ראיתי ב' רגלי
שנקטעו אמר ליה על סוס אתה רוכב חזאי דאמרי לי באדר מיתת
וכיסן לא סזת אמר ליה באדורתא מיתת ר"ל בהדר וכבוד תמות ולא
אתית לידי כסיון אמר ליה ההוא מינה לרבי ישמעאל ראיתי שאפי
משקה שמן זית לזתים אמר ליה אמו בעל פי' השמן הוא בן הזית כיון
שיוצא ממנו ואם זה הורה שהוא היה משקה את אמו אמר ליה חזאי ד
דקטיף לי ככבא פירוש ראיתי ככב אמר ליה בר ישראל גבבת פירוש
שנמשלו לככבים אמר ליה חזאי דבלעתיא לככבא אמר ליה בר ישראל
זבבת ואכלת דמיה אמר ליה חזאי עיני דנשקן אהדדי אמר ליה אסומו
בעל אמר ליה חזאי דנשקי סהרא אמר ליה אשת ישראל בעל אמר ליה
חזאי דדריכבא אסדא אמר ליה נערה מאורסה בעל פירוש לפי שהי
רגלין לעשות לה חופה בכניסתה לחופה אמר ליה חזאי טוכא מעלי
והוא מתתאי אמר ליה משכבו הפך פירוש הוא למעלה והיא מלמטה
אמר ליה חזאי עורבא דהדרו לפוריה אמר ליה אשתך זנתה מאנשים
הרבה א"ל חזאי יוכי דהדרו לפורי א"ל נשים הרבה טמאת אמר ליה
חזאי דכקט ב' יוכי ופרקן אמר ליה תרתי נשי נקבת ופטרתינון בלא
גט אמר ליה חזאי דקליפכא בפי אמר ליה שכבי קמשלחת פירוש מתים
הפשטת א"ל כלהו איתנהו בי בר מהא דליתיה אדהכי והכי אתיא ה
היא אתתא ואמרה ליה האי גלימא דמנסת דגברא פלוכי הוא דמת
ואשלתיה אמר ליה חזאי דאמרי לי שבך לך אבוך נכסי בקפודקיא כו'
פכתוב בחלק הראשון ובמדרש איכה פסוק א' חד כותי עבד ג
גרמהא מפשר חלמין כו' והוא כתוב גם כן שם
ואין להאריך יותר ואבא אל:

ההלק רג'

בפסקי הדינים המתיחסים וכתלים בעיני
הקלום ואכתוב אותם כפי מה שאמצא
בגמרא

בגמרא ובפוסקים ז"ל ואביא כל הסברות הנמצאי בכל דין מהם ואפרש
 דבריהם כל מה שאוכל ואם יראה איזה הכרח וסיוע לא' מהכתות
 אביאהו ואלין בעדו ועוד אם אמנא איזה דין מסודש שלא כמנא
 בגמרא ובפוסקים ז"ל אפשר שיארע הלכה למעשה אכתוב בו מה
 שיראה לי משכמי הגמרא ודברי הפוסקים וזה החלי הנה כל הדינים
 הנמצאים בעניני החלומות הם ככנסים תחת סוג אחד והוא לתת ד
 דרך ותיקון לכל חלום רע לבטל אותו והתיקון הזה בשלשה פנים הא'
 להתעבות עליו השכית לעשות עליו הטבת חלום השלישית להתייר הכדון
 או הכדר או השכועה שבחלום לכן כחלק החלק הזה
 חלוקה ראשונה לשלשה שערים :

השער הא' בדין תעבית חלום :

השער הב' בדין הטבת חלום :

השער הג' בדין התרת חלום :

השער הא' בדין תעבית חלום חלקתיו לחמשה פרקים :

הפרק הא' בחיוב תעבית על חלום רע ותועלתו :

הפרק הב' לבאר שצריך שיהיה התעבית בו ביום
 וטעם לזה :

הפרק הג' לראות אם מותר להתעבות בשבת אם לאו
 ולהראות היאך הוא יותר מקובל ומועיל לבטל
 החלום רע תעבית השבת יותר מתעבית החול וטעם לזה :

הפרק הד' בדינים הנריכים ליום התעבית :

הפרק הה' בדין תעביתא לתעביתיה :

הפרק הא' בחיוב התעבית ותועלתו גרסינן בפרק קמא'
 דתעביות ושבת אמר רב יפה תעבית לחלום

פתרון הלמות

כאש לכעורת ואמר רב קסדא וכו ביום ואמר רב יוסף ואפילו בשבת
ועבין זה הוא שכשבא לאדם חלום רע לא יאמר כבר נבזרה גזרה
אבדה התקוה אלא על כל פנים יש לו תקנה בתשובה ותפלות ואפילו
בחלום היותר רע שבעולם כדאמרין בפרק קמא דברכות אמר רבי
חנין אפילו בעל הלמות אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע
עצמו מן הרחמים שכאמר כי ברוב הלמות והבלים הרבה את האלים
ירא שהודעה ההיא ודאי אינה אלא הערה מן השמים שבאה אליו
להודיעו שיפספס במעשיו ויחזור בתשובה ולכן ראוי לו להתענות
ולחזור בתשובה ולבקש עליו רחמים ואם יעשה כן הב"ה יקבל תעניתו
ותשובתו ותפלתו ויבטל מעליו כל גזרות קשות ורעות שנגזר עליו
ומהר כמהירות כלות האש לכעורת ולגמרי שלא יאמר ממנו אלא כלו
יתבטל כמו שאורף האש הכעורת ואינו משאיר ממנו כלום לא כאורף
האש את העצים שלעולם יאמר מהם עוד מוצל מאש ואף שמואל דכי
היה חזי חלמא בישא דהוה אמר הלמות הוא ידברו לא לפטור ע
עצמו מתענית הוה אמר כן אלא לכנס את עצמו ועם כל זה היה
מתעבה ומבקש עליו רחמים כמא אס כן שהתענית הזה מועיל מאד
ואין לדחותו בשום נד וכמעט כראה לי שהוא טובה ואין ראות לאדם
לפטור עצמו ממנו ונראה לי שיש להתענות על חלום רע שחלם לו
חצרו ואפילו בשבת שהרי אמרו בגמרא שמתקיים יותר וכן כראה לי
שיש לנצור להתענות על חלום שחלם אח"על הנצור וכפשות עגומות
עליהם ואפילו בשבת וכל שכן אם חלם אותו גדול הדור ומי שקבל
להתענות למחר על דבר מה או שהיה תענית נצור וחלם בלילה חלום
רע שראוי להתענות עליו כראה לי שצריך להתענות

יום אחר ואין די באותו תענית :

הפרק הב'

לבאר מאמר רב קסדא שאמר שצריך שיהיה
בו ביום לפי שיש לשאול ולומר ולמה לא ילום
אדם תענית זה על מנת לפרעו ביום אחר כמו שהוא הדין בשאר
תעניות שאינן של נצור . ולבי אומר לי שהטעם בזה הוא כדי שלא
יתעכב שום זמן שכל עוד שיתעכב יותר רע הוא וזה מב' בחינות
הא' אדם יתעכב שמה באמצעות זה הזמן יבא לפועל גזרת החלום
ואז לא יועיל התשובה והתפלה שכבר חל עליו הרע ההוא : והבחינה
הב' היא שכל המקרים הרעים המתרגשים לבא על האדם ראוי לו
להשתדל להצלה מהרה בהיותו בחומו ואין ראוי להכניח הענין להתקצר
כי אז לא יוכל לכבות הכערה כמו שלמדנו זה ממרדכי שכשידע ה

הגזרה שנגזרה על עמו שם השתדלותו להנלה מהרה ולא רצה להמתין
אפי' שעה אחת שנאמר כי אם החרש תחרישי בעת הזאת וכן העבין
פה כיון שידע אדם שזה הרע נגזר עליו ראוי לו להשתדל מהרה
להנלה כי אם יתעכב אולי אז לא יועיל לו שום דבר כמו שיועיל מיד
בעת הגזרה ובמידושי תעניות להרי"טבא ז"ל טעם אחר אמר לפיכך
אמרו בו ביום קודם שתתקרה דעתו ויסור פחד לבו שמא אחר כך
לא יחזור בתשובה עד כאן וכן כתב המאירי בשם גאון פרק ב' אמר
כוונת תענית חלוס הוא כדי שתעורר למעשיו הרעים ויפשט ב
בדרכיו וישוב לש"י וכבר גלוי זה גלוי מבואר במאמר קצר אמר רב
חסדא חלמא בישא עדיף מחלמא טבא וכוונתו בזה היא שחלמות
הרעים יפחידוהו וירעידוהו לשוב מעונותיו על ידי יראתו ותביאהו
היראה להעיר את האהבה והיא הכוונה גם כן באמרוס והאשים עשה
שיראו מלפניו זה חלוס רע ומכד שאם לא יתענה סמוך לחלומו בעוד
היות יראת החלוס על פניו אולי יבזו לומר כי החלמות הזוא ידברו
הנרכיכוהו להתענות סמוך לחלומו עד כאן אבל הר"ע ז"ל כתב
בפסקו שלמי כי עלה השמר טעם אחר נכון מאד אמר ז"ל יש לקבל
שפקודת כל ימי השנה נמסרה ביד מלאכים ממונים עליהם איש יומו
וכאלו הם מקבלים הריון לילד המעשה הנעשה ביום ההוא כי על זה
יתקנו היום הרת עולם והנה המלאכים הממונים על הימים כל אחד
קריו יום הה"ד כי לא תדע מה ילד יום והמלאכים הממונים על הלילה
כל אחד קריו לילה כמ"ש מלאך הממונה על ההריון לילה שמו דכתיב
והלילה אמר הורה גבר ואין פקודה כונעת באברתה אפי' כמלא כימה
ומכאן אמרו אם ראית ת"ס שעבר עבירה ביום אל תהרהר אחריו
בלילה כי ודאי עשה תשובה כי חזקה על חכם שידע סתרי הענינים
האלו ולא ירצה שזר היום או הלילה יכתוב עליו שטנה כי קשה הדבר
אח"כ לתקן את אשר עותו וזהו טעם יפה תענית לחלוס וכו' ואמר
רב חסדא ובו ביום עכ"ל : ואחר כך מצאתי דבריו אלו וקרוב אליהם
בספר הזוהר בפרכת אמור אל הכהנים ז"ל שם תבינן יפה תענית ל
לחלוס כאש לנעורת ועקרא דתעניתא בההוא יומא ממש ולא ביומא
אחרא עלאה וכד איהו שרי בתעניתא דחלמא אוליפכא דההוא יומא
לא אעדי עד דאתבטל ההוא גזרה ואי דמי ליה ליומא אחרא הא
שולטנא דאחרא הוא ולא על יומא ביומא אחרא דחבריה כהאי גונא
לית לך יום דלא אתמכיא עליה יומא עילאה לעילא ובעי בר כש ל
לאסתמיה דלא יעביד פגיומו בההוא יומא ולא אתפגיס קמיה שאר

יומין אחריו כו' הרי הראוי להתעבות ביום החלוט ממש ולא ללוות
 תעביתו ולפרעו עד שלכן אמר רב יוסף ואפילו בשבת וכראה לי שאם
 כאכס ולא יכול להתעבות אותו יום שלא כפטר מפני זה להתעבות לא
 יתעבה היום היותר קרוב שיוכל ויש לעיין בזה מי שחלם ליל ערב ת
 תשעה באב או ליל ערב יום הכפורים חלוט רע כיצד יתענה לפי
 שצריך להפסיק מבעוד יום ואם כן לא יוכל להתעבות בו ביום *
 ולגאוניס שאלה בדין אחר וממנו ראוי לדון בזה והיא מי שדבר
 להתעבות שכי ואמ'י כל השנה ואירע ערב תשעה באב בב' או ב'ה'
 כיצד יעשה והתשובה יסעוד פעם א' ביום סמוך לשקיעת החמה ד
 דקיימא לן כמאן דאמר מתעבין לשעות עד כאן * וכראה לי שהוא
 הדין מי שדבר יום מיוחד כל השנה ואירע אותו יום ערב י"ה שאוכל
 סמוך לשקיעת החמה אף על גב דקיימ' לן דכל האוכל ושותה בתשיעי
 כו' ואם כן אנחנו גם כן נאמר בכדון שלפנינו שזה החולס יתענה
 אותו יום עד סמוך לשקיעת החמה ולא קודם בין בערב תשעה באב
 בין בערב יום הכפורים שהרי מן הדין היה להתעבות כל היום ולא
 היה די בתענית שעות אלא שאי אפשר כמו שהיה גם כן מן הדין למי
 שדבר להתעבות כל השנה שכי ואמ'י להשלים תעביתו לגמרי שהרי
 תענית גמור כדר ולא תענית שעות וכדד'ר' י' לו לילך אחר לאון
 בני אדם ולאון תענית קתם כל היום משמע ואפילו הכי מאוס דאי
 אפשר באופן אחר יבא יד' נדרו בזה כמו כן כאן יבא יד' סיובו אף
 על פי שלא השלים תעביתו כיון שאי אפשר בענין אחר כל שכן לדעת
 המרדכי שכתב שבתענית חלוט אין צריך שיפקע עליו

חמה כשאר תעניות וכמו שיתבאר בפרק הד' :

הפרק הג'

בתענית שבת והוא כחלק לב' דבורים : הא'
 אס מותר להתעבות בשבתות וימים טובים
 תענית חלוט אס לאו הב' להראו' איך הוא יותר מקובל ומועיל לבטל
 החלוט תענית השבת יותר מתענית החול וטעם לזה ואתחיל הראשון
 גרסינן בירושלמי לתעניות רבי אחא ורבי אבהו מאוס רבי יוסי בר
 חנינא אחר אסור להתעבות בשבת עד ששעות ואין צריך לומר ש
 שאסור להתעבות בו כל היום ואפילו כדר להתעבות כל הימים ופגע
 בו שבתות וימים טובים אמרינן בריש פרק קובס יין דלוקה ואין צריך
 הערת חכס ואפילו הכי תענית חלוט התירו להתעבות בשבת כדאמר
 רב יוסף ואפילו בשבת וכן הא דאמרינן פרק אין עומדין כל היושב
 בתעני' בשבת קורעין לו גזר ד'בו אל שבעים שנה מפרשי' לה רבנא

פתעבית חלום כמו שיתבאר בפדק שאחר זה אבל כתבו הפוסקים זה
 שהתירו חכמים תעבית חלום בשבת היינו כשהחלום קשה הרבה לפי
 דעת החולס ומנטער עליו לפי שאינו יודע מה הוא ובוזא אין לו עכ
 שבת וכשהוא מתענה סובר שהתעבית יועיל וטוב לו מאכילה ושתייה
 לפי שהתעבותו תסיר עגמת נפשו והרי זה לו עובב שבת הכה לאיש
 כזה התירו לו לישב בתעבית חלום בשבת וראיה על שמותר להתעבות
 תעבית כזה בשבת מדאמרינן בהגדה שמינו תלמידיו של רבי עקיבא
 שהיה בוכה בשבת אמרו לו למדתו רבינו וקראת לשבת עופג אמר
 להם זהו עובב שלי ובירושלמי כשמת רבי אלעזר היה ר' עקיבא בוכה
 אמרו לו תלמידיו רבי מפני מה אתה בוכה והלא שבת הוא
 אמר להם זהו עובב שלי וקצת קשה על זה אס כן אין אמרו דליתב
 תעביתא לתעביתיה על מה שנתבטל מעובב שבת שכתא שמה ש
 שהתענה בשבת קבל צער ובטילו הוא מתענה ואיך אס כן אמרו
 שהתעבית הוא עובב לו וכראה שהקושיא הזאת הכנים לבת המרדכי
 לומר שאין צריך דליתב תעביתא לתעביתיה על תעבית חלום בשבת
 כמו שיתבאר בפדק הה' ב"ה וכן כתב המאירי שכיון שאין לך עובב
 שבת אכלו גדול מזה מה בורך להתעבות למחר אבל כראה לי שזאת
 אינה קושיא כלל שהכוונה מהם ז"ל אינה לומר שהוא עובב ממש אלא
 רבו לומר שמי שחלם בשבת חלום רע א"א לימלט מצער כי אס לא
 יתענה הרי נפשו עגומה ואס יתענה הרי יסגף עצמו ב
 בתעביתו במעוט חלבו ודמו וזה צער לו אבל אמרו חכמי' לבחור ברע
 במיעוטו והס שערו ואמרו שיתר גדול הוא בערו כאלא יתענה
 מכשיתענה שכשיתענה אף על פי שיהיה לו צער על התעבית יהיה
 לו ממקום אחר נחת רוח במשבו זה יועיל לבטל הרע הנגזר עליו
 והרי יש כאן צער מצד ועובב מצד ועל כד הנער אמרו דליתב ת
 תעביתא לתעביתיה ועס זה יתכפר לו אותו המעט מן הנער שקבל
 ומה שבתל מכות שלשה סעודות ובשאר לו העובב לבד וקיים המבוא
 אבל אס לא יתענה עגמת נפשו על החלום תהיה כל כך גדול שאפי'
 מאה תעביות לא יכפרו על הנער הגדול שקבל באופה שבת וזה
 מבואר אף על פי שאינו בפי' כן בדבריהם סוף דבר כראה מדעת
 ש שמותר להתעבות בשבת תעבית חלום וכראה שלפי דעת זו הכל
 תלוי במדת החולס אס נפשו עגומה עליו לפי שכתא לו זהו חלום
 רע יתענה ואס לאו אל יתענה אבל הר' אליעזר ממ"ק ז"ל כתב שאין
 להתעבו' אלא על חלום שראה שלשה פעמים ורב עמרם ור' קלונימוס

פתרון חלומות

ואב"י העזרי ורבי אביה ז"ל כתבו שבזמן הזה אין להפעלות בשבת
פעמית חלום כלל לפי שאין אנו בקיאים בפתרון החלומות לידע איזה
רע ואיזה טוב ואין מתעבין בשב' מספק וכן כתב רבינו הא"י ואנחנו
לא חוינו למיתב בתעבית ביוםא דשבתא לא יהא יותר מט' באב שאם
חל בשבת נדקה התעפית עד יום א' עד כאן. ובמחילה ממנו ז"ל
כראה לי שפענה זאת אינה טענה לאסור תעבית חלום בשבת שהרי
בפי' אז"ל שמוותר להתעבות תעבית חלום בשבת וודאי שחכמים היו
מתעבין עליו ואפילו הכי ידוע שכשהיה חל להם ט' באב בשבת היו
דוחים אותו עד למחר כמונו אם כן נראה שהיה להם יותר מותר
תעבית חלום בשבת מתעבית תשעה באב וכבר נוהגין כל העולם ל
להתעבות אפילו בשבת על שלשה חלומות לבד והם ראה ספר תורה
שנסרף. או יום הכפורים בשעת כעילה וקורות ביתו או שניו שנפלו
וכן מנאתי בספר אחד שמתעבין על שלשה חלומות אלו לבד אפילו
בשבת ולא על שאר חלומות כלל ובספר אחד מנאתי ארבע חלומות
הן שנרין הרואה אותם להתעבות ולא אמר בשבת ואלו הם הרואה
יום הכפורים ולא אמר בשעת כעילה והקורא בספר תורה. והנמשא
אשה. ומי שנופל לו שן. ומי שרואה חלום וכפשו עבומה עליו יעשה
אחד משלשה דברים יבוס או יתן נדקה או יטיבנו בפני שלשה אבל
שום דבר מכל זה לא נזכר בשום ספר שיהיה ראוי לסמוך עליו ולכך
ראוי להתעבות על כל חלום שיראה לנו שהוא
רע אפילו בשבת.

הדבור הב'

לכאך שהוא יותר מקובל תעבית השבת
מתעבית החול גרסינן בפר' אין עומדין
כל היושב בתעבית בשבת קורעים לו גזר ד'כו של שבעים שנה. וכריך
לכאך למה אמרו דוקא בשבת יותר מבחול ואשר הימים דלדרכא היה
ראוי להיות בהפך לפי שבאשר הימים שאין בתעבית בטול עובב שבת
ולא בטול מכות שלשה סעודות התעבית מתקבל וראוי שייעיל אבל
בשבת שיש בו אסור בטול עובב שבת ובטול מכות שלש סעודות שאין
ראוי שיתקבל כל כך ורש"י ז"ל כתב בשבת לפי שהתעבית קשה בשבת
שהכל מתעבבים והוא מתעבה כוונתו לומר שלכך אמר שהמתעבה ב
בשבת דוקא ולא בחול לפי שבשבת נעשו מרובה יותר מבחול לפי שזה
היום היה לו לשמוח ולעדן עבמו בעובב שבת והוא מתעבה לכך עבמו
יותר גדול בשבת מבחול ואם תאמר שכל עוד שאתה מוסיף בעבוי
אתה מוסיף בעובב בטול עובב שבת. ולהאיב שזה אינו שהרי הוא
יובב.

אשכ בתענית השמי לבסוד על בטול עונג שבת הגדול ואם כן הרי
 הוא אילו התענה בעמיו גדול שהרי בטול עונג שבת ליכא כיון שהוא
 מתקמו בתענית הראשון הנה זו היא כוונת הרב בהתיר הספק הזה
 אבל לא בתענית דעתי בו לבמרי שאיך יתכן שמעט עמיו יתיר יהיה
 טעם לבטל גזרת שבעים שנה ועמיו בינוכי שבאזר הימים לא יבטל
 גזרת ג' או ד' שנים שכראה מזה מדבר גדול יש בשבת מבאזר הימי'
 ועל כן כריך אני להודיעך מה שמכאתי במדרש הוזהר שתיירן הספק
 הזה באופן אחר יותר ככון על דרך השכל אמרו בקוף אמור אל ה'
 הכהנים ז"ל הרי מאן דשרי בתעניתא בשבתא עביד גריעותא לשבת'
 או לא אי תימא ללא עביד גריעותא הא סעודתא מהימכותא בטיל
 מיניה וענשיה סגי הא מדותא דשבת בטיל מיניה אמר ליה מלך דא
 שמענא דדא הוא דאשגיון עליה מלעילא מכל בני עלמא בגין דהאי
 יומא מדוותא הוא לעילא ופשא מדותא דכל מדוין מדוותא דכל מ'
 מהימכותא ביה אשתכח ואפילו רשעים דגהינס נוחים בההוא יומא
 והאי ברכש לית ליה מדותא לית ליה כייסא ואניא דא מכל עילאין
 ומתאין כלא שאלין עליה מאי שאל דפלכוני הוא בצערא ובשעתא
 דעתיקא קדישא אתגלי בההוא יומא ואשתכח האי בצערא כלותיה
 סלקא וקימא וכדוין אתקדשו כל גזרי דיכין דאתגזרו עלה ואפילו
 אשתכמו בני מלכא עליה לכיש כלא אתקדע בגין דבשעתא דעתיקא
 אתגליא כל מדותא וכל חידו אשתכח בגין דאתגליא בהלולא דמלכא
 ועל דא תניסן קודעין לו גזר דיכו של שבעים שנה דהא אף על פי
 דאסכמו עליה כל אינון שבעים כתרי מלכא דהוא אתמוי בהו כלא
 אתקדע בגין דעתיקא קדישא בטיל ליה לברכש והכי מתערי עליה
 בהלמא למלכא דעביד הלולא לבריה וגזר מדותא על כלא בההוא יומא
 בהלולא כל עלמא הוו מדאן וברכש מד הוא עביד תפיס בקולרא עביד
 אמר ומה כל בני עלמא מדאן בהלולא דברי ודא תופש בקולרא מיד
 פקיד וכפקיה ליה ושירו ליה מקטרוי כך האי דשרי בתעניתא כלי
 עלמא מדאן והוא עביד והאי אתפש בקולרא אף על גב דאסכמו
 עליה כל אלין שבעים שנין דאמרן כלא אתקדע ולא שריה עליה דיכא
 ביומא אחרא אית ליה רשות למקדע ליה בההוא יומא כל זמן שבת
 דלית לך יום דלא אשתכח ביה סילא ומאן דשרי בתעניתא דלמא
 בההוא יומא לא סליק ההוא יומא עד דקדע דיניה דשבעים שנה
 ביומא דשבת בגיניה כך בההוא יומא ממא
 ולא ביומא אחרא עד כאן :

בד"כיס הכריכים ליום התענית ויש בו שם
 דבורים הראשון בענין עכנו הב' בענין
 אם כריך להשלים התענית הזה עד זאת הככבים והדבור הראשון
 בעכנו יש בו ב' דינים הראשון אם אומרים בו עכנו אם לאו השנית
 לבאר אם אומרו היכן אומרו והדין הראשון אם יש לומר בו עכנו אם
 לאו הוא נחלק לב' הראשון אם יש לאומרו בחול הב' אם יש לאומרו
 אפילו בשבת ואומר באחד שהנה יש מן המפרשים שכתבו שאין לאומרו
 כלל דקיימא לן כשמואל לאמר כל תענית שלא קבלה היחיד מעבוד
 יום איבה תענית ואינו יכול לומר בו עכנו אבל בהסתכלות הטוב אין
 למונעו מפני זה לפי שיש לתרץ ולומר דדוקא בתענית נדבה אמרו
 הן אבל במחויב כגון צבור וסלום אין כריך קבלה ואומרים בו עכנו
 וכן כתב המאירי שמאמר שהוא רגיל להתענות על סלומותיו הרי הוא
 אכלו במקובל מאתמו ואומר עכנו ולענין עכנו בתענית שבת ראיתי
 כתוב בשם רבי שמואל בר דוד ז"ל שהמתענה בשבת או ביום טוב
 תענית סלום אומר אחר תפילתו אלהי בזמן שבת המקדש קיים וכו'
 ואינו אומר עכנו וכן קבל מרבותיו ולא ידעתי טעם לסברא זו למה
 לא יאמר עכנו בשבת שאם תענית התירו בו למה לא יתירו לומר בו
 תחנה ובקשה וענינו שהוא מענין התענית לכן כראה ככל שאר ה
 הפוסקים שאמרו שאומר עכנו אפילו בשבת וכן כתב רב עמרם
 בסדורו והתוספות פרק אין עומדין בשם ב"ה וראה לזה מן ה
 הירושלמי פרק תפלת השחר דגרסינן התם ראש חדש שחל בו תענית
 איך הוא מזכיר במוסף של ראש חדש רבי זעירא אמר בהודאה רבי
 צתן בר ממל אמר בעבודה רבי אבינא אמר בברכה ד' הרי שאף על
 פי שאין תענית כראש חדש כדתנן אין גוזרין תענית צבור כראש
 חדש חנוכה ופורים ואם התפילו אין מפסיקין כשהוכרחו הצבור ל
 להתענות מפני איזה דבר אומר עכנו ככל התפילות ולזה שאל שאף
 אומר במוסף ואם כן יש ללמוד ממנו שהוא הדין לשבת והדין הב'
 הוא נחלק גם כן לב' הראשון באיזה מקום מן התפילה אומרו השנית
 כשתמצא לומר שאומרו בלילה צבור יש לבאר אם סוּתם אם לא ואומר
 בראש שהנה בחול אין ספק שאומרים אותו בשומע תפילה אבל בשבת
 נחלקו יש אומרים שאומר אותו בעבודה ומביאים ראיה מן הירושלמי
 שהזכירו לעיל שנחלקו היכן אומר שלום צבור עכנו במוסף ומסקינן
 דבעבודה ליחיד המתענה שיאמר אותו בעבודה ובעיני הראיה
 רחוקה מאד מלא דהת' בצבור אמרו שאלים צבור יאמר אותו בעבוד'
 אבל

אבל יחיד לא אמרו ועוד לדוקא נחלקו אם במוסף אבל בשאר תפלות
 משמע שפשיטא להם על כן כראיה יותר בכון מה שכתבו התוספות
 בפרק אין עומדין בשם ר"ג שאומרו באלהי נכור קודם שיעקור
 רגליו ור"ה אמר שאומרו אחר שעקר רגליו והנה לדעת האומרים
 אותו בתוך התפלה פשיטא שחותם אבל לדעת האומרים שאומר אותו
 אחר תפלתו יש לראות אם חותם אם לאו ואומר שהנה מדברי ה
 התוספות נראה שחותם מדכתב שאפילו קובע ברכה לעצמו אין לחוש
 כיון שאינו בתוך שמופה עשר ומדברי הרא"ש נראה שכוללו באלהי
 נכור בלא חתימה :

הרב

דע שהמרדכי כתב שיש הטר בתענית חלום
 משאר התעניות שאר התעניות בד' כומות

עי שקבל עליו תענית במקום שחם תענית שלם משמע דקיימא לן
 דכל תענית שלא שקעה עליו חמה אינו תענית ואינו יכול לאכול
 קודם זאת הככבים ואם אכל קודם אינו תענית אבל בתענית של
 עשרת ימי תשובה ותענית חלום כיון שאין מקבלים אותן בתפילה
 ובער בעלמא קביל עליה אין צריך להשלים וראיה מדתנן אכשי משמר
 מתעבין ולא משלימים ומשכי עליהו התם לנערא קא מכיין והא בער
 וכן משכי ארבי אליעזר בר דדוק וכן העידו על ר"ב ז"ל שלא היה
 מתענה בעשרת ימי תשובה עד שקיעת החמה אלא אחרי זאת מבית
 הכנסת מיד היה אוכל אף על פי שלא שקעה חמה ואפילו הכי היה
 מתפלל עכנו :

הה'

בדין תענית לתעניתיה וגם הוא נחלק לב'
 דבורים הראשון לבאר אם צריך דלית

תענית לתענית הימים שאסורים להתענות או לא . השנית לבאר
 כשתמא לומר שצריך אם צריך שיהיה ביום הראשון
 הבא אחריו או איזה יום שירצה :

הה"

גם סיבן בפרק אין עומדין היושב בתענית
 בשבת קורעים לו גזר דינו של שבעים

שנה וסוורים ונפרעים ממנו דין עונג שבת מאי תקתיה ליתב
 תעניתא לתעניתיה רוב המפרשים מפרשי מימרא זו בתענית חלום
 וכן במדרש תילים וכן פירש רבינו האי ורבינו חננאל והר"מבס
 והרוקח אבל מקנת הפוסקים ז"ל לא מפרשי לה בתענית חלום וזה
 שהמרדכי כתב ז"ל תימא דאמרינן בשבת יפה תענית לחלוס וכו' ולא
 קאמר התם דקורעים לו ולא סוורים ונפרעים ושמעתי בשם הרא"ש
 ז"ל שאין

פתרון סלמות

ז"ל שאין צריך ליתב תעניתא לתעניתיה חלוס בשבת וכן כתב הר"א
 אב ב"ד הירח בס' ברכות שלו והא דקאמר היושב בתענית כו' בר"ה
 שאל להיות בשבת מיירי וחוזרים וכפרעים לפי שהוא גרס להתעבות
 בשביל סטאיו ולכן צריך ליתב תעניתא אבל היושב בתענית חלוס
 אין חוזרים וכפרעים ממנו כי מה יכול לעשות בעל כרחו צריך ל
 להתעבו' וכן מוכח בשלהי תענית בהדיא שאין צריך ליתב תענית'
 לתענית חלוס בשבת כי כשהוא מבטל הגזרה אין לך עונב גדול מזה
 והדעת הזה מכאיו גס כן בקדושי ברכו' להר"א אבא ותעיות להר"טא
 זכרונו לברכה וכתב והעולם נהגו להסיר ליטב בתעניתא לתעניתיה
 לתענית חלוס ולא לתענית שבת שאל בר"ה ואין לנו למחות בידם למי
 שנהגו בו סכמים ואנשי מעשה ואני המחבר אומר שהמכהג עתה הוא
 שכל המתענה בשבת על אי זה דבר שיהיה חוזר ומתענה תענית
 לתעניתיה ולכן נראה לי לקיים מכהגו ולבטל דעתו ואומר שפעם
 אינו מספיק לחלק ביניהם כלל לפי שכמו שהוא גורס על ענמו ל
 להתעבות בשביל סטאיו כך גרס דלגזרו עליה מן שמיא סרע שהראו
 לו שהרי חלוס רע אינו בא' אלא בשביל סטא ועון כי אין מיתה בלא
 סטא כו' וכן כמו שהוא עונב לו בטול הגזרה שהראו לו בקלמו לפי
 שכתוב על ענמו שיתבטל בתעניתו וכמ"ש יפה תענית לחלוס כו' כך
 הוא עונב לו תענית תשובה שידע שיתכפרו לו עונותיו בתעניתו
 וכמ"ש לדעתה היושב בתענית בשבת קורעים לו כו' וגם מה שכתב
 הר"טא ז"ל בזה לחלק בין ב' תעניות אלו שתעני' חלוס ברצו' ככנס
 לדבר שהרי סכמים התיירו לו ואין בזה עון אחר סטא ולכן אין צריך
 ליתב תעניתא לתעניתיה אבל מ' שרונה להתעבות בשבת להכניע
 ענו' שלא התענה בראות אלא באיסור צריך ליתב תעניתא
 לתעניתיה לכפרת האיסור שעשה לבטל עונב שבת ושלא סעודות •
 אינו מספיק חדי' דגם המתענה בשבת של ראש השנה בראות ככנס
 בדעת רוב הפוסקים וזה דבר תלוי במחלוקת הפוסקים ואינו דבר
 פסוק בתלמוד שאסור להתעבות כמו שהדבר תלוי במחלוק' הפוסקים
 אם מתעבין על תענית חלוס אם לאו וכמו שכתבאר ועו' שאין הדעת
 סובל אמ"ש בגמרא היושב בתענית בשבת במתענה באיסור קאמר
 דלאו ברשיעי עסקינן ואם היה כן היה לו לומר מי שעבר והתענה
 בשבת צריך ליתב כו' ועוד שאפילו אם תמצא לומר שהוא אסור
 ובתענית חלוס מותר ובראות ככנס יש לומר שזה הראות אינו אלא
 בתנאי זה שישב בתעניתא לתעניתיה שכשהתירו סכמים לא התירו

אלא בתנאי זה וכל שכן שיקשה לו מה שכתב הוא עצמו שאפי' תאמר
 שבתעבית חלום ברשות נכנס יש לו לישב בתעביתא לתעביתיה לפי
 שהוא גרם בטמא שחטא לגזרו עליה מן שמיא להתעבות בשבת ומה
 שהביאו ראיה לדעתן שלא הזכיר בפרק אין עומדין חלום כלל ולא
 בפרק קמא דשבת ותעביו' וחזורין כפרעין ודליתיב בתעבית במחילה
 כראה לי שאיכה ראיה שהרי כאלה רבות בתלמוד ואכו אומרים גלה
 כאן מה שמסר כאן ומסר כאן מה שגלה כאן וכן תמצא הרבה דברים
 בתלמוד מעבין א' מפורדים עד שהפוסקים הוכרחו לאספס ולקבצם
 כלם ואף שדין א' בעצמו לפעמים לא יתבאר על אמתתו אלא מב'
 וג' מקומות ולא בתלמוד בלבד אלא אפילו בכתובים כמצא הרבה כזה
 ואם כן לפי דעת זאת בכל התעביות הנעשים בשבת על כלן צריך
 דליתיב תעביתא לתעביתיה וכן משמע ממדרש הזהר בפירוש איתו
 מאמר דפרק אין עומדין בחלום מייתי שהזכיר אותו אבל חלו' ככזכר
 לעיל ויש לי עד כאמון שיעיד וילין בעדי שבעבין חלום אמרו וכו' ק'
 קורעין לו גזר דינו שאם בתעבית תשובה מיירי הי"לל מכפרים לו
 חטאתיו של שבעים שנה אבל באומרו קורעים לו גזר דינו כראה
 שעל קריעת גזר דין מדבר והיינו תעבית חלום שגזר עליו גזרה
 זעכשו מודיעין אותה לו ואיכה קושיא לי למה לא הזכיר שם חלום
 דאדרבה כראה לי שהוא כדי לכלול בו תעבית יהיה של חלום או של
 צרה או תשובה ואיכני בזה כחולק על הכי אשילי רבדבי אבל
 באתי להקים סברת רוב הפוסקים הנופלת שהפילו החולקים עליה
 בטענות ריקות ואדופות קדים והקמותיה איני בראיות ברורות דקות
 בריאות וטובו' כדי לקיים מהגבנו' ויותר מזה איני אומר בכאן שהוא
 הדין יום טוב או חול המועד או סוכה או פורים שהמתענה בהם
 תעביו' חלום צריך דליתב תעביתא לתעביתיה וראה לזה מן הירושלמי
 דפרק קמא דמגילה דאמרינן התם אמר רבי יוחנן אמש הייתי יושב
 ושוכה מעשה שגזרו תעבית בחוכה בלוד ואמרו עליו על רבי אשור
 שספר על רבי יהושע צאו והתעבו על מה שהתעביתם ותימר בטלה
 מבלת תעבית הרי לך בפירוש שאמרו שהמתענה בחוכה צריך ל
 להתעבות תעביתא לתעביתיה ומנה ודאי יש ללמוד לפורים ולחול
 המועד שהם יותר חמורים מחוכה דמ"כש שהמתענה בהם צריך
 דליתב תעביתא לתעביתיה ור"ה יש אומרים אמותר בתעבית מפני
 שר"ה ממבלת תעבית הוא וכבר בטלה ואם כן אין צריך להתעבות
 עליו תעביתא לתעביתיה ואין כראה מדתכן אין גוזרין תעבית שבת

פתרון חלומות

בראש חדש חנוכה ופורים הרי שמכונה ופורים שז"ל על גב דל"א
בטלה אבל יש לומר שאין זאת ראייה גמורה לפי שכבר אפשר לומר
שז"ל המסכה כשנת קודם שבטלה ואז היו שז"ל אבל עתה שבטלה אינן
שז"ל אבל יש להביא ראייה גמורה מן הירושלמי פרק קמא דמגלה בכל
מתעבין חזן משבתות וימים טובים וראשי חדשים וכולו של מועד
ומכונה ופורים להא ודאי אחר שבטלה כאמר כיון שהאמוראים א
אמרוה וכן כתב הר"א אלמאן שהיושב בתעב"י בראש חדש כריך דליתב
תעביתא לתעביתיה ועוד נראה לי שהמתענה בערב יום הכפורים
שגם כן כריך דליתב תעביתא לתעביתיה משום דמחוייב הוא לאכול
ולשתות ולהתענה בו כדאמרינן כל האוכל וזוהי בט' מעלה עליו
הכתוב כאילו התענה ט' וי' סוף דבר שבכל הימים שאסור להתענות
המתענה בהם כריך דליתב תעביתא לתעביתיה ועוד כתוב בהגהות
שקבלה בידינו שהמתענה בר"ה תעבית חלוס כריך שיתענה כל ימיו
בר"ה ב' הימים והר"מ ע"י התענה פעם אחת בר"ה תעבית חלוס
ובשכ"ל זה התענה כל ימיו בימים של ראש השנה :

הדבור הב' לבאר אם זה התעבית הב' כריך שיהיה

יום הראשון הבא אחריו או ד' שיהיה באיזה
יום שירצה ומרש"י ז"ל נראה שהוא סובר שכריך שיהיה מיד ביזם של
אחריו הבא ראשון שכתב על הא דאמרינן ליתב תעביתא על תעבית'
יתענה למחר וכן נמא במדרש משלי דאמר רב נחמן ליתב תעביתא
על תעביתיה בא' בשבת וכן משמע על ל' שא' דעל תעביתיה שנראה
שעליו וסמוך לו כריך אבל יש ספרים דלא גרסי אלא תעביתא ל
לתעביתיה וכן כתבו הר"ף אבל במדכ"י הביא שהר"ר שמואל מבזירק
התיר לאשה שיצבה בתעבית חלוס בשבת ולא יכלה להתענות ב' ימים
כנפיש לעשות התעבית באחד מימי השבוע אף על פי שלא יהיה ביו'
א' וכן נראה מהר"ש בא ז"ל וישבית אלה לו על זה ז"ל אין קושא
על מה שאמרתי מה שנמא במדרש משלי דודאי אם יכול לעשותו ב'
ביזם א' יש לעשות כן ולא אמרתי אלא במי שמוצא ענמו חלוס לעשות
תעבית אחר תעביתו מיד ימתין עד יום אחר שאין זה דוקא שיתענה
מיד על מה שהתענה בשבת שאין הכוונה לא שאף על פי שיש לו רשות
להתענות על חלומו בשבת לפי שתענוג הוא לו אפילו הכי יבקש מחיל'
ויתענה על מה שהתענה ע"כ והר"י בן הר"א ז"ל התיר יותר שכתב
סתם בלא חלוק שאין כריך שיהיה התעבית מיד ביזם ראשון של א'
אחריו וכן נראה מדברי הרמ"בם ז"ל בספר א' מהלכות תעביות ומכל

פתרון חלומות

חלומות שנאמר בורא כיב שפתיים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי
ורפאתיו ורוח לבשה את עמאמי ראש השלישים כך דוד ועמך בן ישי
שלום שלום לך ושלום לעוזך כי עזרך אלהיך ויקבלם דוד ויתנם ב
בראשי הגדוד ואמרתם כה למי ואתה שלום וביתך
שלום וכל אשר לך שלום :

הדבור הב'

לבאר הנסחא הנכונה בלשון ההטבה לפי
שיש גורמים בה גרסא אחרת והוא בב'
דברים הראשון שאומרים בלשון הסולם חלמא טבא חזית לא חזאי
ואכי שמעתי לאחד מחכמי הדור שהיה מקזיק ידי אומרים כן ובווער
לאומרים חזאי מאוס דתרגום ראיתי חזית לא חזאי והכי הוא לישאל
דקרא דכתיב דניאל חלמא דחזית ופשריה וכן חלם חזית ויבהלנכי א
אבל אינו ככון בעיני אלא הכוסס האמיתי חזאי ב"ד לפי שלשון
חכמים ז"ל לאוד ולשון ארמי ומקרא לאוד ואתה אם תחפש בכל
הגמרות הנמצאות בעולם לא תמצא בהן אחת שיהיה כתב בה אלא
חזאי השבית שאומרים שבעה זמין לכרוון עליה מן שמיא והנה אף
על פי שענין הגרסאות האלה שנים איך לשנות אלא לומר לגזרון כיון
שכל הגמרות ובכל הסדורים והמסורים כתוב בהן כן :

הדבור הג'

לבאר הבנת ההטבה ולזה אומר שהכוונה
בה הוא שמי שקלם חלום שנפשו עגומה
עליו וירצה להטיבו יאסוף שלשה בני אדם ויאמר אתם אוהבי דעו
שחלום טוב חלמתי וכן יאמר שלשה פעמים כי כן הוא הלחש ויש מ
מפרשים שנידך לומר הלחש הזה בתמיה לפי שהכונה בו שהוא שאל
להם אתם אוהבי אמרו לי החלום שראיתי הוא טוב או לא והם עוכים
לו שודאי טוב הוא וטוב יהיה וכו' ואין זה נכון בעיני שאם כן היה
כן לומר חלמא דחזאי טבא ועוד אדם כן לא היה לו לשאלו לא פעם
אחת והם יענו לו לכן כראיה שהכונה בו לפיפוח פיו לפותרו לטובה
ולזה אומר להם אוהבי דעו באמת שחלום טוב ראיתי והם עוכים שכן
הוא האמת ולזה אומר אותו שלשה פעמים והם מקיימים דבריו שלשה
שלשה פעמים כנגד השלשה שאמר הוא והכוונה בתשובתה לומר לו
שחלום שלך אמת הוא שהוא טוב וטוב יהיה כלומר הנה עתה הוא ט
טוב פתרונו ואם תאמר אף על פי שמורה טוב אולי לאיזה מן הסבות
לא יתקיים לא"א וטבא להוי לעתיד שיתקיים כמו שמורה ולא יתבטל
פתרונו הטוב ואם אולי הוא רע הם מתפללים ואומרים לו שהש"י
בשימחו לטוב עד אז פעמים יגזרון עליו שיהיה טוב ועוד חוזר לומר

טובא הוא וטבא להו עס שכבר הזכיר ראשונה לכמו ולומר לו
שאף על פי שאמרו שאלו הוא רע יהפכו הק"ה ויגזר עליו שבע
פעמים שיהיה טוב מפני שיש מקום לומר שהוא רע שעדיין אנו
אומרים מה שאמרו תחלה דהא ודאי טבא וטבא להו הרי בזה
שהולם והפותרים פתמו פיהם לטוב וזו כוונת

הפסוקים כמו שהוא מבואר מענינם:

ברבור הד' לזכור הדברים שחדשו האחרונים בזה

יותר ממה שזכר בגמרא הנה מצאתי
שחדשו האחרונים בהטבה ארבע דברים יותר ממה שזכר בגמרא
והם שלשה מהם בחדוש תנאים שהתנו בזה שזכר בגמרא והאחר
בפסוקים שהוסיפו לומר על אלו שזכרו בגמרא השלשה הראשונים
הם הראשון בתנאי שהתנו בהטבה והשנים שגמראים בתנאי שהתנו
בפסוקי ההטבה הראשון שבעצמות ההטבה הוא שמן הגמרא כראיה
בפירוש שאין לזכור לשון ההטבה אלא פעם אחת והמפרשים חדשו
ואמרו שצריך לקוסיף בהזכרת זה יותר אלא שנתפלפו במספר ה
הפעמים שבתוספות כתבו בשם מפרשים דשבע פעמים צריך לומר
אותו וכן לענות אחריו ור"י לא היה רגיל לאומרו אלא שלש פעמים
עד כאן ובספר כל בו הביא שיש אומרים אותו משה פעמים
ובזמננו זה כבר נתפשט המנהג ביהודים לומר אותו שבע פעמים
ועם היות שכן ראוי לעשות לנאת ידי כלם שהרי בכלל ז' ה' ונ'
הנה מצאתי לו קצת טעם שהוא כנגד שבעה זמנין לגזרו עליה מן
שמיא הנה זהו הדבר הראשון שחדשו בעצמות לשון ההטבה ואמנם
השנים שכתבו בפסוקי ההטבה הראשון הוא שלכאורה כראיה שיכול
לשנות הפסוקים האלו באחרים שיזכרו בהם הפוכות פדויות שלמות
כאלו כמו שהוא בר"ה במלכויות זכרוכות שופרות שודאי אף על פי
שיחדו להם פסוקים הכתובים בסדורים אס זכר אחרים מעניינן יבא
כמבואר בר"ה אבל ראיתי כתוב שאף על פי ששם יכול לשנות כאן
אין לשנות כלל אלא דוקא אלו ובסדר הזה שהזכירום וראיה לזה שלא
אמרו כאן כמו שאמרו בר"ה אומר מלכויות זכרוכות שופרות ולא פרט
שום פסוק לפי ששם הכימו הבחירה לכל אדם שיבחר לעצמו איזה פ
פסוק שירצה שיהיה מעניין באמירת התנאים שהתנו שם וכמו שגמרא
ממ"ש בגמרא בשלמא זכרוכות ושופרות איבא טובא כו' אבל כאן
שפרט וסדר הכתובים היא גופא קא משמע לן דדוקא אלו ובסדר
הזה ולא אחרים אף על פי שיהיו מעניינן וגם לא אלו בסדר אחר

פתרון הלמות

ואמנם מה ענין זה בכאן להיות כן יתבאר בדבור שאמר זה ב"ה והוא
הדבר הראשון שרבינו להתנות ההטבה והשנית הוא שכן הגמרא כ
בראה שהפסוקים האלו אומר אותן החולם כלן והשלישית אנשים אשר
עמו אין עובים לו בפסוקים כלל והוא שאמר ואומר שלשה הפוכות כו'
דמשמע שכלן אומרים הוא ולא הם תדע שהרי לא אמר והם עובים
כמו שאמר בעצמות ההטבה והאחרונים חדשו והנהיגו שכלן רכובי
הפוכות ופדויות ובשלמות אומר הוא הפסוק הראשון והם עובים לו
השנים האחרונים ובראה לי שיש להם סמך ממה שבהפוכות ובפדויו
הפסוק הראשון שכל אחד מהם הוא מדבר בעדו והשני האחרון
שכל אחד מהם הוא בלשון שלישי המדבר שבראה שהוא המדבר ב
בראשון והם המדברים שיו באחרונים ומה שלא המשיך זה בשלמות
שאפילו פסוק הראשון הוא בלשון שלישי לפי שלא מצא פסוק באות
במו שיתבאר הד' בענין תוספות הפסוקים שהוסיפו האחרונים ולזה
אומר שהנה מן הגמרא נראה שאין צריך להזכיר אחרים אלא אלו
אבל האחרונים הוסיפו עליהם אחרים שיש אומרים אחר זה ה'
שמעתי שמעך יראתי והם עובים לו שארית הפסוק ה' פעלך בקרב
שנים חיהו בקרב שנים תודיע ברוגז רחם תזכור וכן שלשה פעמים
ויש אומרים אותו שבע פעמים וכן כתוב בספר כל בו ועוד יש א
אומרים על זה שיר למעלות אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי
עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ ע"כ אומר הוא והם עובים ואומרי
לו שאר המזמור עד סוף וכן שלשה פעמים ועוד יש אומרים תודיעני
אזרחתי והם עובים ואומרים לו שובע שמחות את פניך נעימות
בימיך רצה והענין בכל אלו הוא לפי שהי הכתוב שאומר החולם
הוא בלשון מדבר בעדו והוא בלשון שלישי המדבר וכלן לשון תפלה
מתיחסת לענין ההוא ואילו היו מוצאים פסוקים אחרים בתנאים אלו
היו אותן גם כן ועוד תקנו לומר לו אחר הכל לך אכול בשמחה
לחמך ואתה בלב טוב ייך כי כבר רצה אלהים את מעשיך והכונה
בפסוק הזה לפי שכל החולמים שעושים להם הטבה זאת כוהגים ל
להתענות ביום ובלילה אחר התענית עושים הטבה ולכן אומרים לו
אחר הכל עתה אחר שעשית כל זה לך אכול ולא תתענה יותר שכבר
רצה אלהים את מעשיך כמה שעשית בתעניתך ובתשובתך ולפי זה
מי שעושים לו הטבה ולא התענה או מי שמטיבין בבקר שעדין אינו
זמן אכילה אין לומר הכתוב הזה אין שיהיה הכל כוהגים לאומרו
וכתב הר"ם ז"ל שאין לאומרו מפני שבראשית תיבות אבל ואם רצה
לאומרו

לאומרו יאמר אותו בהפוך לך בשמחה אכול או
לך אכול לחמך בשמחה :

הדבור הה' לבאר אמתת כוונת ההטבה ולתתך

הקושיות והשאלות הנופלים בה ועל זה

אומר שהנה כפי ההבנה הפשוטה יש לשאול בה שמונה שאלות

הראשונה למה הנריכו שלשה בני אדם ולא עשרה ככל דבר שבקדוש

וכיון שלא הוזכרו בו עשרה היה די באחד או בב' למה שלשה דוקא

ב' למה כפל לשון ההטבה שלשה פעמים חלמא טבא חזאי חלמא טבא

חזאי חלמא טבא חזאי וכן בתשובת העונים חלמא טבא חזאי חלמא

טבא חזאי חלמא טבא חזאי הג' למה היו העניינים האלו ג' גם כן

והם הפוכות פדויות שלומות ולמה לא אמר גם כן שמחות או נחמות

גאולות או הנלות ואמר ג' אלו דוקא הד' למה באו כל אחד מאלו

בשלשה פסוקים לא פחות ולא יותר הה' למה הביאו הפסוקים האלו

ולא זולתן שהרי יש אחרים רבים מעניינן הה' למה אלו הג' פסוקים

אומר הוא האחד והם שנים והיה ראוי שיאמרו הם או הוא כל השלשה

כנראה מן הגמרא שכיון שנתפשט זה בפי הכל ודאי יש לו טעם הז'

מה טעם באו השלשה פסוקים של הפוכות האחד מהם בלשון מדבר

בעדו והשנית הנשארים בלשון שלישי המדבר הה' שאתה תמצא

שהפסוקים האלו לא הביאום כסדר כלל לפי שהפוכות באו מן התורה

מן הכביאים ומן הכתובים והפדויות והשלומות לא באו אלא מן

הכתובים ומן הכביאים והיה ראוי שבהפוכות יזכיר תחלה פסוק

התורה ואחר כך פסוק הכביאים ואחר כך פסוק הכתובים וכן

בפדויות ובשלומות שיזכיר בכל אחד מהם פסוקי הכביאים תחלה

ואחר כך פסוקי הכתובים כסדר מעלתן והוא לא כן עשה בזו אה'

מהם כלל ואם עשה כן משום דבכל מקום דברי קדושה נקדמים

לדברי קבלה כדאיתא במסכת סופרים ועוד משום מעלין בקדש ואין

מורידין עדיין יקשה למה לא נמשך אחר הסדר הזה בשלומות שהרי

הזכיר פסוק הכביאים תחלה הנה כל אלו אף על פי שאינן קושיות

חזקות הם שאלות אשר כל בעל שכל ראוי לתת לב אליהם כי ודאי לא

כפלו הדברים על דרך מקרה ועל זה אומר שהתר כל זה יהיה

בהשקפת ענין אחד ראוי להקדימו לביאור ענין ההטבה הזאת מיניה

וביה יתרו כל השאלות האלו יפה יפה וזה שאתה תמצא שכל הרעות

האפשריות לבא על האדם הם ככנסים תחת שלשה מינים וזה כי לא

ימנע או יהיו מן הרעות המגיעות לכפוש אחר המות כאותן שהזכירה

פתרון שלמות

תורה וכברתה הנפש היא וכברתו הנפשות וכאותן שהזכירו ז"ל אין
לו חלק לעולם הבא סופו יורש גהינם וזהו הרע הגדול שבכלן או
יהיו מן הרעות המגיעות אל הגוף וזה ב' מינים הראשון הרע המגיע
אל הגוף בעצמו כגון מיתת הגוף ממ"י העולם הזה השנית שאינו
בגופו לא במיתת הגוף ולא במיתת הנפש אלא סוף מהם כגון שיסיה
ביסורין וקלאים רעים ומלחמה ופחד וחסרון כים ושאר מיני פ
פורעניות ויסורין המתרגשים לבא על האדם עד כאן והמברך
באלהים אמן יתברך להיות ככול משלשה אלה ויהיה מושפע מהפכס
ואליהם רמו המכס במדות שאמר ההכלחות המכויות ג' והפרטיות
אין להם קץ יראה שכל אחת מהם נחלקת לפרטים רבים וגם אליהם
רמו ז"ל פרקא קמא דקדושין כל העושה מזה אחת מטיבים לו
ומאריכין את ימיו ונחל את הארץ וכל שאינו כן דוק שם ותשכח
שודאי על הג' אלה כוונו וכאן אין לי להאריך וכאמר אם כן ש
שלשלתן רמו רבותיו ז"ל בהפוכות פדויות שלמות כמו שאבאר
אבל כריך שתדע עוד שכל אחד מהם הוא על שלשה אופנים וזה
שהרע ההוא מכפש או מהגוף וזולתו או יעלה ויבא

גי'ע אל גופו ועצמו של אדם או לזולתו

מהיחידים קרובין

ומידעיו

או קהל רב מישראל אשר הוא מכללן :

ועתה

בא וראה אין כוונו בזה לב' משולשות וזה שהחלום
רע שחלם האדם לא ימלט מהיות מורה לו אחד
מהמינים באחד משלשה אופנים הנזכרים לכן בהיות החולם הזה
בספק מה הזכרתו כי אין לו בו אלא שנפשו עגומה עליו והעגמימות
ההוא הוא הזכרה על רוע הזכרתו לכן אנו כוללים אותן כלן כלומר
אם זה החלום מורה זה המין מהרע אנו מתפללים שיכילנו ה' ואם
זולת זה גם כן ולזה מוזכר אותן אחד לאחד ואם לא לקחם כאותו
סדר שאמרנו לפי שהם רנו להקדים בזה הרע הגדול לקטן וידוע
שהמיתה הגופנית והנפשית ראוי לחוש יותר מהיסורין

אבל חכמים ז"ל הזכירו הטובות

כסדר היותן :

ועתה

אראהו בעיניך אשר לא תוכל להכחשו וזה שכנגד
המין הראשון בג' אופניו אומר ההפוכות ובהם
מתפלל

מתפלל בעדו ובעד ביתו ובעד הרבים כי כן ראוי לאדם להצטער ולהתעבות ולהתפלל על בער הרבים כעל בערו כמו שהיה עושה דוד שאמר ואכי בחלותם לבושי שק וכנגד האופן הראשון שהיה במיתת גופו ועצמו אומר הפכת מספדי למחול לי ולזה הוא מדבר בעדו וירצה לפי זאת הכוונה המספד שהיה ראוי להעשות לי רוצה לומר בשבילי בעבין מיתתי והוא השמעת קול בקיפס והנה יהי רצון מ מלפניך שתהפכהו למחול לי שהוא השמעת קול גם כן בשירים ובמחולות ולי כמו עלי ובא הפכת עבר במקום עתיד ורבים כן פתחת שקי ותאזרכי שמה רוצה לומר אותו השק שהיו עתידים ללבוש עלי ובשבילי יהיה בהפק שתאזור עלי אזור של שמה שהוא מין לבוש גם כן ומספדי ושקי על דרך בבית תפילתי ולפי שזה הפסוק מורה על עצמו וגופו לזה היה מכהג כאות שאמר אותו הוא בעצמו ולא באחרים שאומרים הם ואם הגזרה היא על מיתת אהבו או קרובו יסיד או רבים לזה אומרים הם אז תשמח בתולה כו' רוצה לומר בין שהיה הגזרה באשה או באנשים בחורים או זקנים יהיה אחד מאלו או כלם יהי רצון שהאשה תשמח במחול במקום ההספד והפכת א אבלם ואבלם דוקא כקט שהאבלו' בעשה על מת ואכי אכחמס נהיגון והאכמה שהיו עתידים ליקח על זה ואם הגזרה היא על קהל או קהלות מישראל ומורה שהיו בנער שמד והרג חס ושלוס לפי שכלל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו מתפלל לה"ה שינילנו מידם בא ולמד איך הביא הפסוק המתיחס לעבין זה באומרו ויהסוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה שזה הפסוק באמר על כלל ישראל כשהיה בלעם הרשע רוצה לקללם ולהמיתם וכמו שאמר ז"ל שהקללה היה כלם זהב"ה הפך את הקללה לברכה וכמו שאמר הנביא זכור בא מה יעץ כו' הרי אלו שלשה הפוכות על המין הראשון ואופניו ואמנם בקש בזה פסוקים שיזכר בהם לשון הפיכה לפי ששם זה מתיחס לעבין הגוף לפי שהגוף הוה וכפסד ובהיות זה האיש בגזר למיתה והב"ה מנילו הרי כהפוך הוא מן העפר אל החיים מהעדר אל המציאות אבל בכפש שהיא בגמית אין כופל בה לשון זה כל כך אבל כופל בה לשון פדיון לפי שאין במהותה שנוי והפסד כלל אלא שבמקום שהיתה כ באסרת בג'היכס יבא לחירות להעצמו מן השכיכה ואמר זה זכר עוד שלשה פסוקים הרומזים לשלשה מיני רעות כפשוט יחידית וכוללת מעט ויותר כולל ובקש פסוקים שיזכר בהם לשון פדיון וקראם פדיון להבדיל בינו ובין המוכות לפי ששם זה תמנאהו ברוב מתיחס וסמוך

פתרון חלומות

נכפש כמו שאמר ויקר פדיון כפשי ונתן פדיון כפשו אשר פדה את
 נפשי וזה כמו שאמרתי לפי שהכפש כנחית ובלתי בעל תכלית בלתי
 הוא ונפסקת לכך כופל בה לאון פדיון והזכיר השלשה אופני העוכש
 הכפשי אמר כגד הראשון פדה בשלום כפשי כפש דוקא נקט ובלשון
 מדבר בעדו לפי שזה הפסוק באמר על כפש ענמו ולזה אומר אותו
 הוא ופירוש הכתוב לפי פווכה זו כך הוא ה' פדה בשלום כפשי להלכס
 עמי בעכשי גהיכס ולזה סיים ואמר כי ברבים היו עמדי רנה לומר
 כי קודם קריעת גזה דיבי הייתי בגזר לשבת עם הרשעים בגהיכס
 וכנה הרשעים בשם רבים לפי שידוע שאנשי העולם רובן רשעים כמו
 שאמרו ז"ל כי ביה ה' צור עולמים העולם הזה והעולם הבא וי"ד זה
 העולם הבא לפי שהנדיקים בו מועטים כי העולם על כדק אחד מ
 מתקיים שאמר וסדיק יסוד עולם וכנגד האופן השלישי אם זה
 החלום מורה על אבדת נפשות קהל רב מישראל שיכרתו הנפשות ההן
 וידוכו בגהיכס לזה אומר ופדויי ה' יאובון כו' ושמחת עולם על
 ראשם לזה רמז אל כועס הנפשות של ישראל שיזכו כלם לו בזמן ביאת
 משיח וכו' שאמרו ז"ל פרק רבי עקיבא ושמחה שמעולם על ראשם
 דהיינו הכתרים שפירשו האמיתי שם בלי ספק על כועס שפע זיו
 השכינה שיזכו הנפשות לעולם הבא אשר תחית המתים כמבואר ל
 למצין וכנגד האופן השפית אם זה החלום מורה על אבדן נפשות
 קרובין ומיודעיו שיכרתו הנפשות ההן מפוך הקהל הנה על זה אומרים
 ויפדו העם את יחובתן ולא מת מיתה של גהיכס שהכילוהו מעוכש
 המרס שנכשל בו והיה ראוי לידון בגהיכס עליו ומה שלא הזכיר
 כסדר הראשון תחלה על היחידים ואמר על הרבים הסבה בזה ל
 לדעת לפי שבשלא לעבין הגוף קרוב אדם אבל ענמו וגופו לכך
 ראוי להתפלל תחלה על הכלת גופו ואמר כך להכלת קרוביו ואמר כך
 להכלת הרחוקים ממנו אבל בעניני הנפש אין שם שום קורבה כמש"ה
 כל הנפשות לי הנה כנפש האב וכנפש הבן ולכן ראוי להתפלל תחלה
 על ענמו כי קרוב אדם אבל ענמו וכפשו אבל הנפשות זולתו אין שם
 קורבה אחת על חברתה כזכר ולכן ראוי להתפלל תחלה על הרבים
 לפי שהרע יותר כולל ואמר כך על הנפשות היחידים שהרע יותר
 פרטי הנה אלו הן השלשה מימי רעות נפשות ומעתה נעתק לבאר
 המין השלשה מהרעות שאינו פוגע לא במיתת הגוף ולא במיתת ה
 הכפש אלא חוץ מהם כגון דברים הכוגעים בחייו של אדם בעולם
 הזה כגון שיחיה ביקורים או בשלחה שהוא מתפלל לשם יתברך ש

שיכתבהו לחיים טובים מזכות ופרכסה טובה ושלום ולכן השם ה
 האמיתי הוא סלמות וברור הוא וזה בקש בזה פסוקים שיזכור בהם
 שלום ועל שלום עמנו אמר בירא כיב שפתיים שלום שלום לרחוק
 ולקרוב אמר ה' ורפאתיו רונה לומר אתה ה' שאתה בורא כיב שפתיים
 יהי רצון מלפניך שיהיו בשלום הקרובים עם הרחוקים ולא תקוטטו
 זה עם זה באופן שלא יש הזה המולם יהיה לו רפואה ושלום ולכן אמר
 בלשון יחיד ורפאתיו ובכן בהכרח שימצא לו מזכות ופרכסה ושלום
 כי בזמן מלחמה יש בער ורעב בעולם אבל בזמן שלום יש אובע ואין
 שטן ואין פגע רע וכן כרמו בפסוק הזה רפואת הגוף והסרת ה
 החלאים שנאמר ורפאתיו ויהיה כוונת הכתוב לפי זה כן יהי רצון
 שיהיה שלום בין הכחות הגופניות של זה האדם באופן שיהיה לו
 רפואה שלמה וראוי היה שיביא בכאן פסוק בלשון מדבר בעדו כמו
 שגשה בשאר אלא אלא כמא אלא פסוק שלום יהיה לי ופסוק או
 יחוק במעוזי יעשה שלום לי והראשון לא הזכיר לפי שנאמר לעבני
 רשעים והשני מפני שנאמר על הב"ה ואמר כך הזכיר והפקיד ב
 בשלום היחידים ולזה אומר ורוח לבשה את עמאלי לפי שנאמר בו
 שלום לך ושלום לעוזרך כי עוזרך אלהיך שהכוונה שלום יהיה לך ושלום
 לסייעתך אהוביך ומידעך שהם בעזרתך הרי שהזכיר לו ולעוזריו
 ואמר כך כלל בזה אף את הרבים ולזה אמר ואתה שלום וכל אשר לך
 שלום שכלל בזה לו ולסייעתו ולכל ישראל שעל שלום עמנו אמר
 ואתה שלום ועל קרוביו ואנשי ביתו אמר וביתך שלום ועל כל האזר
 אמר וכל אשר לך שלום הרי שכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל
 ישראל כמא שבגלגה פסוקים אלו באחד מהם הזכיר לו לבדו ובב'
 לו ולסייעתו ובגלגה לו ולסייעתו ולכל ישראל ובכן כגלס פי' ההטבה
 הזאת על כוון ואתה תדע ותשכיל ממוכא דברי שכתבתי בזה שהנה
 הותרו כל הספקות אשר העירותי תחלה ודוק ותשכח

כי אין לי כאן מקום להאריך :

הפרק הב'

בהטבת שלום הכשכח והוא כחלק לב'
 דבורים הראשון בדברי הגמרא בזה הב'

במה שיש למדש עליה וזהו הדבור הראשון בדברי הגמרא גרסינן
 בהרואה האי מאן דקוא חלמא ולא ידע מאי חזא ליקום בידכא ד
 דפרסי כהני ידיהו ולימא הכי רבוכו של עולם אבי שלך ומלמותי שלך
 חלום חלמתי ואיכי יודע מהו בין שחלמתי לעבמי ובין שחלמו לי חבר
 ובין שחלמתי איכי על אחריים אם טובים הם חזקם ואמנם ויתקיים

פתרון שלמות

בשלמותו של יוסף הנדיק ואם נריכים רפואה רפאם כמו מרה על
ידי משה וכמי ירחו על ידי אלישע וכברעת מרים וכברעת נעמן
וכחלו של חזקיהו וכשם שהפכת קללת בלעם הרשע עלינו לברכה כן
תהפוך לי את שלמותי לטובה ויהיו לשלום ולכוון לעתיד לבקש
בהדי כהני וימרון כולי עלמא אמן וכי מהדרי כהני אפיהון לימא
השוכן בגבורת שלום ישם עלי שלום ויאמר אדיר במרום שוכן
בגבורה אתה שלום ושמך שלום יהי רצון מלפניך
שתשים עלינו שלום :

לכ
כפ
הו
הנ
מי
הו
ע
כי
זכ
ש
ה
מ
ה
וי
מ
ד
ה
לי
ק
וי
ה
כ
ל
ל
כ
ס
י
ל
י
י

הדבור הב'

במה שמדשו האחרונים והוא ככלל בב'
דברים :

הדבור הא'

הוא שהנה מלשון הגמרא נראה שלא
כתקנה בקשה זו אלא כששכח החלוט
לבמרי מדקאמר ולא ידע מאי חזא אבל האחרונים הכניחו לאמרה
אפילו כשזוכר החלוט אלא שאינו יודע פתרונו וכראה שהדין עמהם
שהגמרא דברה עם הבקיא'ם בפתרונות ולכך אמר ולא ידע מאי
חזא ולא אמר ולא ידע מאי קאמר דלא הוה שיך להם כן אבל אנו
שאין אנו בקיא'ים רוב שלמותינו הם כאלו לא ידע מאי חזא ומה לי
לא ידע מאי חזא או לא ידע מאי קאמר וכן נראה שסבר הר"ף
מדשכח לשון הגמרא ואמר האי דחזא חלמא ולא
ידע מהו אי טבא הוא אי בישא
הוא לימא כו' :

הדבור הב'

הוא שמן הגמרא נראה שאין לומר בקשה
זו לא כשהכהנים נושאים כפיהם בזכר
אבל העולם נהגו לאמרו אפילו בשעה שאין הכהנים נושאים אלא
שליח צבור אומר ברכת כהנים בתפילה וכראה שגם בזה הדין עמהם
שאף על פי שבגמרא הזכירו נשיאות כפים היינו לפי שהם בכל יום
היו הכהנים נושאים כפיהם אבל לנו שאין נושאים מה שאומר שליח
צבור הוא במקום נשיאות כפים :

הדבור הג'

הוא לבאר שיש לומר בקשה זו אפילו בשבת
ועל זה נריך אבי להודיעך שמצאתי ב
בתשובות הגאונים שאין אומרים אותה בשבת לפי שהיא תפלה ואין
מתפללין בשבת ואחר המילה מכבוד תורתם אבי אומר שיש לאומרה
אפילו בשבת שהרי תענית התיירו בו על שלום רע מפני שכתבו עב ומ'
עליו לומר בו בקשה ותחמכים על זה לא כל שכן והם ז"ל תקנו לה
ואמרו

ואמרו שאם מתענה בשבת על סלמות מותר לאמרה שכיון שמתירין לו להתענות גם ראוי להתיר לו לאומרה אבל כשאינו מתענה כיון שאין מתירין לו להתענות גם אין להתיר לו לאומרה אבל בהסתכלות ה טוב כראה שאפילו כשאינו מתענה יכול לאומרה שאף על פי שלא התירו לו תענית במלוא בזה יש להתיר בקשה שהרי יותר קשה הוא להתענות בו מלומר בו בקשה תדע שהתענית בקושי התיירוהו מפני שנפשו עגומה עליו כמבואר במקומו אבל התר הבקשה אינו כל כך קשה שהרי קצת בקשות אינו אומרים בשבת בזמירות ובכל התפלה וכשם שהותרו אותן יש להתיר גם זו כל שכן לפי מה שכתבנו במקומו להתענות על כל מלוא שנפשו עגומה עליו אפילו בשבת שראוי להתיר גם בזה לומר בו בקשה על כל מלוא שאינו יודע מהו וכפשו עגומה עליו זה הנראה לי לעניות דעתי ואין כוונתי בזה לשלוק על דברי הגאונים חס ושלום אלא באתי במגלת ספר זה כתוב עלי לקיים ה המנהג אשר בפי היהודים שאומרים בקשה זו אפילו בשבת ולהראות שהוא נכון מן הטעם שאמרו :

השער הג' בדין התרת מלוא • והוא יחלק גם כן לז'

פרקים :

הפרק הא' בדין התרת גדוהו במלוא :

הפרק הב' בדין כדור או נשבע במלוא :

הפרק הא' בדין התרת גדוהו במלוא • גרסינן בריש

בדריש אמר רב יוסף גדוהו במלוא כריך

עשרה בני אדם להתיר לו והוא דמתכו הלבתי אבל תכו ולא מתכו לא ואי ליכא דמתכו אפילו תכו ולא מתכו ואי ליכא לזיל וליתיב ב

בפרשת דרכים ויהיב שלמא לבי עשרה עד דמקלעי ליה עשרה דגמירי הלכתא אמר ליה רבינא לרב אשי ידע מן שמתיה מהו

דלשציה ליה אמר ליה לשמותיה שזויה למשצייא לא לשזויה שלים אמר ליה רב אחא בריה דרבינא לרב אשי שמתיה ושזויה ליה במלמא מאי

אמר ליה כשם שאי אפשר לכר בלא תבן כך אי אפשר למלוא בלא דברים בטלים פירוש ולפיכך בעי התרה אחרת כהלכתה לפי שאפשר

שמה שהתיירוהו במלוא היו דברים בטלים וכתוב בשאלתות דאפילו

פירוץ סלמות

ראה שגשה או עבד או קטן מכלדן אותו נריך ההתרה שאמרו ומה שהחמירו כל זה בחלום יותר מנדוהו בהקיץ לפי שהיה מן השמים ובעיני עשרה דתני כו' כתב הרמ"ב ז"ל פרק שביעי מהלכות ת תלמוד תורה נריך עשרה בני אדם שאוכים הלכות להחירו ואם לא מצא טורח אחריהם עד פרסה לא מצא מתירין לו עשרה ש שידעים לקרות לא מצא מתירין לו אפילו שאינן יודעי לקרות לא מצא במקומו עשרה מתירין לו אפילו שלשה עד כאן ואיני מדע מכין לו כל זה שהרי בפירוש נראה מן הגמרא דאין לו התרה עד שימצא עשרה דגמירי הלכתא ואחר מנאסי דבריו אלו בשאלות דרב אחאי ונראין דברי הרא"ש שכתב שאין לו התרה עד שימצא עשרה דמתכו ותכו :

הפרק הב'

בגדר או נשבע בחלום כתב הרמ"ב ז"ל ראיתי למורי שהיה נוהג לעשות כן רובה לומר להנריך עשרה דמתכו כו' אף במי שגדר או נשבע ובדאי ד דמהא דנדרים אין ראיה אלא כשראה שמשיעו אחר ואפילו בזו אפשר ללא דמיא להא וגם הוא נראה שאומר שאין לו עקר בדבר הזה אלא שנהגו ולכך אי לא מצא עשרה בשלשה סגי ולא בעי למיזל לפרשת דרכים עד כאן וכן כתב הרמ"ב ז"ל בשאלה שביעית לשאלת מי שגדר בחלום על דעת רבים שלא יאכל בבית פלוני זמן פלוני אם נריך להחירו כשאר נדרים שגדר בהקיץ ואם תמצא לומר נריך אם יוכל להחיר אפילו שלא לדבר מנוה ובשלשה כשאר נדרים או לא :

תשובה

לא נאמרו דברים בגמרא אלא נדוהו בחלום שא בחלום בעלמא איני מושג לרואה דמלתא אפילו בנדרים ושבועות ומכל מקום בהתר בפני ג' נדרים דעלמא סגי והראיה מדאמרינן הרואה חלום וכפאו עגומה עליו וכו' וראיתי ב בתשובת הגאונים ז"ל שנשאלו על מי שנשבע או נדר בחלום והשיבו מביאין עשרה בני אדם דידעי למקרי ומרחמי ליה ויתירו נדרו עכ"ל ואיני המסבר מנאסי תשובה לגאון ז"ל מי שנשבע בחלום אין לו לקיים את שבועתו ולא נאסר חלום על עבמו שהרי בהקיץ אינו חייב עד שיהו פיו ולבו שוים והיאך יתחייב בשבועת חלום אלא אם רצה לעשות מדה יתרה חכם מתיר לו כענין נדוהו בחלום שמיא בני אדם ומתירים לו אף על גב שאינו נריך דקיימא לן דברי סלמות לא מעלין ולא מורידין עד כאן אבל הרא"ש ז"ל כתב הכוונת או הנשבע

הנצבע במלום שאינו כלום ואין בריך שאלה כלל ועקר :
 עד כאן הגיע מה שראיתי לכתוב בחלק השלישית הזאת
 ובו כשלמו ומנעלו שגרי זק
 הספר כלם :

ועתה

ראוי לי להודות ולהלל ולשבח ולפאר לרומם
 ולנכבד בכל מיני שירות ותושבחות ותיבות
 לאל בורא עלילות על כל דברי עיני זה הספר אשר עד פה עזרתי
 והגעתי ה' יזכני לראות באור תורתו אמן
 תם ומשלם שבח לאל בורא
 עולם :

חלמא טבא חזאי חלמא טבא חזאי

חלמא טבא חזאי :

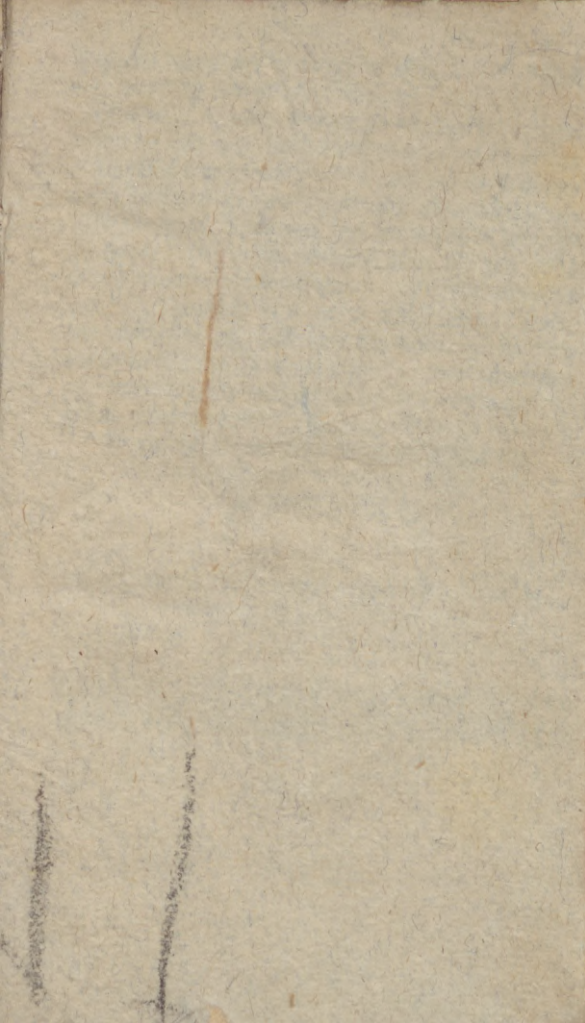

אמאל בן הקדוש רבי יצחק פיהם ז"ל ה"ה הי"ד
מדרך לועז הדופס לרוב תועלות היוצאים מ
מפתרון סלומות זה דאיתי להביאו לבית הדפוס ועם כי אכחו
בגלותינו לא הזכירנו השם יתברך מכל וכל שהרי ראינו איך הדורות
מתמעטים הראשונים היו נביאים ואחר כך נשתמשו בבת קול
ועבדו בסלומות וזהו שאמר בשו"ת שבת עמו היינו כקולמים על
ידי פתרון סלומות זה ידע ויבין כי מן השמים הודיעוהו כמאמר
אלהו איש ל"ג בחלוס חזיון לילה בכפול תרדמה על אנשים ב
בתכומות עלי משכב אז יגלה אופן אנשים וגומר באתי להודיע
באמנה כי צפתי את הספר הגדתי מי ומי הם החכמים אשר חברו
פתרון סלומות וכאשר עמדתי על הגהת הספר מבאתי שגם רש"י
עשה פתרון סלומות ואם בן מי ראה אלו יוצאים לפתור סלומות
ה"ה יוסף הכדיק והזהר והגמרא ורבינו האי גאון ורש"י וסכמי ה
האומות כל אלה חברו אל עמק שזה הוא עמק הסלומות שבאים
מהם יתברך להודיע לבני האדם גבורותיו אשר עיני אל
ההרים יקויים בנו כי עין בעין יראו בשו"ת
ה' ביון וכן יהי רבון אמן :

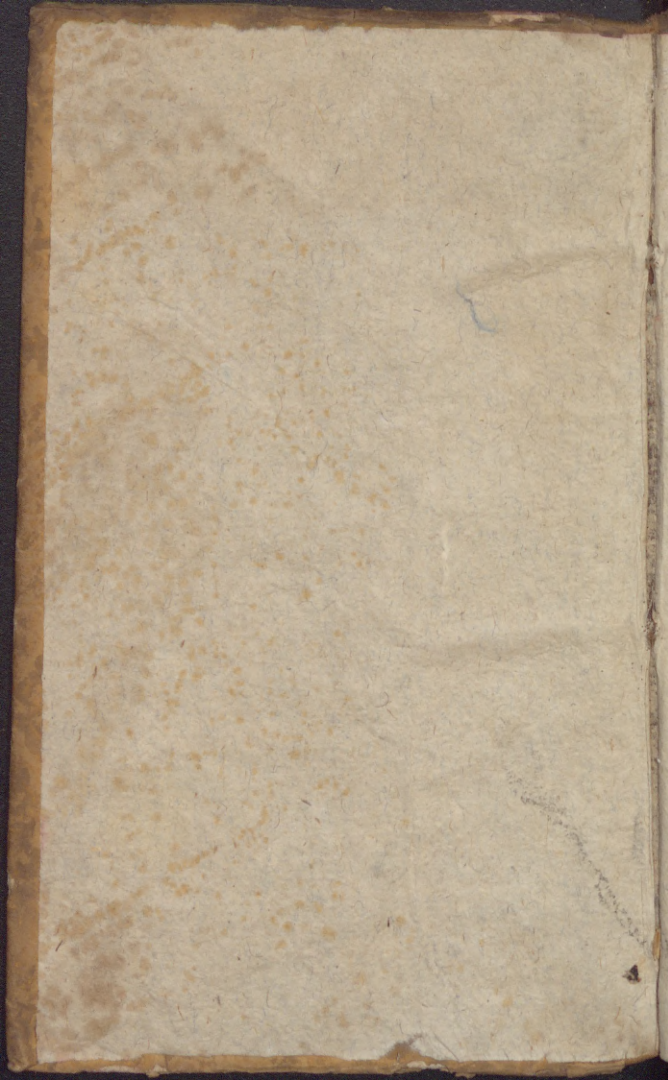
הפועל במלאכת הקדש יהודה ליב זעביר בן מהו"ר ר'
מרכי גימטל מ"ס ז"ל מק"ק פוזנא הבירה

B

120-

121.

3
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200